

Libet quartus

an contractum sit vel non Item nōt
gl. q. hoc casu id qd ab initio valuit
postea infirmat ꝛ

Cir autem

Vir aut mulier ad bigamuz trāsiens
nō dꝛ a presbitero bñdici. qz cū alias
bñdici fuerint eoz bñdictio iterari
nō dꝛ. Itē tāgit glo. de sacramentis
iterādis et de consuetudine circa ista

Super illa

Mulier mortuo marito suo p̄t infra
tps luctus sine infamia alteri nubere
Nota glo. que tangit cām qz cū apo
stolus dicat nubat in dño ꝛ tps non
adijciat nec nos adijcere debemꝛ.

Cum secundū

Ut supra capitulo primo. Nota gl.
que tangit et etiam text. q. licet muli
er infra annū luctus marito suo mor
tuo posset alteri nubere fm canones
tamen videtur se dehonestare et face
re seipsam suspectam q. viuentē p̄mo
marito incontinenter vixit. ac etiam
exhibet se fuisse ingrātam p̄mo ma
rito et eum non multum dilexisse in
vita mariti sui et ideo puniri debent
pena legali contenta in legibus i gl.
allegata ꝛ. Aliter tamen sentit gl. q.
sez omnis pena sit abolita vide eam
Item etiam tenet abbas

Et sic est finis quarti libri decre:

Incipit liber quintꝛ decretalinz

Titulus de accusatōmbꝛ inquisi
tionibus et denunciatiōmbꝛ

Legitimus
Accusatus fatigari nō de
bet si accusator nō fuerit
legitimus. Notat glo. q.
accusator debz esse bone
fame nec inimicus accusati ꝛ sine cri
mine. Item dicit gl. q. gestans trabē
in oculo proprio festucam nō potest
eruere de oculo fratris sui

Siquis

Si ep̄s denūciatꝛ fuerit ꝛ postqꝛ cha
ritatiue monitus fuerit cām suā non
emendet ꝛ eam corrigere noluerit ad
p̄nates casula eiꝛ deserat. Nota gl. q.
in denunciatiōne ad penitentiam p̄ce
dere dꝛ monitio secus si ad infligen
dum penaz. et glo. alle.

Illa prepositorum

Ad accusandū abbatē non admittū
tur nisi monachi ꝛ illi quoz interest
Nota glo. q. hoc casu interest mona
chis Item interest patronis Itē inf
est parochianis Itē q. sentētia debz
absolvere vel condemnare

Omnipotens deus

Si aliquis accusatur vel denunciā
vel cōtra eū inquiritur statim ē gra
uata eiꝛ opinio vt interim non debe
at promoueri. Et an valebit electio
iterū de eo facta vide Inno. in. c. Accu
satus de simonia

Nulli ep̄ozum

Ep̄s non potest a sua accusatione re
pellere familiarem accusantem quous
fuerit criminolus. Notat glo. de fami
lilia q. ep̄us precipue debet habere
honestā familiam et imputet sibi qui
malā tenet familiā. Itē mores famu
lorum quos approbo postea repro
bare non valeo ꝛ.

De accusationibus & in anti.

Bebis

De delicto vnus hominis nō debet nisi semel accusari. **N**otat gl. q. criminosa semel dimissa iterum in vltōez venire diuina clementia non patit̄ et d. delicto vnus hominis sepius queri non debet nisi in duobus casibus in glo. posit̄is. et alle.

Repellantur

Cohabitantes inimicis accusati repelluntur ab accusatione qz infestationes blasphemie affectio solet amicitie incitare. **N**ota glo. que dicit q. cohabitās inimico meo presumitur inimicus meus

Accusasti

Accusans aliquem qui propter suā accusatōez occisus est nisi fecerit hoc pro pace. xl. diebus in pane et aqua cum septem sequentibus annis penitere debz. **S**ed si debilitatus fuerit p. tres quadragesimas penitere d3. et intellige ista d. illo q. iniuste accusat. s. per calumniam quia ille qui iuste accusat reus non est

Euidencia

Euidēs delictū nō ē op^o in accusatōne pponere. **N**otat glo. hic vni fore casum notozij scz per euidenciam facti. **I**tem dicit q. in confessum nō sūt ptes iudicis nisi sniam dare

Cum p. manconella

Laic^o clericū etiā de excepto crimine accusare nō p̄t. qd̄ intelligendū est vt dicit gl. qn̄ scz inimicitia est inc̄ eos et mala presumpcio. **N**otat gl. q. numerus compurgatoz est arbitrari^o. **I**tem qualiter p̄cedi d3 qn̄ purgandus compurgatores h̄re neq̄t

Ex parte tua

Monachi suū p̄nt accusare abbatem et expensas habēt de monasterio. et hoc verū nisi essent excōmunicati vel inimici vel cōspiratores. **N**otat g. q. monachi hoc casu p̄nt accusare abbatem. non obstante q. iurauerunt sibi obedientiam. **I**tem tangit glo. in fine an monachus stans i studio posset agere

Si confiterit

Si clericus accusat^o vel denūciatus p̄fiteat^o q. post ebrietatē añ dormitōnem celebrauerit missaz et sup hoc cōvincatur super repetitōe ecclesie amplius nō audīt. **N**otat glo. qd̄ sit ecclesiam h̄re in commendā. **I**tez qd̄ sit p̄notare et de ebrietate

Ademinimus

Qui semel tulit matrimonium in criminali cōtra aliquem eū postmodū accusare nō potest. nota q. ille p̄sumitur inimicus alicuius q. sponte contra eū in causa criminali testitur oniz

Licet in beato

Si accusator in assignato termino nihil dicat amplius nō audīt. **V**el sic. **A**n̄ inscriptōem potest accusator de sistere quandocunqz. nota rex. q. dicit nihil de contingentibus omittendū fore. **I**te dicit de odore bone opinionis. notat g. q. iudex nō debet statim absolvere. **I**tem q. hoc casu quis tenetur iniuriam rē

Veniens

Qui iurat se nō accusaturū aliquem amplius euz nō poterit accusare. nota gl. q. in hoc ē ingrā et singularis tangens an i causa criminali p̄t interuenire pcurator. **E**t in quib^o casib^o hoc fallit. **I**tem dicit q. publice utilitatis est absentes a quibuscunqz defendi

Libert quintus

et quilibet pro eo verbum faciente audiri

Super his

Denunciator criminis non inscribit
accusator inscribit Excipiens etiam in
scribit ad penam extraordinariam si exce
ptio illa deiciat ab obiecto alias non
Item ad excipiendum de crimine ad
mittitur procurator. Notat glo. casus
in quibus non requiritur inscriptio.
Item dicit glo. quid sit inscriptio. et
ad quid obligat se inscribens.

Qualiter et quando

Si inquisitores in inquirendo errauerint
et in processu sunt ipsi de nouo inquire
Nota text. notabile qui primo dicit
quod non debent nasci iniurie unde iura
nascuntur Item dicit quod non debet illi
pudere qui alijs preest ut errorem su
um corriget. Nota gl. que tangit an
iudex errans in sententia posset eam
denuo pronuntiare et corrigere. et g.
alle. ad hoc iura. Item tangit glo. que
via dicatur via regia scilicet via iusticie.

Cum dilecti

Propter crimen in modum inquisitio
nis probatum potest episcopus a sua ecclesia re
moueri Notat g. quod non creditur ius
dici in preiudicium alteri partis nisi qua
tenus constiterit per legitima documē
ta Item tangit glo. de dilapidatione
simonia et naufragio

Cum propter

Testificari nec inquisitoribus possunt pro
sequi inimici Nota gl. que querit an
necriminosi et infames repellantur a
denunciatione. Item dicit quod hereti
cus admittitur. Item tangit g. quales ini
micie et qualis amicitia repellit a
denunciando et testificando. et con
cludit glo. hoc iudicis arbitrio relin
quendum fore etc.

Cum dilectus

Denunciantes episcopus repellunt tribus
casibus in hoc capitulo contentis. scilicet
si sunt concubinarij publici. Item si
charitativa monitio non precessit Item
si fuerint conspiratores contra episcopus

Inquisitionis

Si crimen in modum inquisitionis est pro
batum et impedit etiam post penitentiam
ordinis executionem vel beneficij retentio
nem procedit sicut in accusationis iudicio.
alias proceditur secundum arbitrium iu
dicantis Item contra non infamatum
super veritate criminis inquire non debet
etiam si libellus diffamatorius sit in oc
culto potest. aut testis iurat se de
putat illius contra quem producit ini
micum. nec etiam si tamen constet per famam sed
iudicet illi purgatio canonica que quod
duorum vel trium fama non infamat Notat
glo. quod in nullo occulto crimine impe
ditur executio post peractam penite
tiam preterquam in homicidio et simonia
et glo. alle. ad hoc iura.

Ad petitionem

Ad non suo iudice facta inquisitio potest
a domino papa rata haberi. Vel sic.
nulla est inquisitio ubi ordo iudicia
rius non seruatur. Vel sic. Si inquisitio
per papam delegetur specialiter de ea
legat se intrmittere non potest Tangit
glo. quando ius videtur consentire in iu
dicem Item an probationes facte co
ram non suo iudice preiudicant.

Accedens

Exceptio criminum non retardat pos
sionem danda electo nisi electus su
per his publice fuerit diffamatus No
ta text. qui videtur subtiliter innuere.
quod ubi alicui iudicet purgatio si defi
cit in purgatione proceditur contra

De accu. in qui. et denū. i anti. et vi.

ipm ficut ante purgatoem

Qualiter et quādo

Superior contra subditū suū maxime
platu sup his d quib⁹ est infamatus
in qret et tunc eū vocabit^r et tradet ca
pitula et dicta et nomina testiu⁹ et co
pias excipiēdi et defendendi ei dabit
Et si repiat nocēs et grauit deliqsse
remouebit ab administratōe. hoc autē
in regularib⁹ nō seruat. rō assignatur
in fine tex. **N**ota q^d plati sunt positi
sicut signū ad sagittā. et q^d subditi nō
faciliter dnt adinitti ad accusatiōem
prelatorū suozū **E**t iterū ex tex. nota
q^d accusatiōem d³ pcedere legitima in
scriptō. denūciatōez charitatiua mo
nitio et inq^sitōem clamorosa insinua
tio **I**te nota bñ glo. hui⁹ capituli q^d ē
singularis et magistra i hac materia

Sicut olim

Metropolitani singulis annis cōci
lium puinciale celebrent ad corrigē
dos excessus et mores reformandos
et p^r dioecesim certas psonas p^rstituāt
q^d oia inuestigent et in sequenti p^rcilio
referant **E**t q^d hoc statutū neglexerit
obseruare ab officio suspendatur

Quim J

Inq^sitio cōtra religiosos d³ absq³ so
lennitate et strepitu iudiciario expe
diri **U**el sic. penden. inq^sitōe cōtra ab
batē ad suozū monachoz⁹ instantiaz
impetrata ip^sis monachis nō debet
inferre grauamina ip^se abbas prop^r
q^d inq^sitio deferat. **N**ota g. q^d cā ince
pta inē plati et subditū suspensa ē iu
risdictio plati ac si eēt ab eo appella
tum. et glo. allegat

Prelatorum excessus

Pendēre inq^sitōe de dilapidatōe cō
tra platu⁹ interdici sibi d³ omne ge⁹

nus alienationis **N**otat glo. q^d cons
tus cupiditatis est per iusticiam co
ercendus **I**te tūgit etiā glo. de penis
mal⁹ infligēdis **I**te quos timor d³ i⁹

**Titulus de accu. in qui. et denun.
li. vi.**

Postq³ coram eo

Qui p^ressus ē crimē suū corā inq^sito
re puniri d³. nō obstante q^d cōfessus
postea excipit se de eodē crimē cōfel
lo nō fuisse in antea seu p^rus diffama
tum. ac etiam q^d inq^sitor eodē nō tra
didit capitula super quib⁹ fuerit ac
cusatus vel denunciatus

Si is qui

Si cōtra inq^sitorē a papa cōtra ali
quē datū nō excipit q^d p^rmo sup fama
inqrē debeat postea de eodē p^rtra ip^s
exceptō data est inualida q^d p^rmo de
buit hoc facē et i p^rncipio p^rcessus in
q^sitoris reclamare vel cōtra ip^m ap
pellare **I**te g. tūgit an excommunica
tus potest denunciare

Titulus de calumniatoribus

Cum fortius

Subdiaconus qui calumniose accu
sat diaconū priuatur ordine subdia
conatus et verberibus publice cas⁹ i
gatus d³ i exiliū deportari **N**ota g.
q^d ex persona aggravat iniuria et q^d
p^rposito suo man⁹ intulerit capite pu
nit et auget crimē dignitate p^rpositi.

Cum dilectus

Denunciator criminis in p^rbatōe de
ficiēs ab officio et beneficio suspēdit^r
donec suā innocentia purget **N**otat

Libet quintus

g. q. si denūciās nō pbat qd̄ intēdit
calūniari p̄sumit Itē tāgit g. q̄liter p
babit q̄ quis calūniose non denun
ciatit et videtur q̄ p̄ iuramētū suū

Titulus de simonia

In ordinando

In ordinatiōe clericī nec ep̄s manū
nec archidiaconus vocē nec notari⁹
scripturam vendere debet Glo. dicit
q̄ notarius hoc casu qui nihil habet
de publico potest gratuito ⁊ sine pa
cto oblata recipere. et alle.

Qui alium

Qui ordinatū in eccl̄a p̄ pecuniaz ex
pulerit et eam sibi sic v̄dicauerit de
poni debz Notat glo. q̄ hoc casu du
plex committit̄ peccatū in recipiēdo
pecuniā ⁊ locū viventis occupando

Si dominus

Quilibz catholic⁹ admittit̄ i testimo
niū p̄tra simoniacū nulla distinctiōe
facta. et tāgit g. an hereticus etiaz ad
mittatur contra simoniacum vel pa
gannus. et ar. a contrario sensu q̄ non

Accusatum

Pendente accusatione simoniaci sup
simonia diffamari nō debet simonia
cus ad celebrandum missas admitti.
Nota glo. que querit an̄ne ip̄so iure
simoniacus publicus sit suspēsus euz
ip̄e videat̄ h̄re caracterem viciōsum.

Quotiens

Et supra capitulo proximo h̄z prece
dens capitulū loquit̄ in accusato dif
famato. istud vero. c. loquit̄ de inq̄si
tione. illud loquit̄ de simoniaco i ge
nere. istud declarat de ordine Notat
g. q̄ prelatozum ē inquirere d̄ excessi
bus subditozum.

Sicut simoniaca

Inter oīa alia crimina citi⁹ debz cō
tra simoniacū procedi Et q̄q̄ i alijs
criminib⁹ luce clariores d̄nt esse p̄bu
tōes. signa tamen habentia aliquam
p̄bilitatē admittūtur. v̄ sic fm pa
noz. Simoniacus ē deponend⁹. h. d.
Nota g. que dicit q̄ peccatū sit gra
uius an homicidium an simonia.

Tanta est

Servi p̄tra suos dominos et quilibz
criminosi admittūtur ad accusandū
simoniacuz Et oīs peccator missam
celebrare potest p̄t̄ simoniacū quez
quilibz ut remoueat ab ordine male
suscepto accusare p̄t̄ etiā mererit.

Non satis

Pro sp̄ualibus non debz exigi pecu
nia vt ab intrantibus religionē nec
regimen ecclesiarū pro aliquo cōmit
tatur precio. nec p̄ sepultura criminate
vel oleo aliqua distribuantur cū pa
cto pecunia zc

Cum in ecclesie

In his q̄ simoniā inducūt non valet
aliqua consuetudo Nota g. q̄ arguit
p̄ et p̄tra et videtur q̄ ex pacto nihil
dari debeat et non debet aliqd̄ saltē
tp̄ale exigi h̄z quod offerit̄ p̄t̄ recipi li
cite ex post facto Item tangit glo. q̄
p̄ m̄rimonio licite aliqd̄ accipit̄. nō
tamen pro b̄ndictiōne nubentium. q̄
grā in ea confertur

Cum sit

Episcopus in consecrando ecclesias
nihil debet petere p̄curationem ta
men potest exigere. Nota gl. q̄ dicit
q̄ ep̄s iuris auctoritate procuratō
nem accipit et non pro labore Et q̄
peccat legis auctoritate non videtur
peccare Itē qd̄ si eccl̄a non h̄z vnde

De symonia in anti.

De hoc autem.

Convicti vel confessi de symonia vel notorij deponantur infamatis iudicij purgatio quaz si prestare nequerint deponantur. Nota g. que tangit qñ p̄fessio p̄iudicat z qñ nō . itē q̄ nō ē beneficij qd̄ fit ex nēitate. Itē tāgit g. de consensu patroni z cui hoc casu pecunia sit restituenda zc.

Cum essent.

Symonia p̄mittitur si pro p̄fessioe alicui⁹ negotij p̄mittat̄ beneficij nō gl. que est singularis z notabilis expediēs se qualiter z quando quis pōt seruire ep̄o et prelado sub spe remunerationis cōsequendo beneficij.

Insinuatum est.

Symoniac⁹ notorius in beneficij a beneficij deponit̄ . idem i infamato q̄ se purgare nō p̄t. nō glo. q̄ tangit q̄t p̄fessio requirantur in purgatiōe ep̄i item q̄t in sacerdote zc. z ponit vers⁹ Pontificē parciū man⁹ expurgat duodena. Quinta sacerdotem leuitam tertia pena. Maior maior i minor est adhibenda minori

Nemo p̄brozum.

Relaxare crimen alicui⁹ p̄pter p̄ciū vel recōsiliare aliquē non penitētes vel minus digne penitētē vel reconsiationē alicui⁹ impedire p̄pter p̄ctum symoniacum ē. Tangit g. an q̄s potest capere pecuniam ad capiendum furem zc

Querelam

Ecc̄ia emi vel redimī non p̄t. nōt g. q̄ nullū spirituale vel spūali annexū p̄t vendi vel emi. itē tangit an prelatus possit emere vel vendere caplo suo irrequisito. z ar. pro z cōtra

Et que

Nihil est pro crismate exigendū eē

si hoc habeat consuetudo. Nō gl. q̄ bona denominatio maluz non excusat. quia q̄d cūq; nomen imponit symonia est. similiter dicitur de usura Itē dicit q̄ de sui natura malum est vendere sacramenta z in veteri testamento fuit prohibitum

Et diligenti.

Qui pro beneficij ecc̄iastico facit magnum symoniā p̄mittit. Tangit g. q̄ venia non datur nisi correcto. itē q̄ symonia iure diuino z humano ē p̄hibita. itē dicit q̄ discret⁹ p̄fessor siue penitentiari⁹ est querend⁹

Et si questiones

Cardinalis p̄ palefredo a nobili viro recepto symoniā non presumitur p̄mississe. Nō ter. q̄ ponit ea que tunc consideranda in donatiōe: scz plona dantis et accipientis. Itē qualitas muneris z donatiōis temp⁹. itē tangit g. notabilia circa munera

Geniens

Ei qui dedit restituitur pecunia cū inuenitur tota ecc̄ia deliquisse. Tangit gl. q̄ consuetudo non valet q̄ p̄ pastu etiam aliquo detur in mg ei in religionis. itē grau⁹ pun. tur auctor sceleris qui prohibere debuit. z g. alleg.

Et tue fraternitatis

Ocult⁹ symoniac⁹ vt abstineat monendus est non cogendus. Tangit g. q̄ intētio est inspiciēda. itē q̄ turtū nō p̄mittitur sine affectione furandi item tangit an symoniacus ip̄o iure sit suspensus.

Ad nostram

Pro ministēio ecc̄iastico celebrādo siue pro vicarijs assignandis seu p̄ crismate nullaten⁹ pecunia exigatur put etiā supra tactū est in. c. s. eodē.

Liber quintus

non satis et dicitur etiam infra. e. intm

De symoniace.

Simoniace ordinati nesciēter quia symoniaci nō sunt pnt dispensatiue in suis ordinibus remanere. Notat g. q. postq̄ p̄stiterit eis de hoc q̄ symoniace ordinati sunt debent renunciare et alle. iura.

Matheus cardinalis.

Non est aliqd̄ prestandū p̄tradcentibus electioni anteq̄ electo plenuz ius fuerit adq̄sitū. Glo. tāgit an voluntas turbata sit voluntas. Itē q̄ malozū mores infirmitas animi nō excusat. Itē tāgit tex. et doc. an et q̄lic secretū confessionis p̄t manifestari

Ad aures.

Pro absolutioe excoicatio nis nihil est exigendū. Glo. nōt et q̄rit an etiā dans pecuniā p̄ absolutioe sit symoniacus. quia nō dubitatur de recipiente. item querit quid de expensis cōtumacie excoicati

De regularibus.

Ista decre. docz q̄liter p̄cedendū sit cū regularib⁹ p̄ symoniam receptis. Vel sic in panoz. Monachi p̄ symoniam recepti si sūt symoniaci ad artiora monasteria transferūtur. alias p̄ renūciationē vel ī eisdē v̄l ī alijs monasterijs eiusdē ordinis poterūt collocari. Glosa. querit an symoniaco licet renūciare ecclie sine licentia ep̄i

Ex insinuatione

Symonia p̄missa per patrem nocet filio. Tangit g. q. hoc casu factū alteri⁹ alteri nocz etiam si ignoret et sine culpa qd̄ est mirum Itē tangit g. an capitulū possit dispensare cū symoniaco ignorante. item dicit q̄ ille dignus est misericordia qui alieno vicio

laborat et non p̄prio

Nobis sicut.

Electio facta symoniace ignorante electo cassatur nisi pecunia fuerit data in fraudem et ep̄us cū tali dispensare non p̄t. Tangit g. q. si electores p̄pter pecuniam ad eligendum moti non fuerint non cassatur electio. tangit etiā g. q. nulla misericordia ē habenda cū symoniace electo sciēter gl. alle.

Dilectus filius

In beneficijs possū vexationē meā redimere cum mihi plenuz ius fuerit adquisitū. secus si nulluz ius mihi fuerit adquisitū. Tangit g. an et q̄ licet redimere vexationes. itez dicit quid sit pena concussionis

Suam nobis.

Pro bñdictionib⁹ nutentū et excoicatio mortuozū nō est pecunia exigēda. Nōt g. q. ep̄s iudex et sacerdos pnt capere sūptus. itez q̄ sacerdos p̄t lo care operas suas qui aliunde nō bz et potest petere a subditis vt teneat circa predictas p̄stationes laudabilem consuetudinem.

Dilectus.

In hoc. c. habes qualiter sit in modū accusationis vel inquisitionis p̄cedendū p̄tra symoniacos regulares. Itē tāgit g. aliquos casus in quib⁹ pactū siue p̄ditiones licet interuenire in sp̄ialibus. Item tāgit qualiter p̄cedendū sit cōtra collegiū vel vniuersitatē. itē q̄ sentētia lata p̄tra datam rōne p̄nexitatis p̄iudicat recipienti

Licet hely.

Is contra quē inq̄ritur de symonia non p̄t testes repellere p̄ exceptionē

De symonia in anti.

furti seu adulterij sed p̄ p̄pirationez
bñ p̄r. vel sic. Monachi de symonia
p̄urio 7 dilapidatōe ac insufficiētia
p̄nt acculari suū abbatem 7 vide g.

¶ Per tuas

Ponitur casus isti. c. in verbis istis
Qualiter in qualē p̄ q̄s que culpa p̄
batur. Adde modū zelī sic distingue
licz belli. Nō g. que est nōbilis 7 sin-
gularis qui 7 quales testes sunt in
symonia admittendi

¶ Sicut tuus

Nō imputatur electo p̄firmato cuz
lpo p̄hibente p̄ ip̄i p̄firmatione pe
cunia data fuerit. Itē tangit g. vñū
satis notabile de excōicatione scz p̄
que verba fertur excōicatio. itē dicit
q̄ abbas p̄firmatus p̄t excōicare et
etiam p̄or. itē tangit g. an sūia excōi
cationis ferri p̄t sub conditione.

¶ Tua nos.

Tpe igressus p̄t quis id qd̄ vult ec
clesie pura intēione donare. Uel sic
7 clari. Fin Panoz. Si clericus cū pa
cto p̄fert ecclesie bona sua vt in ipsa
recipiatur in canonicū 7 illa sibi res
tineat pro prebenda symonia p̄mit
tatur. Nō g. q̄ aliq̄s p̄t licite p̄ p̄ben
da rogare vel vt in canonicum reci
piatur alicui ecclesie. Itē dicit tex. q̄
ecclesia non iudicat de occultis

¶ Per tuas

Ordinat' vti p̄t susceptis ordinib'
licz ordinator dicatur symoniac' si
ordinator hoc probabiliter ignora
uit. Nō g. que dicit q̄ vis animo fie
ri non p̄t corpori tñ p̄or. Cū vulgo
dicitur denchen is tzol vñj. Itē tan
git tex. 7 etiam g. q̄ edificans cōtra
conscientiam 7c

¶ In tantum.

¶ Pro crismate ex nominis variatiōe

nihil est recipiendum. nec archidia
conus p̄ inuestitura neq̄ pecuniam
nec decani albā vaccaz recipe debēt
¶ Nota tex. qui tāgit de illo qui p̄mo
recipit p̄cium anq̄ tradat rem. item
gratia gratis debet fieri 7c

¶ Per tuas.

¶ Pro p̄ntatione ad certū titulū faci
enda nō est aliq̄d promittenduz. vel
sic. Qui remittit actionē ad bñficiū
ex intitulatione adq̄situm symoniā
p̄mittit. Tangit g. quis potest disp̄
sare in symonia

¶ Consulere.

¶ Administrationē rerū eccliarū p̄ pe
cuniā acquirere symoniacū est. Ar.
g. q̄ sola volūtas facit aliq̄d symo
niacū. 7 hoc non est verus dūmodo
voluntas sit contenta suis terminis

¶ Sicut pro

¶ Ratiōe consuetudinis nihil ē p̄ spi
ritualib' exigendū. Notat g. 7 arg.
p̄ 7 p̄ra etiā ex p̄suetudine possz ali
quid exigi peti atq̄ recipi p̄ sp̄sali
bus. 7 vide hic **¶ Docti.** singulariter.

¶ Quoniam

¶ Ponit hec decre. qualiter procedē
dum sit cuz monialib' monabis ac
etiā alijs regularib' symoniace rece
ptis in suis monasterijs. Et sic fm
Panoz. sūmatur Religiosi precio re
cepti vna cuz recipientib' de mona
sterio expelluntur 7 in artiozib' mo
nasterijs ad agendū p̄niaz detrudū
tur. sed recepti ante istud consilium
ponebantur in alijs locis eiusdem
ordinis nisi multitudo sit ī cā. ita tñ
q̄ renūciatur p̄me receptiōi 7 de no
uo recipiuntur. h. d. Tangit g. q̄ mo
niales vbi sūt notabiliter pauperes
possunt recipe aliaz dūmodo habe
st vīdum 7 tantum portet secum si

p z

Liber

hoc non fiat in fraudem &

Audiuimus.

Symoniacū est aliquē phibere in
strui vel impedire habitū religiōis
assumi p̄terea muneris exigēdi. nōt
g. an liceat alicui redimere ius suum
sue verationes in iustas

Ad apostolicam.

Ecclesiastica sacramēta sunt libere
p̄ferenda & p̄suetudo laudabilis cir
ca ea est seruanda. nō gl. que dicit q̄
p̄terea pietatis nō est faciēda im
pietas. Itē dicit q̄ laudabilis p̄sue
tudo est circa sacramenta seruanda.

Ne de eccliam

Pro installationib⁹ abbatū cyster
ciensū solennitates seruari non de
bentz qualiter ep̄o eoz dioc. iurare
debent determinat hoc. c. Nō q̄ s̄
iectio nōt d̄m. obediētia iudicēz. et
reuerentia nōt patrē in iuramentis
vt hic notant doct.

Jacobus canonicus

P̄terea p̄suetudinis non p̄t exigi
prandū a canonico de nouo rece
pto. Nō g. q̄ hoc casu p̄suetudo ma
gis p̄iudicat q̄ p̄fectū aliquem
faciat & dicit q̄ p̄ passillis nihil ex i
gi debz

Si quis ordinauerit

Symoniacū est aliquē ordinare v̄l
p̄ntare sup̄ p̄missione q̄ eos nō inq̄
eter sup̄ sua p̄uisione. Nō glo. q̄ dic̄
qd̄ sit symonia. Itēz q̄ remittere fit
idē qd̄ dare. itē tāgit de affectu siue
opere &c.

Mandato nostro

Symoniaci ex solo affectu animi p̄
p̄niam suo p̄nt satisfacere creatori.
Arguit g. ex hoc. c. q̄ p̄ncipis b̄nifici
um est late interpretandum. Itēz

q̄ cui p̄ceditur m̄n⁹ p̄cedit ur & ma
ius cū min⁹ p̄cludatur in maiori. l. j.
p̄. i. ff. de ver. ob. & in Barto. itē tan
git an sola voluntas vel affect⁹ animi
facit aliquē symoniacū

Ti. ne plati vices suas v̄l ecc.
sub annuo sensu cōcedant.

Pterea

Qui dant pecuniā vt ep̄alē vel aliā
iurisdictionēz exercent officio suo
puantur. & cōferens illud p̄ferre nō
poterit & alias canonice puniet. ar.
g. an q̄n ep̄s vices. i. iurisdictionem
suam potest cōmittere

Quoniam

Regimen ecclie sub annuo censu cō
mitti nō dz. Nō g. q̄ dicit q̄ ep̄s v̄l
ali⁹ plar⁹ si ecclie sue p̄esse non p̄t iu
sta de cā p̄t ponere vicariū & illi de
fructib⁹ ecclie p̄uidere.

Querelam

Fruct⁹ eccliarū sub annuo censu p̄t
p̄cedi. Nō g. q̄ dicit & querit an luc
cessor locantis eccliam. i. fruct⁹ ecclie
sue debz seruare locationēz p̄deces
soris sui. Itēz tangit g. q̄duplex ē ec
clesia & quot modis sumit. hoc no
men ecclia &c.

Ti. de magistris

Quoniam ecclia

In qualibz cathedrali ecclia vnus
magister in grāmatica eē dz & pro
licentia docendū nullū p̄ciū exigat
Nō g. que dicit q̄ magister dicitur

quint^o

in monēdo siue monstrādo. itē q̄ alijs
os docz ab alijs tunc edoceri nō d̄z
z alle. g. concoz.

Prohibeas.

Pro docendi licentia exactū repeti
tur iā solutū. nō tex. qui dicit gratis
accepistis gratis date. itē dicit gl. q̄
in pari cā turpitudinis potior ē cō
ditio possidentis. item q̄ negligētia
am subdītorū supplere d̄z ep̄us

Quanto.

Avolentib^{us} alijs docē nulla est pe
cunia exigēda nulla p̄traria etiā cō
suetudine obstante. **Nō** g. q̄ cupiditas
est radix omnīū malorū. item q̄
magistri debent esse morigerati et
habere faciendā z bonā p̄sertationē
in testem doctrine. z gl. alle. p̄coz.

Quia nonnullis.

Ista decre. addit ad decre. s. e. c. f. z
dicit q̄ i quolibet loco q̄ sufficē valeat
mgr̄ in grāmatica z in ecclia metro
politana theologus habeatur. **Nō**
g. que tangit q̄ doctor p̄t petere col
lectā. itez an iudex p̄t petere sūptus
q̄ d̄z gratis iudicare. itez dicit q̄ spi
ritualia s̄n sp̄alib^{us} diu stare nō p̄nt

Super specula.

Innotatur hic qd̄ dictū est. s. e. p.
rimo de theologo i cathedrali ecclia
statuēdo z additur q̄ de quibz ecclia
ad theologia docibiles aliq̄ mittāt
Vel sic s̄m **Panoz.** Prelati z capla
ad studia theologie scholares dociles
trāsmittē tenentur q̄ in absentia
redditus p̄bendarū suaz z bñficio
rū p̄ q̄nquānū integraliter p̄cipiant
Et si p̄rij reddit^{us} ad sustentationē
studij eis nō sufficiūt d̄z p̄lar^{us} cū ca
pitulo eis p̄uidē. magistri vero do
nec docuerint integre p̄cipiunt fru
ct^{us} bñficiozū suoz. h. di. nō tex. qui

dicit q̄ defraudari nō debent dena
rio in vinea dñi laborantes. **Ite** nō
g. q̄ dicit q̄ ille iustam bz accusatio
nē ignorātie q̄ neminē bz a quo ad
discat. itē dicit g. q̄ hoc casu q̄tidia
ne distributiōes nō dantur zc.

Tit. de magistris in cle.

Inter sollicitudines.

In studijs romane curie parisiē.
eroniē. bononiē. z salamañ. d̄bēt
esse mgr̄i catholici scholas regētes
i linguis hebraica. arabica. z calda
duo scz p̄ quilibz lingua z statuit hec
cle. p̄ q̄s eis debeat de stipendijs et
sūptib^{us} p̄videri **Nō** g. q̄ dicit q̄ du
plex est gr̄a scz opans z cooperans
Gr̄a opans p̄parat hominis volū
tatē vt velit bonū. **Cooperans** adiu
uat ne frustra velit bonū

Cum sit

Is ad quē spectat magisterium vel
doctoratū tribuere p̄ri^{us} ad doctorā
do recipit iuramētū q̄ i solēnitate
sua nō expēdat ultra sūmā triū milī
um turoneñ. argenteozū qd̄ si nō fe
cerit etiāsi sit ep̄us p̄ sex mēses a col
latione magisterij ē suspens^{us}. **Tāgit**
g. q̄ dicūtur doctores z q̄ dicunt ma
gistri. z q̄ aliq̄ moleste ferunt q̄ no
minant mgr̄i z q̄ mgr̄ dicitur quasi
maior in statione

Tit. de iudeis z sa. et eo. seruis

Presenti.

Cū seru^{us} xp̄ian^{us} emittur cā mercimō
nū a iudeo pro . xij . solidis ipsum

Liber

redimere quosque potest idem si velit fieri christi
an? **N**ō g. q. querit quod fiet si nō cō
pareat qui istum christianū redimat.

Aultorū.

Judei pnt habē in eoz possessioni-
bus 7 agris colonos originarios
christianos. **E**t nō hic abb. q. dicuntur
coloni ascriptici 7 qui dicuntur ori-
ginarij. **I**te nōt g. q. ex tpe seruitus
adquiritur. 7 seruitia p̄suetā fieri de-
bent. **I**te dicit q. dñs colono iūto
ipm de vno loco ad aliū transferre
non p̄t

Judei de

Per non pmittit iudeos nonas eri-
gere synagogas. pmittit tñ antiq̄s
ip̄os inq̄ete habere. **I**te dicit g. q. si
antiq̄ synagoge corruerēt iudei pos-
sent eas reformare in p̄stinū statuz
nō tñ vt aplio: es faciāt. 7 all. p̄cor.

Quia super

Judei ip̄a die parasceves hostia v̄l
fenestras apertas non habeant sed
clausas teneāt tota die. **N**ō gl. q. po-
nit rōnē hui? quia iudei illo die cō-
sueuerunt deridere christianos in p̄u-
meliam creatoris.

Judei sine

Ercōicari debēt christiani q. in domi-
bus iudeozū seruiūt iudeis vel sara-
cenis 7 p̄ncipes seculares qui iudeos
os baptisatos bonis suis spoliari
pmittunt. **I**te dicit g. q. ad nos de
his qui foras sunt. et ponit casus ī
quib? ecclia intromittit se de his q.
foras sūt. 2c.

Ita quorundam.

Ista decre. ponit tres penas q̄bus
puniendi sūt christiani q. deserunt sara-
cenis arma 7 qui seruiūt eis in suis
galeis scz q. p̄ ip̄o iure sunt excōica-
ti. itez q. omnib? bonis suis debent

multari. itē q. fiunt serui captiui.
Nota g. de armis 7 an excōicatus
possit iterū excōicari

Consuluit

Ut. s. in. c. iudei de ciuitate 7 dicit d.
synagogis iudeozū de nouo nō edi-
ficādis. nō g. que dicit q. **C**onstāti-
nus impator contulit p̄mo liberta-
tē ecclis 7 iudeos seruituri subiecit

Ad hec omnib?

Non debēt p̄ aliq̄ pacto vel p̄cio
cū iudis morari p̄tinue christiani. nōe
g. hoc verbū p̄tinue atq; assidue q.
interpolatim p̄nt. hoc intellige put
dicit g. itē dicit q. inocēs omni ver-
bo credit

Sicut iudei

In p̄ma parte dicit q. iudei nō de-
bent baptisari inuiti sed voluntarie
bñ. **S**edō dicit ne qs audeat eos si-
ne iudicio p̄dēnare nec ī suis bonis
cōsuetudinib? impedire nec coacta
ab eis erigē seruitia. vltimo ne qs
eozū cymiteria inuadat vel mutilet
Nōt gl. cui liceat interficere vel pu-
nire. itē dicit q. iudei nō sūt hostes
nr̄i licz sint hostes fidei nr̄e. 2c.

Quā sit laudabile

Qui p̄dicat infidelib? p̄medere p̄t q.
illi apponūtur dūmō tñ modū cano-
nicū nō excedat. in sine indulgetur
cuilibz de sui p̄lati licētia vt vale-
at eis p̄dicare. **N**ōt gl. q. sandi? est
morī q. idolatris velsci. **I**tez tangit
etiam g. in si. q. null? p̄t predicare n̄
si missus.

Significauit

Pro redēptione christianoꝝ licz aliq̄
portare saracenis q. alias essent ve-
rita. et si qs iurauerit se cū mercibus
non iturū in terrā saracenoꝝ nisi
pax essz v̄l treuga. si pax sit aut treu

ga 7 portet merces phibitas nō ex
cusat a pena excoīcatōis. hoc vult
tex. in fine.

Quid olim

Ista decretalis excoīcatos dicit fo
re omnes q̄ tpe guerrarū euz sarace
nis p̄nertia habuerit vel sbfidia ad
eorū naues p̄stiterint put etiā supi^o
in diuersis hui^o tituli. c. tactū est.

Et si iudeos

Ista decre. in p̄ma parte sui tangit i
gratudinē iudeozū qui xp̄ianis p
gratia faciunt p̄meliā q̄ patiūtur
cohabitationē 7 familiaritatē eoz
7 faciūt xp̄ianis sicut mus in pera
serpens in grentio 7 in sinu ignis.
In sc̄da parte dicit q̄ iudei nō d̄bēt
h̄re i suis domib^o nutrices xp̄ianas

Postulasti.

Si iude^o clericū pcutiat ei satisfacē
p̄ iniuria cogend^o est. Ad g. q̄ iude
us sp̄iali pena puniri non p̄t quia
iam extra eccliam est 7 nihil ad nos
de his q̄ foris sunt. 7 g. alle.

In nonnullis

Iudei 7 saraceni in eozū habitu a
xp̄ianis debēt eē distincti 7 eē eozū
mulieres in dieb^o passionis d̄nice
in ornatu nō debent incedēt nomē
saluatoris nr̄i blasphemare. Vide
g. que alle. iura circa distinctionem
habitus

Cuin sit nimis

Iudeis nō sunt publica officia cō
mendāda. Ad g. 7 tex. q̄ dicit q̄ iu
deus est blasphemus xp̄i. itez id qd̄
iniuste extortū est dabitur pauperi
bus. 7 g. ar. contra hoc

Ad liberandum.

Ista decre. quasi in sūma dicit aliq̄
sup̄ratac̄ta sc̄z quib^o penis puniēdi
sunt xp̄iani qui saracenis arma fer

rū 7 ligamina p̄tra xp̄ianos trāsmi
tunt ac etiā ip̄os in galeis adiuuāt
vel eis administrant. Et dicit tex. i
p̄n. de terra sancta 7 ei^o liberatione.
et dicit hic Abb. q̄ pena ista impo
ni d̄z p̄ p̄ncipes seculares ic̄.

Et speciali.

Ista decre. q̄ si idē dicit qd̄ decre. s̄
cum sit nimis. 7 loquitur regi portu
galie. S̄z sic summatur fm̄ Panoz.
indei vel pagani publicis officiis p̄
ficiēdi nō sūt 7 si eis regalia iura v̄
dantur ad ea colligenda p̄ficiend^o
est xp̄ian^o non suspect^o Et rāgit g. d̄
ioseph qui fuit fidelis dispensator
pharaonis. de quo habetur. xxiij. q.
ij. q̄ ait

Nulli iudeo

Baptisatū aut volentem baptisari
iude^o cā sui seruitij emere nō p̄t. Se
cūdo dicitur q̄ si cā mercimonij eū
emerit q̄ xp̄ian^o non est nec actu nec
p̄posito q̄ sibi licz si velit baptisari
p̄t pro. xij. f. ab ei^o subtrahi seruitu
te. Tertio dicit q̄ si habent emp̄nz
cā mercimonij 7 infra tres menses
ip̄m venalē nō exposuerint vel si p̄
suo seruitio ip̄m emerint statz sine
precio liber erit. vid̄ g. que est i hac
materia satis notabilis

Ti. de iude. et sarace. in cle.

Cedit.

Principes xp̄iani cōpescere debent
saracenos sibi subiectos ab inuoca
tione publica nominis machometi
7 a peregrinatione quam facere so
lent ad sepulcrū illi^o. Ad gl. q̄ rāgit
historiaz de machometo 7 qualiter

Libet

saraceni ipm colunt de mesquitis
eorum. i. eccijs ⁊ vnde machomet⁹
habuit ortum ⁊ qualiter quidaz ro
manus ipm enutruunt ⁊c

De hereticis

Dubi⁹

Infidelis ē q̄ dubi⁹ est in fide. nec il
li credēdū est fidē veritatis q̄ igno
rat. Nōt gl. q̄ nullus in fide tituba
re debz. quia sine aliq̄ dubitatione
firmiter credendū est. itē dicit gl. in
fine q̄ dubi⁹ in fide testis esse nō p̄t

Qui alios.

Errare seipm demōstrat q̄ alios cū
p̄t ab errore nō renocat. Querit g.
an indifferentē spectat ad omnes id
q̄ dicitur in hoc. c. g. dicit q̄ quo
ad p̄c̄m p̄missuz p̄tinet solū ad pre
latos s̄ quo ad p̄c̄m p̄mittēduz p̄
tinet ad omnes ⁊c

Firmissime.

Heretic⁹ vel scismatic⁹ nisi añ sinez
vite catholice ecclie fuerit incorpora
tus p̄demnabitur. et qui ecclie vnita
tē nō tenet nec baptism⁹ nec elemo
sina q̄ntumlibz copiosa neqz mōris
p̄ noie xp̄i suscepta sibi p̄ficere po
terit ad salutē. Nō glo. que dicit q̄
multis modis dicitur hereticus

Fraternitatis.

Auctore p̄denato ipi⁹ scriptura ser
uari non dz Nō g. que ar. q̄ licz lex
fuerit abrogata ei⁹ tñ rō plerūqz ad
mittitur. Itē ar. de scriptura orige
nis cui⁹ rō admittitur

Si quis ep̄us

Hereticū heredē nemo p̄stituerē p̄t
Et videtur istud .c. in effectu velle

q̄ ep̄us nō h̄is nisi consanguineos
hereticos aut paganos illos hereti
cos instituerē non potest

In eos qui.

Presbri neqz clerici nō debēt aliqd
in vita neqz in morte illis dare qui
catholici nō sūt licz fuerint eozuz cō
sanguinei. dicit tñ glo. q̄ cā pietatis
ne fame perirent sub spe meliorati
onis p̄t eis aliquid dari.

Cum xp̄us

Xp̄us ver⁹ est deus et homo ex ani
ma rōali ⁊ humana carne subsistēs
Nō g. que dicit q̄ tā laici q̄ etiam
clerici tenēt scire symbolū sed cle
rici magis p̄scrutabiliter

Sicut ait

Heretici et eoz Defēsores decernū
tur sententiē excoicationis subiaccere
Nō g. que tangit quib⁹ modis p̄ci
tur p̄uilegiū. itē dicit q̄ omni p̄uile
gio cessante mali puniendi sunt.

Ad abolendam

Heretic⁹ male sentiens vel male di
cens de sacramētis ecclie excoicat⁹
⁊ p̄uid⁹ nisi se correxerit ⁊ errorem
abiurauerit. si cleric⁹ ē degradet⁹ et
curie seculari tradat⁹ p̄ quā etiā pu
nietur. eadē est etiā pena suspecti de
heresi si se non correxerit ⁊ relapsus
om̄ino audiētia denegat⁹. seculares
p̄ncipes q̄ iurare nolūt de ecclia con
tra hereticos defendēda excoicanē
⁊ terre eozū supponūtur interdīto.
Ciuitates aut ipoz resistē. aliarū
p̄mercio ⁊ ep̄ali dignitate p̄uatur.
Exempti vero subūt ordinarijs su
per his qui cōtra hereticos institu
untur. h. vi. fm Panoz. Vel sic q̄ de
sacramētis ecclie sentit aliter q̄ ro
mana ecclia vel q̄s ip̄a hereticos is

quint^o

dicat ep̄s vel caplm eccl̄ia heretici sunt censendi. hoc dicit.

Nō g. q. se. va. iurisdic̄tio p̄tinet ad caplm. itē in trib^o casib^o quis traditur curie seculari p^o depositionem

Cer gentis.

Bona hereticorum p̄fiscantur nec ad filios vltteri^o reuertuntur. **N**ō g. q. tā git cas^o in qb^o filij t̄paliter puniunt^o p̄ parētib^o 7 cū parentib^o licz dicatur q. filij non portabit iniquitatē patris. hoc fallit in certis criminib^o vt in glo. 2.

Si aduersus.

Qui heretico p̄stat patrocinium ante p̄ eo p̄ficit iuramentū ab officio suspensus p̄petuo est 7 infamis. **N**ō g. finalez q. papa p̄t infamiam irrogare q. ad forū civile q. tollere eā p̄t.

Cum et iniuncto

Hec decre. p̄hibz ne laici audeant p̄dicare verbuz dei vel occulta celebrare p̄uenticula vel resp̄ndere sacerdotē etiā si fuerint simplices. itē dicit ter. de a. s. i. balaā vide g. que tangit de correctione manifesta et occulta. itē tangit de prelato inutili itē q. ep̄s instituit 7 destituit

Ercōicamus

In hac decre. heretici excōicantur 7 relinquuntur iudici seculari. 7 bona eorū etiā p̄fiscant^o. **V**ide ter. 7 p̄lege eū qui ponit diuersas penas quib^o puniēdi sūt credentes hereticis receptatores 7 defensores eorūndez.

Sicut in vno

Laicis interdicitur officium p̄dicandi. **N**ō g. q. dicit q. p̄tertu pietatis nō est impietas faciēda. **I**tē null^o p̄t p̄dicare nisi m̄tēat quia dñs dixit discipulis suis eūtes ī m̄dū vniuersū

Ercōicamus

Ita decreta. excōicat certos hereticos 7 nominat eorū sectas q. licz diuersis noīantur noīb^o 7 facies vide antur habē diuersas caudas tñ ad inuicē habent colligatas

Absolutos

Ita decre. dicit q. null^o tenet heretico satisfacere q̄ntūcūq. fuerit sibi obligat^o. **V**ide g. q. q̄rit an etiā pena apposita hoc casu solui debeat. itez qd si iurari soluere 7 non soluā

De hereticis li. vi.

Quonia ep̄orū

Solus ep̄us puocatis notabiliorib^o clericis sue dioc. p̄t sacerdotē degradare euz difficile sit alios ep̄os ad hoc puocare. 7 loquit ista decre. in heretico in alijs criminibus antiqua iura sunt seruāda

Quicunq.

Ercōicati sūt qui hereticos 7 eorū receptatores 7 fautores sciēt eccl̄iastice tradūt septurez añq̄ absoluāt. p̄ is manib^o eos debēt extumulare. itē inhbz etiā ista decre. laicis ne publice vel p̄uate de fide catholica disputent. itē dānat hereticos 7 eorū filios 7 scđam generationem. **I**tem p̄motos p̄ hereticos dānat 7 eorū beneficijs eos puat p̄petuo. itē emācipationē filiorū irritat 7 annullat

Filij vel heredes

Nō creditur filijs vel heredib^o infirmorū q. dicūt tpe infirmitatis eorū parentes consolationes dūmtaxat eū essent insane mentis ab hereticis

Liber

recepisse si tempore vite fuerint de heresi suspecti

Super eo

Recidivans in heresim abiuratā lz sine vlla audientia tradend^o sit iudici seculari si tñ penitet sacramēta sibi ministranda sūt. quia scriptuz est ecclesia non claudit gremiū redeūti

In fidei fauorē

In negotio inquisitionis heretice prauitatis excōicati et participes vel socij criminis ad testimoniū admittantur si ex circūstantijs non falsa dicere presumatur. Vide glo. circa ista.

Presidentes

Judices excōicati vel de facto iurisdictionē exercentes pñt iudicare hereticos z eorū fautores. Et vide g. q̄ tangit an officialis excōicati possit iudicare. itē hic est casus vbi excōicatus iudicat.

Cum contumacia

Suspectus de heresi si vocat^o fuerit vt de fide respondeat si p̄sumaciter se absētat excōicat. Et si excōicationē ad annū p̄sumaciter sustineat p̄ heretico z tanq̄ hereticus condemnandus est

Accusatus de heresi

Ista decre. habet quatuor partes. in p̄ma parte ponit tres casus in qb^o dicitur q̄s relapsus in heresim. in secūda parte dicitur q̄ p̄iur^o in cā heresis certis tñ casib^o testimoniū perhibet. Tertio ponit sex cas^o olim dubitatos an ad officiū inq̄sitorū spectarent. Quarto dicit religiosos in heresim incidentes puniendos graui^o alijs sacerdotibus laicis et clericis. Nō g. que tangit inter alia de inq̄sitorib^o quando ip̄i possunt exercere

suam iurisdictionem.

Statutum.

Nō valz statutū civitatis oppidi^o velle castri vel alteri^o loci p̄ qd̄ negotiuz inq̄sitionis heretice prauitatis directe vel indirecte p̄tingat impediri. Nōt g. q̄ inq̄sitorū familia possit portare arma. z non obstantibus statutis.

Ne aliqui.

Sicut officium legati nō expirat re integra mortuo papa. sic z officium inq̄sitorū heretice prauitatis in fauorez fidei re integra non expirat. Nōt g. z differentiam inter inq̄sitorē z conseruatozem zc.

Ut officium

Ista decre. ponit tria dicta. In p̄mis informat inq̄sitores q̄ in p̄cedendo contra hereticos debent plus timere deum q̄ homines z eē in absoluendo eos. Secūdo dicit z instruit inq̄sitores qualiter ip̄i in examine testium p̄cedere ac se habere debent z de personis que testificata scribere debent. Tertio instruit inq̄sitores qualiter procedere debent contra eos p̄ quos negotiū inq̄sitionis impediri possit vel differri. Nō g. q̄ tangit de simulatione z de notorijs

Ut cōmissi nobis

Ista decre. dat inq̄sitorib^o plura vtilia. Primo dat eis p̄tatem p̄mittendi citatiōes z s̄ciarū denunciatiōes. Secūdo dat eis p̄tatez puocādi peritos cleruz z populum v̄reis assistāt. Tertio dat eis potestate p̄cedendi p̄tra illos qui de sua p̄uincia ad aliā se trāfferunt p̄uinciam. Quarto dat potestatem repetendi libros z processus commutandi et

quint^o

mitigandi penas pñadi z puatos nñ
clan dĩ officijs z honoribus hereti
cos fautores z defensores eozuz. ita
tñ q hoc fiat de diocesanorū vel in
eorū absentia vicariorū suoz pñlio
nisi ijdem scienter talibus beneficia
ptuli sient

Contra xpianos

Contra xpianos qui ad rituz trāsi
erūt in deozū pcedendū est tāq̄ ptra
hereticos. z idē de xpianis q fuerūt
iudei z baptisati ad iudaismū redie
runt nisi coacti fuerint baptisati.

Decrevit.

Uroz ppter heresim mariti sui dote
sua nō puabitur z hoc verū si tpe cō
tractus matrimonij heresim ignora
bat. Notat gl. q hoc casu presumit̄
ignorantia donec probetur sciētia.

Statutum

Ista decretalis declarat qualiter fi
lij hereticorum puniuntur z in quo
gradu z qño debz hoc intelligi. et
dicit. Si titius fuerit heretic^o z ha
buerit filium z filiam vterqz istoruz
subiacebit pene z prohibitioni et si
ipse filius habeat filium ipse nepos
ex filio subiacebit prohibitioni zc.
prout g. declarat quā vide.

Inquisitores.

Inquisitores heretice pravitatis p
papam deputati sine speciali man
dato pape contra episcopum non
inquirunt. Sed si episcopum circa
heresim culpabilem sciverint pape
hoc denunciabunt.

Per hoc q

Ordinarius siue delegatus p̄t in p
uincia siue dioc. sua inquirere d̄ her
esi non obstante pmissione inquisi
tori facta per papam. Item dicit de
cretalis qualiter simul z inquisitor

z ordinarius possunt in hoc facto
inquisitionis procedere z sentētiā
simul ferre. item si non possunt con
cordare debent processuz ad papā
mittere zc.

Ut inquisitionis.

Ista decretalis approbat in prima
parte sui et seruari precipit̄ leges ca
nonibus non contrarias per frede
ricum contra hereticos promulga
tas. Secūdo precipit̄ rectores loco
rum parere inquisitorib^o ordinario
vel alteri eozū in inuestigatione ca
ptione custodia z punitione hereti
corum z fautorum suorum z eorum
pmulgationibus v̄ appellationib^o
non obstantibus. ita tamen q de il
lo crimine cum sit mere ecclesiasticū
nec iudicent nec cognoscant ptrafa
cientes z non parentes z eozuz fau
tores excōicat quā excōmunicatio
nem si per annum sustinuerit vult
eos vt hereticos condemnari. Ad
glosa q constitutio facta contra ca.
non ligat zc

Cum fm leges

Bona hereticorū ip̄o iure sūt pñsi
cata. qd̄ pbatur triplici argumēto
legali. s̄ apprehētio bonozū fieri nō
d̄z p iudicē secularē nisi post pnun
ciatum fuerit super crimine p iudi
cem ecclesiasticū qui hoc possit.

Statuta.

Ista decre. in p̄ma parte sui conce
dit in negotio inquisitionis hereti
ce pravitatis pcedi posse simpliciter
z de plano. in sc̄da parte dicit quid
iuris si ex publicatione nominum
accusatorū z testium ip̄is piculum
immineret. et quid si non imminer
ret. Et si fictiones vitari precipit̄
ne dicatur periculum vbi non est

Liber

vel ecōtra. In tertia pte p̄stōnes et statuta p̄decessoz suozuz papa sup hoc negotio edita his p̄stōnib⁹ nō aduersa corroborat. nō hic g. q̄ i p̄cessu suo tangit de processu iudicia li sūmarie ⁊ de plano ⁊ sine figura iudicij. quid opant̄ illa verba et q̄s possit talia p̄mittē an inferior a papa. itē tāgit q̄s dicat̄ iust⁹ mer⁹ ⁊ q̄d dicat̄ piculum scz mors detruicatio mēbrū ppriū vel parentū vel deuastatio substantie suozū vel parentum

Tit. de hereticis in cle.

Aultozum.

Ista cle. ponit. v. q̄ p̄t q̄libz facere si ne altero scz diocesan⁹ ⁊ inq̄sitor in negotio inq̄sitionis. Itē sc̄do dicit que non p̄t facere sine altero ⁊ quō impedit⁹ vel interesse nolens p̄mittit alteri vices suas. Tertio p̄uidet cir ca muros vel carceres hereticozuz ipozū claves custodes ⁊ custodū ministros. Quarto ponit iuramentuz custodū ministrozū suoz notarioz ⁊ alioz officialium. Quinto punit ep̄os ⁊ inq̄sitozes ⁊ eozū substitutos q̄ faciendo vel omittēdo delinquūt in hoc officio. Sexto p̄firmat antiq̄ iura huc p̄stitutiōi nō obstātia

Nolentes.

Ista cle. in p̄mo determinat etatē inq̄sitorū. Sc̄do punit inq̄sitozes qui p̄textu officij sui illicitis modis pecuniā extorquēt. vel ob delictū clericozū eccliarū bona confiscāt. Tertio p̄cipit officialibus notarijs ⁊ socijs vt hoc facientes reprehendant ⁊ superiorib⁹ denuncient si p̄bare p̄nt. Quarto p̄hibz inq̄sitorib⁹ abusu armozū ⁊ circa q̄ntitatē officialiū ⁊.

Ad nostrum

Ista cle. dānat sectā beggardozū et beginaz alemāniez p̄tra ipoz erro res ⁊ cecitates excitat diocelanozū ⁊ inq̄sitorū officij. ⁊ vide eā quia est singularis in hac materia ⁊ tangit pulcra dicta facietia multū ad salutē xpianozū. itē tāgit de osculo an sit mortale p̄ccm ⁊ de actu venereo.

Tit. de scismaticis ⁊ ab eis or.

Quod a p̄decessore.

Ordinationes b̄nficiozū collatiōes facte a scismaticis sūt irritē ip̄o iure. Nō gl. que dicit q̄ ecclia dicitur vacare q̄n hz pastozē scismaticū. item tangit g. q̄d si iste scismatic⁹ aliquid adq̄rit ecclie an ecclia possz hoc tenere. quia p̄modū cū in p̄modo p̄pensari debz. Gl. soluit q̄ in fauorez ecclie hoc seruare potest

Fraternitati.

Ordinat⁹ a scismatico executiōez ordinis nō recipit nisi cū eo fuerit dispensatū. Nō g. q̄ dicit q̄liter p̄cedē dū sit cū dispensatione q̄n p̄ccm est occultū ⁊ q̄n p̄ccm est manifestū. et post dispensationez sup p̄ccō occulto quis p̄t accusari ⁊.

Titu. de scismaticis. li. vi.

Ad succidendos.

Ista decre. ponit declarat atq̄ ad memoriā reducit omnib⁹ xp̄ifidelib⁹ qualiter iacob⁹ ⁊ petrus columbenf. ⁊ iohannis fratris iacobi patris dicti petri filij propter eozum

quint^o

scismaticā et hereticam prauitatē fuerūt a cardinalatu depositi atq; reseruari et qualiter fuerūt puniti vt ceteris essēt in exemplū. **Nō** gl. q̄ satis ē notabilis et tangit de arborē infructuosa. **Itē** tangit de iusticia et de tunica xp̄i p̄ quā significatur eccl̄ia.

¶ De apostatis et rei. bap.

¶ Preterea

Si apostata in crimine deph̄sus vt olenter detinet ab eccl̄a non repetit̄. **Nō** g. q̄ triplex ē apostasia scz a fide ab obediētia a regula scz cū quis recedit ab ordine et religione.

¶ Ex litteraz

Qui p̄b3 ministeriū rebaptisationis irregularis est. pmoueri non p̄t nisi forsitā sit occultū. **Nō** g. q̄ minori etati subuenitur. **Itē** tangit g. an ingressus religionis tollat irregularitatē. quia hoc casu hui. c. sine dispensatione delinquēs q̄q̄ intravit religionē pmoueri ad ordines n̄ p̄t.

¶ Tu e fraternitatis.

Clerici de apostasia infamati deficiente pbatione se purgare coguntur. **Nō** g. q̄ intelligit istud. c. de clerico in sacris vel in aliqua religioe p̄fesa p̄stinto nō autē d̄ clerico seculari qui p̄t renūciare facto nō tū verbo de quo vide doc. hic.

¶ Quidam sicut

Apostatāt q̄ p̄ bap̄tismū legis veteris ritus obseruat. **Nō** tex. qui dicit q̄ quis nō d̄ indui veste lino lana q̄ p̄texta. **Itē** meli^o ē viam dei non agnoscere q̄ agnitā preterire. **Item** dicit g. q̄ nemo d̄ claudicare in duas partes. itē q̄ nemo p̄t duob^o dominis seruire.

¶ Ad nobis.

Religiosi q̄ dimittūt habitū si nolunt ip̄m reassumere sūt in carceres tradendi. **Nō** g. que dicit q̄ homines banditi sūt nō asperitab^o imo p̄m̄s ad fidē sūt inuitādi. **Itē** dicit q̄ cleric^o p̄t vxorē suaz ligare vt petra docente fiat obediēs.

¶ Consultationi tue

Religiosus q̄ i apostasia recipit ordinē nequit sine ro. pon. licētia i suscepto ordine ministrare. **Nō** g. que tangit casus in quib^o solus papa h3 dispensare.

¶ De his qui filios occidūt.

¶ Ueniens

Mulier q̄ filiū interficit est i monasterium detrudenda. **Nō** g. q̄ fm̄ leges mulier aliter punitur quia domin^o nō vult mortē peccatoris. itē dicitur in fine q̄ meli^o est q̄ mulier vn̄ nubat q̄ q̄ multis se exponat.

¶ Intellerim^o

Propter interfectionem filij vxor a viro separari nō d̄. **Nō** gl. q̄ dicit q̄s de^o p̄iūxit homo nō separat. itē dicit q̄ hoc casu iuramentuz nō valet quia pot^o debuit pet. mala q̄ malo consentire.

¶ De infantibus

Ista decreta. docz qua p̄nā puniri debēt parētes qui filios suos occidunt siue p̄ ignorātiā siue scienter et est nobilis. **Nō** tex. qui dicit vnuz valde notabile verbū q̄ ibi debz eē p̄sideratio pietatis vbi non voluntas sed eventus mortis causa fuit. **Itē** nota g. que tangit hoc casu de graui et leui culpa precedē. et fm̄ hoc p̄siderat penitētiā imponēdam.

Liber quintus

Ti. de infan. et lang. exponen.

Si a patre

Qui exponit seu exponi permittit suum filium suae ieremi predictus quod in eis habebat. id est in languidus si eis aliter negentur. **Ad g. q.** hoc casu qui tacet consentire videtur. **Item** dicit quod paternus affectus vincit omnem affectum cum pater plus diligit filium quam seipsum prout est **g. no. in. l. isti quidam. ff. qd metus ca.** **Item** tangit **g. q.** infantes et languidi alendi sunt. **Item** ar. **gl. idu. cendo** quod abbas monachorum vagabundum reducere debet quod si non fecerit aliquid in mundo adquisierit monasterio non dabitur. **et alle. gl. ad hoc iura pro et contra.**

Ti. de homicidio.

Si quis per

Qui prodicionaliter et per insidias interficit aliquem ab ecclesia non habet immunitatem. **Ad g. q.** ab ecclesia non defenditur qui delinquit contra eius immunitatem siue sit in ecclesia siue eius cimiterio

Interfecisti.

Hic habes quod sit pena siue pena imponenda ei qui latronem interficit ubi ab eo poterat se liberare vel ubi ad cautelam penitentiam facit quam agere non tenet. **Ad g. q.** licitum est publicum latronem interficere. **no. gl. q.** dicit de cernis quod illa cõiter fieri solet in anglia. **item** quod penitens non debet portare gladium.

Si perfodiens

Nocturnus fur sine culpa diurnus aut non sine culpa potest occidi. **Ad g. q.** querit quod si fur vult me interficere nunquam possum eum prevenire. **item** quid si percussit me recessit nunquam

possum eum insequi. **Item** notat quod a lege divina omnis scientia superat exordium

Cum iuramento.

Propter observantiam iuramenti homicidium permitti non licet. **Ad** **ter. de herode** qui iuravit de sancto Johanne. **no. g. q.** dicit quod in generali sermone multa excipiuntur quia omnia illicita intelliguntur excepta etc. **Item** que specialiter perita non fuissent percella etiam non excipiuntur etc.

Si aliquis

Qui pingat venena sterilitatis bõclida est et hoc intellige quantum ad penam legale. **Ad** **glo.** que dicit quod hoc casu quo ad penam spirituali non est irregularis ac si hominem interfecisset.

Sicut dignum

Hoc. c. premitur octo que consideranda sunt in pena iniungenda pro homicidio. **no. ter.** qui dicit quod id est excessus magis puniendus est in uno quam in alio. **Item** dicit quod potuit hominem liberare a morte et non liberat eum occidit. **Ad** **g.** que est multum notabilis et tangit quibus modis permittitur homicidium. **Item** quod peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur etc.

Presbyterum

Qui causa discipline aliquem interficit vel occasionem mortis prebuit est perpetuo deponendus. **no. gl. q.** levis castigatio magistris premissa est. **item** quod iste quantum ad gratiam innocens est non quantum ad legem

Continebatur

Clericus cum laico ludens nec villi gentia adhibens irregularitatem incurrit si ex ludo homicidium subsequatur. **Ad** **g. q.** clerici debent in ludo respicere quod ludus non sit noxius. et quod cum

De homicidio

laicis n̄ iudāt. 7 g. all. ad hoc iura zc.

¶ Lator presentium.

Homicidiū fortuitū nō imputatur ex ludo licito subsequētū. Nō gl. q̄ dicit q̄ licet etiam q̄ ludere sicut Isaac. itē Joseph lusit cū fratrib⁹ suis. 7 dicit g. q̄ hoc casu ludus licitus fuit

¶ Suscepimus.

Regularis qui p̄ re tpali aliq̄ interfacit vel occasionez mortis p̄stat irregularis censetur. Nō gl. que dicit q̄ clericus defendendo res suas saluando ip̄as non d̄z aliq̄ interficē

¶ De cetero

Diacon⁹ q̄ homicidiū cāz dedit vi detur nō videt ad sacerdotiū p̄mouēd⁹. Gl. exponit cām. id ē p̄cilio vel p̄cepto vel ope vel suggestiōe. itez q̄ cām dāni dat dānū zc.

¶ Ad audientiam

Homicidiū casuale imputat ei q̄ dedit operā rei licite si nō adhibuit diligentia quā debuit. Vel sic ex culpa p̄tingens homicidiū casuale imputat h. d. Nō ter. q̄ dicit q̄ in dubijs semita debem⁹ eligere tutiorem. Tangit g. q̄ quis p̄t moderate 7 leuiter corrigere familiam suam zc.

¶ Dilectus filius

Cum quis dat operā rei licite casuale homicidiū sine culpa contingēs ei minime imputatur. Nōt gl. q̄ sol⁹ actus nō facit quē irregularē si non esset voluntas 7 culpa.

¶ Ex litteris

Casuale homicidiū nō nocet ei qui ut non occideret curauit diligentia adhibere. Nō gl. que videtur tangē differentia inter infamia 7 grave scādalum. itē dicit q̄ p̄pter scandalum q̄ innocens punitur zc.

¶ Ex litteris

Unius. c. casus est ut. s. in primo. c. Tangit gl. hui⁹. c. qualiter clamare d̄z q̄n̄ presumitur ibidē aliq̄z posse pertransire sc̄z caue caue

¶ Significasti.

Ut. s. in. c. dilectus filii⁹. Nō g. q̄ tangit q̄ in defectum p̄bationis statur iuramento alicui⁹ cū queritur de cōscientia ip̄ius 7 tunc delictus solum deum habz ultorem

¶ Petrus diaconus.

Cum amici mei p̄ me aliq̄ interficiūt cōtra meā prohibitionem mibi non nocet. Nota glo. que dicit q̄ petrus hoc casu non fuisse reus etiam si non prohibuisse d̄modo tamen non dedisset consiliū. item dicit g. q̄ de voluntate nō debz se quis purgare zc.

¶ Significasti

Cum quis a plurib⁹ percutitur 7 ne scitur ex cui⁹ ictu interficitur in dubio debent omnes pro homicidis haberi. nō ter. 7 g. qui dicunt q̄ licet vim vi repellere. 7 qualiter hoc p̄cedat deducitur in g. cū moderamine culpate tutele. alio modo in continēti. ut dicit s.

¶ Tua nos.

Monachus cyrurgia exercens irregularis ē si ex ea mors fuerit subsequuta. Nota g. que tangit q̄ eventus mortalitatis nō imputatur medico. Itē dicit gl. q̄ promouendus abstinere debet ab omni eo per quod posset ad effusionem sanguinis peruenire.

¶ Sicut et.

Si concept⁹ viuificatus interficitur qui hoc facit homicida reputatur.

Libet quintus

Nōt g. d. f. am hoc casu qñ fer' vivit i corpore matris. Itē qñ aia est ifusa z f. in hoc lex distinguit

Postulasti

Clerico iustitiā petenti de laico nō imputatur si iudex secularis sāguinis vindictā exerceat in eūdem. **N**ō g. q. dicit absit vt ea que propter bonuz acim' nobis imputentur si preter voluntatē nostrā cuiq' maluz contingat z all. gl. plures pcor.

Exhibita

Qui occasionem mortis dat z ppter imperitiā medicorū aut incuriāz parentū moritur lesus irregularis ec si veniā petierit nō dicitur **N**ō q. l. ludere z glo. alle. ad hoc pcor. itē d. g. q. totū id qd facit ecclia est misericordia z alle.

Joannes.

Homicidiū casuale non imputatur ei q nō occidit nec fuit in culpa etiā si ad cautelam veniā postulauit. **T**āgit g. z tex. q. cuz campana datur signū ppo. itē dic gl. q. vobis imputari non debz.

Petitio tua.

In iusto bello interficiēs nō efficit irregularis. nō g. que dicit q licz clerici possūt alios exhortari ad bellū in propria persona tñ pugnare non pñt. itē d. q. sancti' ē in hac vita sub inferiori habitu dño famulari q' alta indebite appetendo dānabiliter ministrare.

Quidam

Casus est hui' .c. vt cas'. s. in. c. ex lte teris pmo. s. e. **N**ō glo. que dicit qñ ter z quibus verbis pmonitio hoc casu fieri dz. quia dz clamare. **C**ave cave. Itē dicit g. q. casus fortuitos nullus hominū consilio puidere pē z alleg.

De homicidio. lib. vi.

Pro humani

Ista decre. ponit horrēdū factū affinoz z ponit multitudinē penaz bis qui homines p tales affinos interfici mandant vel procurant ac ec spoz affinos receptant. **T**angit g. de pte petri z successorū suozū. itē tangit g. de pñia sera. q. non sit tū expectare pñiam vsq' ad finem vite. **I**tē dicit gl. de ordine scz q. vbi ordo nō seruatur ic. itē tāgit de pte q. qui pñi resistit omnipotēti deo refūit z alle. concor.

Prelatis.

Sine pena irregularitatis pñt clerici de suis malefactorib' pqueri corā iudice seculari etiā de criminib' ex quibus debetur pena sanguinis ex pñe ptestando q. ad penam sanguinis nō intendūt. **N**ōt g. q. hoc casu requiritur protestatio expressa

Is qui mandat

Mandās aliqū verberari circa mutilationē mēbrī vel ne occidatur si talis mutiletur vel interficitur mandans est irregularis. z idem dicitur est in mandatario ic

De homicidio in cle.

Si furiosus.

Si furiosus aut infans seu dormiens hominē mulet vel occidat nullā ex hoc irregularitatē incurrit. **E**t idē dicēdū est de illo q. mortē alit vtare nō valens suū occidit vel mulet inuasorem. **N**ota g. bene que est magistra in hac materia z Jo. ponit

De torneamentis i anti.

plores in ea allegationes zc. et cōcor
dat dubia et opiniones

Titulus de torneamētis Felicis

Casus ē talis z p̄t tot⁹ titulus sic sū
mari Qui ad torneamēta eūtes ludē
di cā ibidē decedūt carēt ecclāstica se
pultura. sec⁹ si illuc iuerūt cā petendi
debita Nō q̄ fm leges licet aliq̄d fa
cere ad ostētatiōem viriū Itē nōr gl.
q̄ p penitentiā viaticū intelligit Itēz
nōr g. q̄ hoc casu mai⁹ pcedit h̄ min⁹
p̄hibetur

Ad audientiam

Itud. c. est supra sūmatū i fine sūma
rij capituli p̄mi z tangit d̄ illo q̄ alia
ex cāsez p̄cipiēdi debita sua mortu⁹ ē
sub equo in torneamētis Et gl. tāgit
q̄ animus est iuspiciendus zc.

Titulus de clericis pug. i duello

Porro

Cū clerico pugnāte i duello p̄t ep̄us
suis dispensare si ex duello mors v̄
membroz mutilatio non fuerit sub
secuta Nota glo. q̄ duellū ē p̄hibitū
z poti⁹ cleric⁹ d̄z pati om̄ne malum zc.

Henricus

Qui p̄ aliū aliquē i duello inefficit i
regularis eē censēt Nō g. que tangit
q̄ deū tētare nō debem⁹. Itē tāgit
q̄bus modis committit̄ homicidiū.

Titulus de sagittariis

Item illam

Ista decre. p̄hibz illā artē mortiferā
z odibilē balistarioz atqz sagittario
rū exerceri aduersus xp̄ianos catho
licos sub pena anathematis Et intel
lige tex. de bello iniusto. quia i bello

iuusto licet pugnare etiam cum bali
stis Tāgit glo. d̄rām inter canonē la
te snie z ferende. Itē mit⁹ agit cū le
ge q̄ cū mīstro legis Itē ponit d̄rām
inter istaverba p̄cipio sub pena excō
municatiōis ne hoc fiat. et excōmuni
co illum q̄ hoc fecerit

Titulus de adulteriis et stupro

Si quis seduxerit

Violator v̄gis ducz eam i vxorē vel
dotabit eā. qd̄ si nōvult vel nō p̄t do
tabit verberabit vel i monasteriū de
trudit Tāgit g. q̄ dos fiet iuxta facul
tates dantis et honestatem puelle

Pervenit

Ista decre. ponit penā qua punitur
q̄ virginē seduxit Nō g. q̄ hoc v̄bz
stupro p̄tinet ad virgines qz virgines
p̄rie stuprātur Itē q̄ hoc casu mit⁹
agitur iure canonico q̄ civili

Si vir sciens

Maritus vxorē in adulterio p̄seuerā
tē retinens particeps est peccati z pe
nitentē semel ex vrbānitate recipe d̄z
Nota glo. que dicit q̄ p̄zōn⁹ est tur
pitudinis q̄ celat crimē vxoris. xxxij.
q. i. ca. i. et. c. quēadmodū d̄ iureiurā.
cū p̄ hoc quodāmodo lenociniū vi
det committere presumptiue

Maritis

Maritis ex suspitōe violēta p̄missuz
ē vxores suas accusare z ip̄i plus ce
teris de adulterio ip̄as accusare p̄nt
et defendere Nō gl. extraneo hoc ca
su vxorē accusare non licet. Itē tāgit
gl. de xl. dieb⁹ infra quos vir hoc p̄t

Significasti

Propter cōfessionē adulteri non pu
nitur adulter licet propter infamiaz
inde ortaz debeat se purgare Notat

glo. q. licet aliquis duo sunt pnera q. uis constat de vno tamen non pstat de alio. Itē tangit quis debeat recōciliare eccliam. Itē tāgit q. sacerdoti iudicēda ē purgatio z q. līter isto casu.

Intelleximus

Mulier petēs restitutōez mariti p exceptōz adulterij manifesti repellit nisi vir etiā adulterat. p. be. nōt. g. i. fi. casus i. q. b. vir vxorē adulterā accusare nō p. Itē tāgit g. i. p. n. q. licet mulier spōte recedat a viro si volens redire nō fuerit admissa d. z. spoliata.

Tua fraternitas

Dulcē neq. adultere p. sortij declinare. Dubitatio fuit in hoc. c. an delictū sapueniēs rei iudicate de iure vel de facto asserat p. iudicium z videt q. sic. Itē nōt. g. q. licz vir adultere debet reddere nō teneat ipam tñ de domo expellere p. iura auctoritate nō d. z. g. Titulus de raptoribus alle.

De illis

Raptor ab illo epō puniē i cui. d. i. o. cessi rapinaz p. misit z iudex domicilij eidē suffragat q. remittit eū ad locū delicti ut eū d. z. vel pleni. z. sic rōer a p. i. sortij. q. s. foz nō sui iudicij. z. ab eo poterit puniri p. i. iudice suffragate. h. d. Primo ponit excessus. De cūdo pena. ibi. Placuit. Notat gl. q. q. s. p. t. conveniri in dioc. alteri. tā in foro cōtētioso q. etiā penitentiali. z.

Super eo

Raptor publicus repellit ab ecclē sacramētis atq. admittit si voluerit penitere siue in morte siue in vita. Vel sic et clari. fm. panoz. Manifest. raptor vel ecclē violator si restituit vel restitūdo cauet in vita et in morte ad penitentiā et ad sepulturā admittit.

Si vero noluit cauere cū posset z in morte nō p. t. clerici ei. sepulture interesse nō debēt et clerici interessētes v. inuigētes penitentiā p. tra. hāc. d. i. s. p. o. s. i. t. o. e. z. deponūtur ab officio z b. n. i. c. o. n. o. n. o. glo. q. tāgit q. inanis est exactio quā excludit iopia debitoris. c. odardne d. soluti. Itē tāgit g. an. q. s. p. t. penitere de vno p. t. o. et de alio non an valeat talis penitētia.

Excommunicationi

Qui mercatores aut alias euntes p. mare ex cā honesta spoliant reb. suis excommunicationi subdant. Itē nō debet. i. i. quis d. calamitate alterius aliquis vendicare z alle. glo. concor.

In archiepiscopum

De criminib. cognoscūt epī et penā imponūt s. vindictā sanguinis nō attingūt. Nō g. q. tāgit an cā criminalis posset ecclāstico iudicij cōmitti z q. les penā iudex ecclāstic. p. t. infligere. z. q. les cause p. t. sibi delegari.

In literis

Violatori ecclāz sepultura ecclesiastica non negatur si p. suū presbyter in sine fuerit absolutus. Notat g. q. incendiarij ecclesiāz postq. sūt publicati a solo papa absoluntur.

Cum causa

Tenz mrimoniū cū raptore p. tractū. nec eo p. s. i. m. a. t. o. a. l. t. e. sine licētia alteri. p. t. religionē intrare. Nō gl. q. ad hoc solet allegari an stat. p. f. e. s. s. i. o. n. i. p. i. u. g. i. i. i. p. i. u. d. i. c. i. i. m. r. i. m. o. n. i. i. s. p. i. s. t. a. l. i. s. s. i. u. e. c. a. r. n. a. l. i. s. Itē q. p. s. e. n. s. u. s. s. o. l. u. s. f. u. f. f. i. c. i. t. a. l. t. e. r. i. u. s. c. o. n. i. u. g. u. m. v. t. a. l. t. e. r. c. o. n. i. u. g. i. i. p. o. s. s. i. t. i. n. t. r. a. r. e. r. e. l. i. g. i. o. n. e. m.

Accedens ad

Crimē rapt. nō impedit mrimoniū inter raptorem et raptam contractū.

quintus

si cōsensus postea interueniat **Nō** q̄
fm̄ āti quos canones et leges raptor
non potuit cōtrahere cum rapta

Titulus de furtis

Qui furatur

Qui furatur hoīem et eū vendiderit
cōmūc̄ morte moriat̄ **E**t intellige ho
minē liberū qz q̄ furat̄ seruū hac p̄a
nō tenet **I**te t̄git gl. q̄ pena mortis
fm̄ canones nō imponitur et alle.

Fures

Si fur vel latro ī furādō, vel dep̄dā
do occidantur p̄ eis non est orandū
sed si comp̄hensū vulnerati fuerint et
diacono vel presbytero p̄fessi cōmu
nio eis non ē deneganda. **T**angit gl.
q̄ in necessitate laicus potest audire
confessiones ic̄.

Siquis

Ape necessitatis famis atq̄ nudita
tis p̄mittit̄ furtū in pane et veste. **T**ā
git glo. q̄ tpe necessitatis omnia sunt
communia. et alle. iura. **I**te querit g.
quare fornicatō nō admittit̄ ita bñ ī
necessitate sicut furtum ⁊ homicidiū
Vide glo. que querit et non soluit er
go tu cogitare debes

Qui cū fure

Qui p̄tem capit cū fure occidit aīaz
suam qz non solum fur reus ē h̄ etiaz
ille q̄ furti conscius querēte possessore
non indicat **T**angit gl. an et quādo
q̄s teneatur furem indicare

Ex literis

Fur occult⁹ p̄ pactā penitentiā et re
stitutōz p̄mouet̄ ad ordines **A**rguit
g. q̄ m̄tū agit cū sp̄ore p̄fesso q̄ p̄uī
do **I**te t̄git q̄ penitentiā nō valet si
ne restitutōe nisi p̄ inopia fieri nō p̄t

Titulus de vsuris

Plures

Si creditor de fructib⁹ pignoris re
cipit sorte deductis expensis tenetur
creditor pignus restituere **T**angit g.
q̄ illud dicitur fructus quod rema
net deductis exp̄sis ⁊ qd̄ ip̄o iure p̄
fructus liberatur pignus

Quoniam

Istud. c. vult idē in summa quod ca
pitulum p̄cedēs sed addit tacite idē
esse in laicis nam in precedenti. c. tñ
fuit mentio facta de clericis. et glosa
modicum tangit et alle.

Quia in omnibus

Manifesti vsurarij ad communionē
altaris ad xp̄ianam sepulturā vel ad
oblationem offerendam admitti nō
debent **N**ota glo. que tangit q̄ mul
tudo non excusat peccatū. **I**tem di
cit q̄ vsura in vtroq̄ testamento ē p̄
hibita **I**tem dicit de quatuor prin
cipalibus concilijs

Super eo

Non licet vsuras recipere ut etiaz ca
ptiui inde redimerentur ex ip̄sis. **T**ā
git gl. et dicit q̄ pretextu boni malū
fieri non dz **I**tem dicit tex. q̄ pro al
terius vita non est mentiendum.

Cum tu

Usurarij qui sunt soluendo per penā
concilij lateranenū. compelluntur resti
tuere vsuras quas etiaz ante conciliū
recep̄erūt facultatibus non existentib⁹
bus debēt possessiones empre ex pe
cunia fenebri vendi. ⁊ debentibus re
cipe satisfieri. hoc dicit. **N**ota text. q̄
dicit q̄ peccatum non dimittitur ni
si ablatum restituatur.

In ciuitate

Qui vendit rem plus q̄ valeat eo q̄ differt solutioez precij peccat nisi dubium sit an tempore solutionis plus vel minus valeat. Notat gl. de p̄cio rerum q̄ non ex affectione singulorū sed cōi estimatōe taxari debeat. Itē dicit q̄ res tantum valet quantum vē di potest ēē

Preterea

Usurarius in om̄e nō desistēs si clericus est ab officio et beneficio suspenditur. si laicus ē excommunicat̄. Nota glo. que t̄git q̄d opatur hic suspē sio in clerico. Itē dicit q̄ ep̄s potest hoc casu dispensare

Conquestus

Fruct̄ rei pignorate cōputant̄ in sortē. sed vnū casum excipit scz si pignus sit feudum ecclē tamen ecclā iterū non debet seruitiū recipere a vasallo. Vnde glo. que alios etiam ponit casus.

Qua nos

Herēs usurarij filius vel extrane⁹ vsuras extortas per defunctū restituere compellitur. Nota gl. q̄ qlibet filius tenetur de portione sua 7 quantum ad eum puenit. Item glo. querit quid si vnus filiorum non esset soluendo. an alius deberet totum soluere. et glosa arguit p̄ et contra

Consuluit

Mutuās ea mēte ut pl⁹ sorte recipiat non dans parabolam iuramenti nisi aliquod recipiat et intellige parabolā. quia facit iurareq̄ sibi tali die soluet iam cum non possit. ne per iurij reus videatur debitor. prologat terminū ereditor et ob aliq̄d recipit vendens rem plus debito quia solutioem p̄cij retardat tenetur de his in iudicō anī

me. Tangit gl. an mutuans possit aliquid secundo sperare ēē

Qua perniciosum

Usurarij super vsuris conuenti appellari non p̄nt quomin⁹ satisfacciant de vsuris. Vide glo. in hoc. c. que videt̄ idem innuere in quolibz crimine manifesto alias si iniuste grauares app. nō esset deneganda

Per miserabilem

Per subtractōez cōmunionis xp̄ta nozū ecclā indeos cogit ad vsuras restituēdas. Notat glo. q̄ indei puniuntur per ecclā pena corporali et etiā pecuniaria ita tamen q̄ ad vindictā sanguinis non procedat

Quas dudum

Usurarius q̄ fecit debitorē iurare de soluendis vsuris vel non repetendis ecclesiastica censura compellit ab exactione desistere et receptas restituē

Quia frustra

Non auditur usurarius p̄ receptum impetratum sup̄ recuperādis vsuris quas alteri soluit nisi prius restituat quas extorsit. Nota glo. que tangit an delinquens contra vnā legē pdit beneficiū alterius legis. Itē q̄r̄ an ne sufficiat cautio ad restituēdus vsuras ēē. Item q̄d si nullus repetat.

Cum in dioc.

Manifesti usurarij etiā nemine accusante per penam lateranensis cōcilij per ordinariū compelluntur. Nota glo. que tangit q̄ principes impediētes p̄cessum cōtra vsurarios p̄nt excommunicari. Item tangit quando vsurarius dicatur manifestus

Salubriter

Maritus fructus rei dotalis sibi obligate pro dote non p̄putat in sortē.

quintus

Nota glo. que ponit casus ubi de re dotali maritus tenetur cōputare fructus in sortem. et que requiruntur ad hoc vt non computet Item dicit g. contra illud Qui emolumentuz sentit et damnus sentire debz

Michael laicus

Itud capitulum idem videtur dicere in summa quod. c. Quia frustra s. e. Vel sic summatuz fm panoz. Repetens vsuras nō auditur nisi restituat extortas per se vel per aliu3 a quocūq3 causam habet Nota glo. que videtur dicere q3 isto casu fili3 tenet ex dicto patris 7 agitur hic ex facto p̄is

Quanto

Iudei qui a christianis granes vsuras extorquent vel de suis bonis decimas et oblatōes non soluunt ecclesijs priuantur christianozū commercio Notat glo. q3 cessat argumentuz a contrario Item dicit de vsura que dicatur moderata et que imoderata

Nauiganti

Mutuas nauiganti pecuniā 7 quāq3 in se recipiat periculum vsurarius est censendus. Item qui dat decem solidos ut alio tempore sibi totidem mensure tradantur si dubitetur et postea plus soluant vsurarius nō est censendus. eodem modo excusatur qui p̄anos vel alias merces vendit ut certo termino recipiat pro eisdem. si tamē tempore contractus non fuerit venditurus Nota glosam que dicit mutuu dantes nihil inde sperantes. Item dicit glo. q3 nulla cōpensatio admitti debet vt vsura exigatur Item tangit glo. de dubio q3 propter dubium excusatur. dicit tamen propter periculum animarū cautiuz fore abstinēdū

Titulus de vsuris li. vi.

Vsurarum:

Ista decretalis primo innouat 7 obseruari precipit lateranente conciliū contra vsurarios editum. Secundo precipit dominis et vniuersitatibus terrarum ne permittant alienigenas in terris suis cōducere domos ad exercendum fenus vel conductas habere 7 q3 aliquis eis ad hoc domos nō locet ad aliquod tempus et imponit penam clericis contrafacientibus et etiam laicis

Quanq̄

Manifesto vsurario licet mandauerit vsuras restitui ecclesiastica sepultura negatur nisi primo satisfaciatur. Vel fm formā huius decretalis idonee caueatur. sepelientes eos contra hanc constitutionem lateranensis concilij penam incurrunt. testamenta eorum aliter facta non valent. Nec debet eis aliquis interesse vt eos absoluerit vel ad confessionem admittere. Tangit gl. quis dicatur vsurari3 manifestus remittendo ad glo. s. c. proximo. quibus autē vsure debeant restitui. vide per hoc glosam hanc 7 similitur qm̄ pcurator adquirat dño.

Titulus de vsuris in Cle.

Ex graui

Officiales cōitatum facientes dictātes vscribentes statuta super vsuris soluendis non repetendis vel non restituendis vel indicātes fm illa vel

non delentes illa si possunt infra tres menses de libris communitatum vel illa seruantes excommunicati sunt. hoc primo. Fenoratores in canis vsu rarum edere coguntur libros rationum suarum. hoc secundo. Pertinaciter asserens vsuras non esse peccatum hereticus est. hoc tertio. Nota glo. q. est in hac materia singularis

Titulus de falsariis

Falsidicus testis

Qui falsum dicit testimonium deum iudicem et partem offendit. Nota tex. qui dicit q. vterque reus est qui veritatem occultat et mendacium dicit. Tangit glo. de sententia p. falsos testes vel instrumenta lata et qualiter puniri debet falsus testis et est notabilis

Super eo

Sententia lata per falsas literas non debet executioni mandari. Tangit glo. q. per falsas literas nulla attribuitur iurisdictio. Item q. executor super sedere debet cum allegatur falsitas. et qualiter hoc procedit alle.

Ad audientiam

Clericus falsificans sigillorum principis deponitur et ei character aliquod evidens signum imprimitur et in exilium mittitur. Tangit hic glo. qualiter iste character debet imprimi. et per quem. Item q. fiat sine emissionem sanguinis

Cura sepe

Existens in curia literas apostolicas non recipiat nisi a manu pape vel officialium eius ab ipso deputatorum. persone tamen solennes per nuncios recipere possunt de manibus tamen predictorum. Si

contrafacies fuerit laicus excommunicatur si clericus suspenditur ab officio et beneficio. Vide glo. que loquitur de excommunicato impetrante

Licet ad regimen

Die habes. ix. modos falsitatis. qui melius per inspectionem oculorum intelliguntur quam elocutione aliqua exprimentur. Nota glo. que ponit etiam alios modos falsitatis qui ponuntur in textu. est etiam notabilis et utilis

Quam graui

Falsae sunt literae papales in quibus episcopus vocatur filius vel inferior frater vel vni scribitur in plurali. Notat doct. ex hoc capitulo q. stilus curie est attendendus in literis et deseruit hoc ad multa.

Ad falsariorum

Qui per se vel per alios literas papales seu apostolicas falsant excommunicati sunt cum suis fautoribus et clerici ab officio et beneficio sunt priuati et degradandi et curie seculari tradendi per quam etiam laici puniuntur. Si autem clericus falsis literis vti officio et beneficio spoliatur. Si laicus excommunicatur. Item dicit glo. allegans ignorantiam etc.

Accedens

Non presumitur quis falsare literas sed simplici iusticia nec punitur si hoc comperto desistat illis vti. Nota glo. que dicit q. non presumitur q. quis in re modica velit committere dolum. Et tangit glo. quid si quis falsum asserit firmet de re propriis cuius noticiam habuerit presumitur ne prima facie contra ipsum. Vide glo. que arguit pro et contra

Ex conscientia

quintus

Propter paucarum literarum rasuram in loco non suspecto rescriptum non probat falsum. Nota glosa que dicit q̄ modica suspicio non debz sapiētis animum immutare. et alle. glo.

Titulus de sortilegiis

In tabulis

Furta rerum ecclesiarum non sunt in tabulis aut codicibus aut alias sorte vel inspectione astralabij inquirenda et hoc dicit cum capitulo sequenti quod incipit. Ex tuarum. Notat glosa in capitulo primo q̄ quelibet fors non sit mala. Item glosa in capitulo secundo tangit de simplicitate et de eo qui bono zelo aliqd̄ facit

Ecclēsia vr̄a

Sortis intantum in electiōibus reprobat̄ q̄ etiam electio compromissariorum per sortem non debz admitteri neq̄ assumi. Notat glo. an quis possit seipm̄ eligere. Item q̄ persona electa nullo casu debet computari inter eligentes. Item ad quem pertinet cōfirmatio et examinatio processus et etiam persone electe. Item glo. arguit de sancto mathia qui fuit sorte electus etc. Item dicit glo. q̄ fors in pluribus casibus admittitur. Item dicit q̄ fors in se non est mala sed ex causa prohibetur

Titulus de collusionē.

Scripta

Si accusator ab accusatione desistit debz iudex inquirere an hoc per collusionē faciat. Vel sic fm̄ panoz. Accusatore desistente ab accusatione p̄t iudex ex officio suo inquirere sup̄ crimine illato quod intellige ut hic per eum. Nota glosam que tangit dram̄ inter factum bonum et illud quod bene fit. quia iudei bonum opus fecerunt sed tamen non fecerunt bene. de quo vide glo. Et nota glo. magnam que compendiose dicit de tribus generibus causarum. et qualiter dupliciter a lite recedatur vide eam

Crimina

Crimina probata puniri debent etiam si accusatus cum accusatore in amicitiam redijt

Audiuimus

Beneficō seu officio suo priuatur q̄ per collusionem constituit illud censuale. Vel sic. Clerici super suis beneficijs colludentes ab eis debent penitus removeri. Vel sic et generalius fm̄ panoz. Colludens in causa beneficijs beneficō priuari debet. hoc dicit. Nota gl. que dicit quid sit collusio. est inter actorem et reum latens et fraudulenta conuentō. Item dicit q̄ colludium nō debet manere impunitum. et alle. ad hoc concor.

Intantum

Iterum contra illum inquiretur de crimine qui per collusionem prius fuerat absolutus. Vel sic fm̄ panoz. Absolutio de crimine illato per collusionem facta non impedit facultatem iterum accusandi et inquirendi de illo crimine. hoc dicit. Notat gl. prima quā prelatus debet inquirere quando. scilicet scandalum videtur. Item tangit glo.

quid sit tergiversare

Titulus de delictis puerorum

Pueris

Impuberes preterquam in vicio carnis delinquere possunt. puniuntur tamen mitius quam adulti. Nota textum qui dicit quod puerilis etas plena est furtis mendacijs et periurijs. Item tangit glo. de pueris septem annorum quod committere et mentiri possunt. Item ratione etatis mitius agitur.

Referente

Pater ex delicto filij impuberis non tenetur. Vel sic. In puero multum relinquitur quod in adulto graviter punitur. Vel sic. Impubes percutiens alium non debet puniri pena pecuniaria secundum consuetudinem terre. nec ob. quod potest exigi a patre. Tangit hic glo. quod pater non debet puniri pro filio. Item notat glosa quod ab episcopo habente regalia a principe pro regalibus illis appellandum sit ad papam. de quo vide glo.

Titulus de clerico venatore

Episcopium

Iste titulus ponit penas quibus puniuntur episcopi presbyteri et diaconi habentes canes aut accipitres aut huiusmodi ad venandum. Episcopus enim tribus mensibus a communione suspenditur. si presbyter duobus.

si diaconus ab omni officio suspenditur. Potest tamen sic breviter summari. Clerico prohibetur venatio et committenti pena imponitur. hoc dicit cum sequenti. de qua in textu. Nota glosam que distinguit de multiplici venatione. Item tangit quando admittitur venatio. Item dicit quod isto casu plus punitur minor quam maior. Item dicit quod clerici specialiter sunt servi domini.

Omnibus

Summatum est supra capitulo primo.

Titulus de clerico percussore

Si quis

Qui in aliquo gradu sacro percussor extiterit corripatur a crimine. et si se non emendaverit deponatur. Vel sic. Clericus alium percutiens et mortuus non desistens deponendus est. Nota glosam que tangit de eo qui in usu habet percudere et in ludo etc.

Preterea

Episcopus duobus mensibus ab administratione missarum suspenditur qui fecit aliquem ultra modum crudeliter fustibus verberari. Vel sic. Non potest episcopus penam gravem verberum imponere. Notat glo. quod ex temporis prolixitate presumitur hic. et sic etiam presumitur ex temporis brevitate. Item notat glosa in fine quod episcopus querens timeri verberibus deponi debet ab officio.

Presentium

Duobus annis a missarum celebratione suspenditur presbyter qui associat repellentes

quintus

violentiam in cōflictu vbi aliq̄ mor-
tui sunt et lapides proiecit licet nul-
lum percussit. **¶** Vel sic. Non punit̄ cle-
ricus ut homicida si fuit ip̄e in confli-
ctu pro parte violentiaz repellentiū
licet ibi aliqui mortui sunt et ip̄e lapi-
des proiecerit ex quo nullum ip̄e p-
cussit. hoc dicit. **¶** Tangit glo. q̄ presby-
ter hoc casu se defendēdo lapides p-
icit etc.

Continentia

Assumēs arma ut euz alijs predoni-
bus resistat licet facto neq̄ consilio
suo homicidium fuerit subsecutū ad
ordines promoueri nōn potest si ab
alijs homicidium fuerit perpetratus
¶ Vel sic. Clericus qui fuit in conflictu
vbi aliqui fuerunt occisi sine eius fa-
cto vel consilio d̄ iure communi pro-
moueri potest. hoc dicit fin illum in-
tellectū. **¶** Alio modo legitur q̄ dispē-
satiue potest talis promoueri. **¶** Nota
tex. et glo.

Titulus de maledicis

Innouit

Maledicens pape puniendus est vt
deinceps aliq̄ deterrēant̄ et abstineāt
a tali reatu et ip̄e arceatur. hoc dicit
¶ Nota glo. que est notabilis et magna
et videtur arguere quādo quis tene-
tur dimittere iniuriam et quādo nō
et remittit et alle.

Statuimus

Ista decretalis ponit penam quam
patitur qui contra deum vel sanctū
aliquem blasphemiam publice dicit
¶ Nota textū q̄ in arbitrarijs plus d̄
puniri delinquens in beatam virgī-
nem q̄ in aliquem alium sanctū. **¶** No-
ta glo. q̄ dicit quantū delictū sit blas-

phemare q̄s grauit̄ etiam remittat.
¶ Itē tangit glo. q̄ vna iurisdictio iur-
uatur per aliam. **¶** Item notat g. q̄ q̄n
non exprimitur aliqua specialis mo-
nera intelligit̄ vsualis et alle.

Titulus de clerico excommū- cato ministrante

Si quis ep̄s

Episcopus p̄br aut diaconus depo-
situs iuste pro certis criminib⁹ si au-
sus fuerit ministerium sibi duduz cō-
missum attētare ab ecclesia abscondatur
¶ Notat hic glo. q̄ idem dicenduz
est si iniuste dummodo sententia non
sit lata contra ordinem iuris

Si quis p̄br.

Si degradat⁹ vel suspēsus celebrat et
monit⁹ nō desistit excoīcat⁹. et si nec sic
desistit ad req̄sitōem ecclē p̄ncipē se-
cularē i exiliū mittat̄. **¶** Ad gl. q̄ t̄git
an degradat⁹ p̄ficiat. **¶** Item tangit d̄
inuocatione auxilij secularis

Clerici autem

Interdict⁹ vel excoīcat⁹ celebrans et
monitus nō desistēs deponit̄. **¶** Ad g.
q̄ t̄git q̄s possit cū deposito dispen-
sare et ip̄m restituere etc.

Ratores presentium

Excoīcati vel interdicti si celebrāt de-
ponunt̄ nisi p̄p̄t̄ eozū multitudinē pe-
na minuet̄. **¶** Ad g. q̄ t̄git q̄n p̄cendū
ē multitudinē et q̄n nō. **¶** Itē t̄git glo.
q̄ dicunt̄ multi. **¶** Tangit g. d̄ram suspen-
sionis ab officio et b̄nficio. **¶** Itē qd̄ si
dicat ep̄s suspēdo te ab officio et b̄n-

Illud d̄ns

Excoīcatus celebrās deponit̄ nisi pe-
na illa misericorditer remittatur. **¶** Et
fm hoc nihil affert istud. c. de nouo.

Liber

ideo summo aliter ut aliqd afferat. et sic. si habes noticia excōicationi. p soz laz fama celebrat dz de rigore deponi licet cū eo possit misericorditer dispensari. hoc dicit fm panoz. Tāgūt hic doc. 7 glo. tāgūt q in notorijs nō est opus monitiōe Itē dicit q papā etiā fallit obliuio Itē tāgūt de fama 7 an q̄s debeat se credere ex fama excommunicatū non visis literis.

Fraternitati

Excōicatus celebrans a bñficio deponitur. dicit glo. in hoc capitulo q ep̄s potest predictos clericos perpetuo deponere. tamen non potest euz eis dispensare vt dictū ē. s. e. clerici zc.

Postulastis

Collatō bñficij excōicato facta non valet et scienter excōicatis bñficia cōferens a bñficioz callatōe suspendit. hoc primo. Celebrās in loco interdīctō si ē clericus secularis bñficijs priuā. si monachus vel monialis in artius monasteriū detrudit Itē dicit glo. in fi. q hoc casu clericus non auditur si dicit se iniuste excōicatum.

Proposuit

Excōicato post absolutōem bñficiū conferri potest. Vel sic. Qui nō probat contra eū cui facta ē collatio tpe receptōnis beneficij vt excipit stat facta collatio p prelatū. Vel sic. Valet collatio beneficij ei facta q prius fuit excōicatus s; tempe collatiōem absolutus. Itē nota hic q excommunicatus suā dz custodire absolutōem Itē notat hic glo. q hoc casu testes viri usq; admittuntur scz illi q dicit aliquē excōicātū et q dicit se absolutū.

Apostolice se.

Qui pbabiliter ignorat se suspensuz celebrando irregularis nō est Vel sic

Suspensus vel excōicat⁹ celebrās ignorans nulla indiget dispensatōe respectu irregularitatis. alias sec⁹. Nō glo. q̄ alle. paulū. d. veniā merui qz ignorans feci Itē dicit g. q̄ q̄s absens et ignorans potest excōicari et suspēdi Item tangit glo. q nulla sn̄a vel statutū ligat nisi sciatur Itē tangit d eo q per epistolam excōicat⁹ an sit statim excōicatus q̄ cito epistola sit scripta vel quando recipit.

Si celebrat

Itud. c. ē multuz difficile 7 hz plura dicta et ergo casus simplicie poni nō p̄t. Vel p̄t dicit q celebrās i minori excōicatoe. s; grauiē peccat. tñ irregularis nō efficit et eligere p̄t et ea q̄ sunt iurisdictionis exercere. scient tñ eligi nō p̄t. Itē ip̄e peccat pferendo ecclesiastica sacramenta. collata tñ nō carent stute dūmō tñ nō i contemptū ecclesiastice discipline et p̄a p̄hibitiōem nō cōmunicet excommunicato.

Titulus de clerico nō ordinato ministrante

Si quis

Nō ordinat⁹ sacramentalie baptisās vt celebrās ppter suā temeritatē abijcitur ab ecclā et nūq; ordinabit. Nō gl. q baptisā tpe necessitatis a quo libet potest recipi etiā ab heretico. i forma tamen ecclē zc.

Ex literis

Diaconus missam celebrās ad sacerdotium non promouetur ad temp⁹ a diaconatu suspenditur sed in beneficio cum eo poterit dispensari. Tāgūt glo. q clericus depositus debet clericaliter viuere. nec debet in obprobrium cleri mendicare. Item querit hic glo. anne papa vel episcop⁹ potest hoc casu cum diacono dispensare.

quintus

Titulus de clerico per sal. pro moto.

Tue litere

Qui ignozanter per saltū de sub dia
conatu fit presbyter post penitentiā
in diaconum ordinatur et demū pō
terit in presbytero secum dispensari.
Notat hic glo. prima de negligētia
que fuit hic crassa et supina. Itē que
rit quid de illo qui nullum habz or
dinem et promouetur in sacerdotem
Item quid de laico. Itē quid d' epō.
Item dicit g. q' sicut vir et mulier vnū
faciunt matrimoniū ita clericat' et sa
cerdotium vnum faciunt ep̄m

Titulus de eo qui furtiue ordi nes suscepit

Ceniens

Qui furtiue ordinatur male suscepti
ordinis potest per suum ep̄m execu
tionem habere et promoueri ad ma
ius nisi excommunicatio lata fuerit
contra talem. Vel sic et clarius. Qui
furtiue recipit ordinē in suscepto mi
nistrare vel ad supiores ascendē nō
p̄t. Si cōtra hoc facientes lata erat
excommunicatō et hoc sine dispensa
tione pape. Sed si excommunicatio
lata nō erat ep̄s et abbas potuerūt
dispensare. Nota glo. que dicit q' ille
furtiue ordines suscepit qui citra sen
tentia sui episcopi et sine examinatioe
promouetur

Cum v

Irregularis efficit qui in vna die ad
minores ordines et ad subdiaconat'
ordinem promouetur. Notat glo. q' oēs
minores ordines vna die cōferri
p̄nt et glo. ad hoc alle. et remittit.

Anotuit

Cl. s. e. in. c. Ceniens. Notat glo. et
ter. notabiliter tāgit q' ep̄s potest fer
re sniam excoīcatōis ne q's plures or
dines maiores suscipiat. Itē tāgit d'
illis qui contra sniam excoīcatōis su
scipiunt ordines q' deponendi sunt.

Titulus de excessib' prelatorū

Pernent

In ista decretali papa monet prela
tos abstinere a grauaminibus subdi
conum et cōminatur penā cōtrafaciē
tibus. Notat gl. q' sententia excoīca
tionis non debet ferri sine ordine iu
diciario et q' ep̄s in excommunican
do d'z requirere consensum capituli.

Ad hec.

Ep̄i eccas subiectas archidiaconis
ab eis liberare nō p̄nt. Vel sic et gene
ralius. Nō p̄t ep̄s sine cā eccam alte
ri subiectā ab ipsi' subiectōne et obse
quio liberare. h. d. Notat glo. q' ep̄i
nō debent alteri dīminuere ius suū
citra ei' p̄sensum nec p̄t ep̄s in preiū
diciū alteri' alteri dare puilegiū. Itē
dicit q' seruitiū ex consuetudine pre
stitum peti potest etc.

Ad aures

Archidiaconi ecclesias sibi subiectas
ad suos vsus retinere non p̄nt. Vel
generalius et sic. habens collatiōem
seu subiectōnem beneficii illud p' suo
vsu retinere non potest seu sibi con
ferre. hoc dicit. Notat g. q' archidia
coni causa custodie possūt ecclesias
retinere. si ad eos pertinet institutio
adhuc non debent sibi retinere s'z ali
os instituere

Clerici

Clerici si sunt sodomite deponūtur.

Libet

et in monasterio detruduntur si laici excommunicantur **Uel sic.** contra naturam incontinentes si sunt clerici **ic.** ut in primo sum. **Nota glo.** q. sodoz inite discuntur filij diffidentie quia d. eorum salute diffidendum est. **Item dicit glo.** de vicinitate **ic.**

Sane si episcopi

Quod iniuste petunt episcopi ab abbatibus possunt ipsi abbates propria auctoritate denegare **Subditus** non tenetur parere superiori aliquid exigentem seu precipienti contra tenorem sui privilegij hoc dicit **Nota glo.** que dicit q. omnis cura in dio. tam in monasterijs q. in alijs pertinet ad episcopum nisi sint excepti. et alle.

Illud etiam

Ista decretalis ponit penam illorum qui cum sint vicarij volunt seingere vel erigere contra personas id est contra suos prelatos **Uel sic.** Vicarius ecclesie usurpans sibi ipsius ecclesie personatus contra prestitum iuramentum ad officij sui executionem admitti non debet **Nota glo.** que dicit q. personis vilibus sunt beneficia deneganda et subtrahenda

Cum ad quorundam

Denegatur prelati procuratio qui secum ducunt personas et euectores ultra numerum in concilio lateranensi si statutum **Et sententia excommunicationis propterea in subditos lata non tenet** **Uel sic.** Excommunicatio lata contra subditum quia non parz contra privilegij sibi a superiore concessum non tenet **Nota glo.** q. sententia excommunicationis lata contra privilegium pape non tenet et est nulla.

Sicut unire

Abbas subiectus episcopo monasterium suum alteri monasterio subijcere vel unire non potest sine auctoritate diocesani etiam d. metropolitani consensu **Uel sic.** Prelatus inferior citra episcopum non potest suam ecclesiam vel sibi subiectam alteri unire sine episcopi consensu etiam metropolitani auctoritate inveniēte. hoc dicit. **Nota glo.** que ponit casus certos quos papa sibi soli reservavit

Quam sit graue

Clericus qui de suo crimine publice gloriatur propter quod scandalum inde secutum est ab officio et beneficio suspenditur. et per hoc commune summarium nimis restringitur sensus literę. quod videtur contra principium c. et ideo simpliciter potest sic summari **Suspendi** debet clericus qui de suo crimine publice gloriatur **Notat h. glo.** q. confessio extrajudicialiter facta preiudicat hoc casu. quia non refert undeque crimina claruerint ut puniantur.

Ex iris vestris

Episcopus cuius auctoritate homicidium est commissum ab altaribus ministerio et officio pontificali et episcopatus administratione deponitur **Uel sic.** Prestans causam directe vel indirecte homicidio committendo eo commisso priuari debet officio pontificali et sacerdotali et ab administratione episcopatus removeri. hoc dicit **Uel sic.** Clericus auctoritate directe vel indirecte vel consilium homicidio prestans irregularis efficitur. **Notat glosa.** q. clerici non prohibentur

quintus

tur confilia dare principibus i crimi-
nibus. dummodo tamen fungantur
potius vice consulentis q̄ suggerētis
glo. alle. ar. ff. de quest. l. i.

Inter dilectos

Ab obtinenda dignitate repellitur
vsurarius ⁊ publicus aleator **Uel sic**
Collatio beneficii facta indigno oc-
culto cassari debet ⁊ cōferentes sc̄do
ante cassatōem prime collatōnis pu-
ri debent ea vice potestate conferen-
di. **Notat glo. q̄ ludere in aleis li-**
cet cōiuij causa ⁊ hoc fm leges **Itē**
qui delictum siue peccatum suum ex-
cusat auctoritate siue consuetudine
magis peccat **Item** tāgit de falsario

Accedentibus

Abbatēs d̄ matrimonijs cognoscere
et publicas penitentias iniungere et
indulgentias dare non possunt. nisi
speciali iure hoc eis cōpetat. **Uel sic**
et generali? **C**ognoscere de causa ma-
rimoniali. item penitentias publi-
cas et indulgentias cōcedere spectat
ad dignitatem episcopalem vnde in-
ferior prelatus d̄ his se intrōmittere
non debz nisi ipsi cōpetat hoc d̄ iure
speciali. hoc dicit. **Notat glo. q̄ q̄li-**
bet suis finibus debet esse cōtentus.

Dilectus filius

Ad reuelandum peccatores siue pec-
catum in penitentia confessum sacer-
dos vrgeri non potest **Notat glo. q̄**
nemo compelli debet ad indicandū
furem. ff. de prescrip. v. l. solent. **Item**
notat glo. q̄ sententia excommunica-
tionis lata sub conditione suspendit̄
p̄ appellatōnem etc.

Dilecta filia

In preiudicium prelati non possunt
subditi singulares erigere signa colle-

gij **Uel sic** **C**lerici ecclesie vbi iā sine
ipsis collegium est non possunt face-
re vnum corpus **Uel sic** **P**riuati ho-
mines regulariter nequeunt constitu-
ere collegiū et habere signa collegij
nisi aliter eis conceditur. **Notat glo.**
quot modis dicitur corpus **Itē** tan-
git glo. de sigillo quis potest habe-
re sigillum.

Strauem

Qui contra iuramentum negat pre-
latum dominū suum vel coram secu-
lari iudice de ip̄o conqueritur vel eū
inuadit beneficō est priuatus seu de-
poni debet quod pro eodem est **No-**
tat glo. quid sit homagium **Item** q̄
omnis contumacia aduersus preside
capite puniēda est

Minimis iniqua

Ista decretalis ponit quindecim res
prebensibilia in quibus prelati erce-
dūt a qb̄ papa p̄cipit p̄latos abstinere
Nō bñ istud. c. et ei? glo. et inue-
nies quātas tribulatōes sustinent re-
ligiosi viri a p̄latis ecclesiarū p̄pter eo-
rum auariciam etc.

Minimis praua

Ista decretalis ponit duodecim pre-
dicatozum et minorum grauias a
quibus precipit prelatos abstinere
Nō gl. q̄ dicit q̄ oēs religiosi q̄ pplm
nō hnt ad synodū ire nō tenent **Itē**
tangit gl. q̄ religiosi p̄latis nō p̄stāt
iuramētum sed clerici seculares

Tanta est

Violās interdictū iurisdicōe et cla-
uū p̄tate se puat. **Uel sic.** **Nō** seruās
interdictū suspensus ē ab officio ⁊ be-
neficio et omni iurisdicōe. **Hoc**
dicit. **Nota** q̄ violans interdictum
contemnit clauēs petri

Libet

Item nota qui non seruat sententiã interdici tanq̃ suspensus beneficia conferre non potest. Item celebrantes in loco interdicto interdici sunt. Item nota glo. que tangit et est singularis de materia interdici zc

Titulus de excessibus prelatorum li. vi.

Cum ex eo

Mendicantes non possunt adquirere noua loca ad habitandum vel aliqua antiqua alienare vel mutare absq̃ speciali licentia pape que d̃ hac prohibitione faciet mentionem In adq̃rentibus tamen loca pro heremitica vita ducenda cessat prohibitio Notat gl. prima qui dicuntur mendicantes. Item in fine dicit glo. q̃ religiosus mendicans de licentia prelati sui potest heremiticam vitam ducere

Titulus de excessibus prelatorum in Cle.

Frequens

Ista cle. prouidet contra. xxx. graua mina que prelati religiosis inferebant a quibus prelatos cessare precipit. et suos subditos cessari facere iubens religiosorum privilegia et iura seruari Notat g. q̃ epus potest ab exemptis moderatim petere subsidium Itē tangit de notario q̃ requisitus recusat facere instrumentum Itē tangit et dicit q̃ p̃ntatio potest fieri p̃ lrās Itē tangit an privilegium de fructibus beneficiorum primi anni extendatur ad exemptos Itē dicit q̃ vna est vniuersalis ecclesia extra quam nullus saluatur Itē vnus est dñs vna est fides et vnus baptisma.

Titulus de noui operis nunciatioe

Intelleximus

Quod edificatum est post denunciationem noui operis demoliri debet expensis constructis Vel sic. Cum aliquid noui constructur siue iure siue iniuria debet s̃m statuta legum et canonum terminari Vel sic. etiam ecclesia edificata post nunciacionem noui operis destruenda est expensis constructis Nota glo. in capitulo primo que tangit que requiruntur in denunciatione et tangit de noua ecclesia edificanda

Cum ex iniuncto

Summatum est. s. c. proximo. Nota tamen in tex. q̃ vbi non tenet principale nec accessorium Notat gl. quis debet denunciare nouum opus. Et quis dicatur facere nouum opus. Itē arguit glo. pro monachis q̃ semper presumuntur habere bonam causam Itē tangit tex. et glo. de scandalo. d. Si scandalisatur frater meus non commedam zc. Item dicit gl. q̃ multa fiunt et etiam omittuntur propter scandalum vitandum. et qualiter illa intelliguntur vide tex. et glo.

Significantibus

In optioe est nunciantis nouum opus an infra tres menses de p̃iudicio suo an vero debeat ostendere et interim cessetur ab opere recepta cautioe de ope demoliendo statim edificare permittat Notat g. q̃ restitutio quicquid differatur licet p̃batoes sunt in p̃mptu et alle.

Es cui opus

Non obstante cautioe p̃stita ab edificante de demoliedo opus tenetur edificans expectare spatium trium mensium si volueris p̃bare ipsum edificasse post denunciationem in p̃iudicium iuristae Ex isto tex. notat glo. q̃ in optioe est denunciatoris an velit statim do

quintus

cere de iure suo vel vsq; ad tres mensas an statim recipere cautō; de opere demoliendo

Titulus de privilegijs

Ep̄alia

Non debent episcopi nisi in civitatibus seu locis insignib; collocari. Nota textum qui t̄git aliquid vilescere propter suam numerositatem. Item notat glosa in fine sui q; sponsa statim nō tradenda est

Sicut in

Non obstante privilegio fori puniē per ecclesiam laicus ecclesie malefactor. Nota textum qui dicit q; laicos coercere non est contra legem agere sed legi facere subsidium. Item dicit glosa qui malos coercet minister est domini cū deo non potest pinguior victima offerri q̄ reus iniquus

Cum et plantare

Religiosi etiam exempti decimas a laicis recipere non debent sine dio. consensu. hoc primo. Excommunicati et interdicti omnino non debēt admitti ad divina etiam per religiosos exemptos. hoc secundo. Religiosi etiā exempti in ecclesijs non pertinentib; ad eos pleno iure non instituūt nec destituunt inconsultis episcopis. sed rōem exigūt de temporalibus ab instituentis. hoc tertio. Hospitalarii 7 tēplarii semel in anno celebrāt in ecclesia posita in loco interdicto ibi tamē non sepeliuntur corpora mortuorū. hoc quarto. Confratres exemptorū seu ipsorū oblati qui in totum se non transfulerunt iudicari possunt ab or-

diarijs locor; h. d. fm panoz. Nōt g. q; qlibet tenet vitare excōicatos etiā exemptos. Itē t̄git g. qd notat illaverba pleno iure 7 q̄ tūc ep̄s h; facere 7 exercere i p̄dictis ecclesijs. Itē t̄git g. de illis fratribus q; a privilegiatis emunt 7c. et dicunt se exemptos

Bilecti filii

Privilegijs suis ē p̄uad; q; privilegijs derogat alior; Nō tex. i. fi. q; dicit q; papa vult illoz privilegia curtare q; autē ticis scripturis se. ap. hoc est privilegijs aliorum volunt obviare

Ad hec

Privilegiatus excōicatus i cimiterio sepelire non d; . Nota glo. que t̄git q; communicādo excōicato mortuo quis incidit in excōicatōem. qd non est verum fm opinionem hostien. et etiā Jo. an. exceptis casibus in. c. excōi de hereticis 7c.

Si de terra

Trigita ānis faciēdo p̄tra privilegij p̄dit illud siue renūciat eidē. Nō i. fi. tex. q; libez ē unicuiq; suo iuri renūciare. Nōt glo. q; privilegij p̄ditur eo ip̄o q; q̄s nō vitur eo. et sic etiam leges p̄ dissuetudinē abrogant. qz res de facili ad suam naturā rediguntur. 7 alle. glo. iura ad hoc 7c. Nec tamen decretalis non tenet vt infra eo. c. accedentibus in fi.

Porro quāvis

Privilegiorum tenor inspiciendus ē et servandus. Nota text. qui solet ad hoc allegari q; tenor privilegiorum ē inspiciendus. simile infra. c. p̄rio. Itē dicit gl. q; hoc casu res devoluta ad tēplarios censet eodē iure cū alijs rebus eorum

Recepimus

Liber

Solutio cēsus nō pbat quē exemp
tū nisi fiat ad iudiciū libertatis **Nō**
glo. que dicit q̄ licz papa recipiat ali
quos sub protectione sua propterea
non sunt subtracti a iurisdictione or
dinaria

Sane

Alij sibi assumere non dnt quod pa
pa specialiter alicui voluit indulgere

Nota glo. quod vni per privilegij
conceditur non debet alijs auctori
tate propria in exemplū trahere **I**te
arguit gl. quod vni conceditur etiaz
debet alteri concedi. veruz est iure cō
muni. secus de iure speciali

Patentibus

Religiosi in domibus privatis licet
ibi sint privata oratoria non possūt
ibi habere campanas. **N**ota gl. que
dicit q̄ si exempti excedant metas p
vilegiorum suoz. vel si publice delin
quant q̄ possunt ab ep̄is coerceri.

Tuarum

In tota puincia privatur exhortatō
nis officio hospitalarij qui mittūt p
elemosinis colligendis falso cruce si
gnatos **E**t missi si sunt laici excomu
nicantur. si sunt clerici a beneficio et
officio suspendant. et eadē suspensioe
punit q̄ an reconciliatōem in polluta
ecclā celebrat. **E**t suspensī per ep̄os ex
emptos absolvi nō possunt z fratres
privilegiatoruz qui plene ad ipsos nō
transferuntur nō cēsentur privilegiati.
Nota glo. que tangit an ordinarius
bz p̄tatem in exemptos.

Cum olim

Privilegium p̄ditū d̄ cuius veritate
et tenore constat per testes et fm di
cta eorum scz testiuꝝ innouat **Nō** g.
q̄ probat qualiter amissio instrumēti
siue privilegij probari dz.

Ex parte

Innovatio privilegij ius antiquū cō
servat et novū nō tribuit. **U**el sic **S**i
ne magna difficultate privilegia inno
vantur nec per innovatōem ius adq̄
ritur sed vet^o tantummodo p̄servat.

Cum olim

Ecclā vtens duplici privilegio exem
ptionis si ex vno succumbat ex alio
potest obtinere. et exemptus non iur
rat nec tenetur facere obedientiam
diocesano **A**ligore tamē exemptiōis
non p̄t sine licentia diocesani ecclā
construere in loco nō exempto **E**t si
exemptus de facto in loco non exp̄
to p̄struit ecclā cedit iuri ep̄i. b. d. fm
panoz. **N**ota g. q̄ tāgit cām posse cō
tingi monacho zc **I**te q̄ ecclā sine cō
sensu ep̄i non debet edificari de quo
vide glosam z iura per eam allegata

Accedentibus

Cōtra privilegium p̄scribitur spa
tio. xl. annozum **N**ota glosaz que tā
git et disputat quando et qualiter p̄
vilegia p̄scribantur **I**tem qualiter
hoc debeat itelligi quod dicitur pri
vilegia ecclesiarum et monasteriorū
cunctis temporibus debent manere
inviolata. **I**tem disputat glosa an p̄
vilegium vnico actu perdatur an nō

Cum capella

Ratione vnus beneficij est quis sub
iectus et ratione alterius est exempt
tus **N**ota glosam que arguit hic p̄
et contra an vna et eadem res debe
at duplici iure cēseri. **E**t sic in par
te liber et in parte servus.

Ex ore sedentis

Exemptus in capite i membris sub
ditus esse potest **U**el sic **A**bbas mo
nasterij exempti p̄ mēbris nō exemptis

quintus

ad synodū ep̄alē accederez ep̄o pere
seu obedire tenetur. h. d. fin. **P**anor.
Nota glo. q̄ sententia pape facit ius
quo ad omnes q̄ similiter iudicare te
nentur. Itē notat glo. de dictōnibus
istis quia quando vel sicut quid ops
rantur in p̄uilegio ic̄.

Ex parte tua

Protectio pape non eximit aliquē
ab ordinaria iurisdictione siue pote
state. **N**ota glo. que dicit ad quid va
lent tales impetratōes scz q̄ q̄s dicit
esse sub p̄tectione dñi pape ic̄. **S**olu
tio qz plus solet timeri.

Pastoralis

Religiosi p̄uilegiati a papa sup ca
pellis in suos vsus cōuertēdis aucto
ritate ep̄i possessionē earundē appre
hendere debent nisi aliud in p̄uile
gio expr̄matur. **N**otat gl. q̄ nemo rez
suam accipere debz; intellige si posses
sionem non habuisset ic̄.

Petistis

Si templarij vel hospitalarij nō ser
uent interdīta p̄ eis in loco p̄mul
gata nec alij seruare tenentur. **N**ota.
glo. dicit iudices debere eē sollicitos
ne turpi colludō querat̄ ex miseris
p̄cū gaudiorū et alle. ad hoc iura.

Quoniam

Priuilegium monasterio concessum
q̄ eius monachi excommunicari nō
possunt d̄ monachis manentibus in
monasterio vel in capellis utroq̄ iu
re monasterio subiectis et nō d̄ alijs
monachis intelligatur ic̄.

Quia circa

Ep̄us qui remisit decimas ep̄ales p̄
sentes et futuras intelligitur remisisse
Notat glo. q̄ verbū p̄uilegiū in defis

nite platum ad futura extēditur. **E**t
ar. glo. contra hoc. s. de. c. quanto

Antiqua

Istud. c. ponit et declarat p̄uilegia
quatuor patriarcharū sedūm. **N**ota
glo. que t̄git q̄ null' sine culpa iure
suo p̄uari debz; et hoc fallit in casibz
in glo. enumeratis et ponit in eorum.

Pauptas odiū viciū fauor et scelus
ordo p̄soās spoliāt z loca iure suo.

Et p̄uilegia

Priuilegiū concessum religiosis d̄ se
peliēdis p̄fratribus tpe interdīti in
telligit̄ de illis licet i seculo manenti
bus q̄ se et sua offerunt monasterijs.
vel q̄ bona sua dederūt vsufructu rez
tento. **P**riuilegiū vero q̄ venientibz
religiosis ad locum interdīctum ipsi
celebrare possunt semel i anno intel
ligitur i vna ecclesia vbi sunt plures.
Tangit g. an in ecclā interdīcta possz
celebrari.

Quod nonnullis

Tpe generalis interdīti ep̄i nō p̄hi
biti q̄ non fuerūt culpabiles interdī
cti clā celebrare p̄nt. **N**ota glo. q̄ tā
git an ep̄s alteri' diocesis possit ces
lebrare in alia diocesi tpe interdīti
sine licentia ep̄i illius dioc̄. **I**c̄ quer
rit an canonici p̄nt interesse.

Quanto

Priuilegiati q̄ excommunicari non
possunt per ordinarios etiaz excom
municari non p̄nt p̄ indirectum. **N**o
ta glo. que t̄ notabilis z mgrā et do
cet q̄ quatuor modis fit fraus legi
sive canoni.

Ex parte tua

Qui in habitu tonsura et ceteris vt
Isici conuersantur dep̄benfi i ma

Liber quintus

leſicijſ ſe pro clericis defendere non poſſunt **N**ota hic doc. et glo. qui tã gunt de duplici tolerantia pbabili z ſimulata zc

Super ſpectula

Pariſius et in locis vicinis ius civiſ le legi non debet **N**otat glo. an leges civiles ab omnib' ſunt ſervande **I**tem tangit gl. q' rõe vicinitatis ſentit q's comodũ z incomodum

Quia intentionis

Innovatio privilegij ius vet' cõſervat ſz novũ nõ tribuit **N**o. g. q' tangit qd opat innovatio ptecto z papalis cõfirmatõ

In his

Privilegiati etiaz vbiq' vbi poſſent cũ altari viſitico celebrare illud pnt ſine licẽtia p'latoy. **N**ot gl. q' i p'indũ etiã alteri' nõ dat privilegijz generale. **I**tem notat q' indulgẽtia ſive privilegij ſemp dz aliqd conferre.

Indum inter

Indulgentia de vicinis novaliuz nõ preſtandis nõ extendit ſe ad illas q's ante impetratõem aliqui poſſidebãt **N**otat gl. q' privilegij obtentũ tacita cõmpenſatione non valet **I**tem lite penden' zc non valet

Quidam

Confratres privilegiorum niſi ſe ad eos in totũ trãſtulerit ad ep'alia iura tenent **N**ota glo. q' hoc caſu nõ ſufficit ſola receptio ſed oportet q' ſequatur realis tranſlatio. ſicut nõ dicitur quis eſſe de numero militari zc.

Cõſultationi

Quo ad privilegium retentionis decimarũ ſemel novale ſemp remanet novale. **N**otat g. vnũ argumentũ q' ex quo res ẽ ſemel privilegiata ſp' erit pui

legiata qz ppetua ſũt et hoc verũ niſi perdant vel quia illi quib' conceduntur illis non vtuntur zc

Titulus de privile. in vi.

Volentes !

Exempti vel privilegiati ut non teneantur niſi ſub certo indice reſpondere. ratione tamen delicti contracti aut rei ſi hec ſunt imita v' ſita in loco non exempto conveniuntur corã ordinario. ſed ratõe domicilij non. hoc primo **S**ecundo dicit q' in monaſterio privilegiato ut ei' monaſterij monachi a quoq' interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſunt ceſſat i illis ordinaria iuriſdictõ quo ad illa niſi illi monachi mitterentur ad prioratus ſubiectos ordinario quia etiã tunc licet vtrõbq' ſunt monachi ordinarij. etiam quo ad predicta illos iudicant q' diu ibi manent.

Cum de diverſis

Curia romana habet ſtudium generale et eius privilegia. **N**ota gl. q' videtur querere an iſtud capitulũ etiã intelligatur ſm q' dicit. c. preſenti. de preben. vbi dicitur mori i curia qui moritur infra duas dietas a curia. **I**tem dicit de fraude **I**tem nota glo. q' vult q' etiam ſtudẽtes non percipiunt pventus de iure communi.

Abbat̄es quos

Iſta decretal' dicit quomodo intelligatur privilegium quod habent abbates de populo benedicẽdo z quibus poſſunt abbates conferre tonſuram. **N**otat gloſa differẽtiam inter benedictionem ſolemne et ſimpliẽt

quintus

Auctoritate ap. se.

Exempti etiam in locis non exemptis oratoria vel capellas sine diocesano r^u licentia p^ostruere non possunt nec in exemptis sine licentia pape. nec possunt exempti assumere causas p^oprias suorum liberorum hominum in se etiam si sint illi sui censuales. **N**ota gl. que ca^u dicat^{ur} propria ca^u et quando d^ono fit iniuria per colonum suum

Ne aliqui

Privilegium pape q^{uod} quis excom^{muni}cati suspendi vel interdicti non possit non extenditur ad sniam ordinariorum nisi tale privilegium fuerit concessum rebus et reginis vel ipsorum filijs vel religioso loco vel ordini.

Ut apostolice

Inferiores prelati quibus privilegium conceditur usus mitre si sint exempti in provincialibus et episcopalibus consilijs uti possunt mitris aurifrisiatis non habentibus laminas aut gemas si non sunt exempti albis et planis utentur in alijs locis utatur mitris ut in d^ulta permittant. h. d.

Cum p^one

Ista decretalis in prima sui parte demonstrat quid iuris cum quis se solo privilegio dicit exemptum et infra quantum tempus illud ordinario ostendere sine exhibere debet. **S**ecundo quod iuris quod prescriptio super privilegio allegat. **T**ertio quod iuris quod allegat utrumque. **V**ide glo. que tangit quando et quomodo liter instrumenta sunt edenda.

Episcoporum et aliorum prelatorum

Interdictus est ingressus ecclesie regularibus vel secularibus quibus exemptis qui scienter celebrant vel celebrari faciunt in civitatibus vel locis interdictis

nisi sine permissione iuris. vel excom^{muni}catos vel interdictos publice ad divina officia sacramenta vel sepulturam admittunt

Per exemptoem

Si ecclesia est exempta tunc canonici monachi clerici et perpetuo donati sunt exempti non autem presbyter et parochiani. Si autem canonici sunt exempti tunc non sunt exempti ecclesia et alij eius clerici. Si autem clerici alicuius ecclesie sunt exempti tunc dicitur exempti tam canonici quam alij clerici et non ecclesia nisi aliud habeatur in privilegio

Si papa

Casus istius decretalis est varius quod ista decretalis ponit diversas formas privilegiorum in quibus diversa inferuntur verba quarum quedam exemptiones conferunt quedam vero minime exemptoem p^oferunt. **N**ota de filiatione et subiectione tangit g. **E**t in ea vide quomodo narrative littere papales p^obant

Licet vobis

Privilegiat^{us} ut t^{em}pore interdicti submissa voce celebrare possit non d^{icitur} alios etiam aliunde existentes nisi desuper privilegiati fuerint admittere. et sic admissus potest cum familia sua ad audiendum divina intromitti. secus tamen de familiaribus alicuius conventus qui non admittuntur nisi privilegiati fuerint

Quoniam episcopi

Episcopi cum altari viatico celebrare possunt et sibi facere celebrari. ita tamen quod non violent interdictum. hoc dicit. **N**ot glo. de altari viatico quibus p^ocedit in illo celebrare et ad quid extendunt se indulgentie desuper concessa.

Titulus de privilegijs in **Cl.**

Liber

Religiosi

Ista clementina ponit sex casus in quibus religiosos excommunicat et absolutionem pape reservat et privilegii et exemptionibus eorum non obstantibus eos per ordinarios locorum denunciant precipit. Item ponit vij. culpas religiosorum a quibus eos precipit abstinere sub certis penis quas eis imponi iubet et quas prelati ipsorum imponit si non satisfecerint. Tertio ponit moderatores circa primos duos casus.

Archiepiscopo

Archiepiscopi per loca excepta punicie sue faciunt crucem ante se portari, et coram eis celebrare divina. Episcopus vero in diocesi sua benedicit, et celebrat privilegii non obstantibus etc.

Titulus de purgatione canonica

Mobilis

Infamatus fidei dignus per iuramentum se purgat alias secus et censetur non idoneus enormiter peccans. Nota glo. que arguit quod propter crimen perditur nomen dignitatis et propter monachatum perditur nobilitas. Item tangit glosa quod aliter puniendus est servus quam liber.

Si quis presbiter

Ab officio et beneficio suspenditur quod tertio monitus non se corrigit cum hoc possit. Vel sic Infamatus tertio monitus se non corrigens usque ad purgationem ab officio suspenditur. hoc dicit. Nota glo. que dicit quod crudelis est qui negligit famam. Item ex isto capitulo habes qualiter contra infamatum sit procedendum. quia non est incipien-

dum a suspensione

Adoniales

Adoniales infamate super incontinentia vel libidine secundum regulam suam sue opinionis malam famam canonice purgare cogant. Vel sic et brevius secundum intellectum glo. Purgatio indicenda est regularibus secundum tenorem regule. Vel sic secundum alium intellectum. Etiam regulares purgant se de delicto secundum regulam canonicam. et quilibet intellectus est bonus. Nam regulares non solum regulantur secundum regulam sed etiam secundum canones. Nota glo. que dicit qualiter detegit debet infamia. scilicet per testes vel per aspectum corporis etc.

Si quis de

Qui confitetur se consensisse raptoribus sponsum alienarum a gradu proprio repellatur et debet se purgare si super hoc fuerit diffamatus. Vel sic. Si delictum est probabile non indicitur purgatio. alias secus. Glo. tangit dram inter temerariam et verisimilem suspensionem. et alle. ad hoc iura

Quotiens

Infamatus contra quem crimen per bari non potest se purgare debet iurando de veritate. copurgatores vero de credulitate iurabunt. Nota in hoc capitulo habes formam qualiter purgatio debet fieri. Item tangit glo. quod episcopalis dignitas est ordo.

Nos inter

Episcopus parochianum suum diffamatum de crimine ad purgationem compellit nisi si parochianus ab eo appellaverit legitime. Nota glo. que querit an episcopus in parochia sua possit in quolibet crimine taliter procedere

Cum p. manconella

Copurgatores debent esse honesti

quintus

7 notū habere eū quē purgāt nec im-
pediri debent a iudice vel alio. et des-
ficiens in purgatione pro cōuicto de-
bet haberi. vide glo.

Ex tuarum

Abolutio infamati fm vulgarē pur-
gationem facta non valet. et ea non
ob. potest iudici de nouo purgato et
admittitur accusatio. Nota gl. q. ppf
enormitatez delicti suspenditur quis
ad statim Item dicit glo. que dicun-
tur iudicia peregrina

Constitutus

Sufficit q purgator sit ab ecclā tole-
ratus bone fame nec de crimine dam-
natus Nota glo. que inter cetera di-
cit q nimia indagatio siue examina-
tio quandoq; est vitanda. Item tangit
glo. que requirenda sunt in orōnib⁹.

Inter sollicitudines

Propter magnitudinem criminis su-
spēdi potest infamat⁹ nedum ab offi-
cio s; etiam a beneficio donec se pur-
gauerit. hoc primo. et augetur ppter
hoc numerus compurgatorū. hoc se-
cundo. q; debent esse probati et fide-
les et ex causa interdum post purga-
tōem purgatus ab officio suspendit⁹
q; ad tempus. hoc tertio. et deficiēs
in purgatoe punitur ut conuict⁹ hoc
quarto. Nota glo. huius capituli q
ē singularis 7 precipua ī hac materia

Cum dilectus

Tales ad purgatoem alterius debēt
persone compurgatores admitti q p-
sone quam purgare debent sunt vici-
ne et honeste. Nota gl. que tangit d
vicinitate et honestate

Cum in iuuentute.

Nō semp propter infamā purgatio
ē indicēda. maxie cū ex eā vili orta ē.
Vel sic et meli⁹. Si infamia ortū nō

h; ex pbabilib⁹ pceduris nō ē indicē-
da de necessitate purgatio. p; tū indi-
ci ad instantiā purgadi. h. d. Nō tex.
q p; q diligit filiū corripit illū Item
dicit q dictū facile sequitur multo
Nō g. q dicit q natura hūana pna ē
ad malū Item notat q quis potest se
ipm purgare et cum minoribus.

De testibus

Cōpurgator iurare debet de credu-
litate. hoc est tū dicere q debet iura-
re q credit purgandum verū iurare.
q alias ut dicit glo. anceps incurret
ret piurium ad quod nemo cōpellit.

Accedens

Infamatus publice de irregularita-
te debet canoice se purgare. Vel sic.
Infamat⁹ sup defectu nataliū si vult
pinoueri d; pmo se inde purgare. Vel
de gl. q docet qualiter q; d; se pbare
nō esse filiū sacerdotis vel nō illegiti-
mū cū illa sit negatiua rē.

Cū dilectis filiis

Super notorio crimine non est pur-
gatio indicenda et pendente cā super
criminalibus coram delegatis pape
purgatio super illis ab ordinario re-
cepta nō valet neq; tenet. Vel sic. Et
quo cā ē commissā iudicibus delega-
tis purgatio prestita corā ordinario
tenere non potest. Notat hic glo. q
ordo iuris seruari debz in inquisitōe
p;cipue circa clericos seculares

Acceptus

Forma purgationis indiscrete obla-
ta nō admittit sed ei⁹ loco alia surro-
gatur. Vel sic. Nō sufficit prelato de
criminib⁹ infamato iurare cū se pur-
gat q sit immunis de illis criminib⁹
sed iurare debet q post promotōem
suam illa crimina non commisit. No-
ta glo. que tangit d vicio incōtinētie

Libet

q̄ pauci sunt immunes.

Titulus de purgatoe vulgari.

Cura suscepti

Super rebus ecclesie vel alijs duella sine purgatoes vulgares nō sunt aliquatenus faciēde. **Nota** glosa q̄ fabricante diabolo facte sunt purgatoes vulgares. **Itē** q̄ deus tentari nō debet.

Significantibus

Spoliati ex eo q̄ in vulgari purgatione succumbunt restituuntur si veritas in contrariū detegatur. **Nota** g. que dicit q̄ sua lata q̄ trāsivit in rez iudicatā facit ius inter ptes. **Itē** tangit glo. q̄ snia potest reuocari. licet non sit appellatum.

Dilecti filij

In conuersos de nouo nō est vulgaris purgatio indicenda vel exercēda. **Nota** glo. que tangit q̄ mitius agēdum est cuz illis qui nouiter venerūt ad fidem qz nōdum firma radice sūt plantati. **Item** dicit non tentabis dominū deum tuum.

Titulus de iniuriis et damno dato.

Si rixati.

Ledens proximum suum lapide vel pugno si mortu⁹ nō fuerit s; iacuerit i lecto ledens operas eius et expensas i medicis restituat. **Nota** gl. q̄ dicit q̄ difformitas in estimationem non venit quia liberum corpus estimationem non recipit. **Itē**

Si quis aperuerit

Fodiens cisternam et ipsam aperiens si ipsam nō cooperuerit et bos vel asinus

in eam ceciderit alteri⁹ reddet pretium iumentorum. quod autē mortuū ē ipsius erit. **Et** dicit glo. hoc verum si fodierit in loco publico secus si in loco privato. **Itē**

Si bos alienus

Si bos alien⁹ corruptus esset ab heri et nudius tertius. et non custodiuit eum dñs suus reddet bouem pro boue et cadaver integrum recipiet. **Nota** glo. de damno per negligentia dato.

Si leserit.

Si quis leserit agrum vel vineā alterius et dimiserit iumentū suū vt depascat aliena pro damno estimatoes restituat nisi dādo animal velit liberare seipm. **Itē**

Si egressus

Si ignis egressus comprehenderit acervos frugum sine segetes stātes i agris reddet damnū qui ignē succenderit. **Uide** glo. que dicit de negligentia et qui de contingentibus omisit nō debet esse in culpa.

Si quis domum

Qui domū vel arē cuiuscunq; incendit voluntarie sublata vel incensa omnia restituat et tres annos peniteat. **Nota** gl. que dicit secus hoc casu si contra voluntatē factū fuerit. et si nihil de contingentibus omisum fuerit.

Ulim scribentibus

Secularis p̄tās q̄ bāniuit p̄latuz per ecclesiasticum iudicē ē de iniuria pecunialiter condemnāda. **Nota** g. que tangit qualiter expense et damna debent taxari. **Item** qualiter d; intelligi moneta vsualis et si vsualis nō apponatur de qua moneta tūc d; intelligi. **Itē** et qd si plures essent monete.

In nostra.

Qui iurauit restauratōem damnorū non petere expensas potest petere in

quintus

ramento in aliquo non obstat. **Uel** sic. Statuitur super damnis non re-
petendis ad expensas non extendit.
Uide gl. que distinguit inter damnum
circa rem et damnum extra rem.

Si culpa

Ista decretalis est gregoriana et po-
nit quibus modis damnum alijs ir-
rogatur vel iniuria et quando quis
tenetur vel non. **Et** glosa est notabilis
in hac materia

Titulus de iniurijs li. vi.

Et si pignorationes

Reprehensio contra personas ecclesiasti-
cas concedi vel concessa non debent
extendi. contrascentes nisi revocent
infra mensem singulares persone sunt
excommunicati universitates interdici-
te. **Nota** gl. que dicit q. vulgaris lo-
cutio et q. vulgus loquitur est consi-
derandum. **Item** dicit glo. d. 2. am. inter
concedere et extendere

Titulus de penis

Ea que frequent

Peccata que frequentiter per varicatione iterant
frequentiter inia pdenent. **Uel** sic. Toties
puniedus e criminofus quoties deli-
ctum iterat. **Nota** g. q. quoties qs deli-
ctum puniri d. 3. **Et** sic quoties cleri-
cus i delicto reptus fuerit toties pe-
na ab eo erigi d. 3.

Presbyter

Istud. c. dicit qd. faciendum sit de pena
qua soluit interfecto presbyteri. **Uel**
sic. Interficiens presbyter puniendus e

et pene pars ecclesie cui profuit alia pars pro
ei? aia distribuit. h. d. **Nota** gl. q. dicit q.
vos tangit me tangit. **Item** dicit q. eps
non lucratur penas quas recipit. scilicet ecclesia.

Licet iuxta

Archidiaconi et alij plati qui in crimi-
nibus dispensare non possunt penam pecuniaria
imponere non possunt ubi a iure alia
statuit. h. d. **Uel** sic et melius. Non dicit
plati pro criminofis sustinendis pecuniam
exigere nec etiam correctiois causa ex cupi-
ditate penam pecuniariam imponere. h.
d. **Nota** gl. que disputat an pena pec-
uniaria in delictis exigi possit

Calumniam.

Etiam in pecuniarijs causis victor in expen-
sis pdenat victori nisi iura pro absente
ferat. **Nota** glo. que tangit q. calum-
niose agens efficitur infamis. **Item** si
apparet de mala fide agentis

Quod in dubijs.

Deponuntur clerici pugnantes et ad
pugnam alios excitantes vel officium
in nave exercentes. **Uel** clericus dans
operam bello seu causa deponendus est.
Et glosa videtur istud intelligere in
bello iniusto quia in bello iniusto licitum
est exhortari ad bellum ut. s. de
homici. c. petitio.

Tue discretionis

Clericus in magno crimine deprehensus
depositus in monasterium detruditur
ad agendum ibidem perpetuo penitentie
Uel sic. Pro magno scelere a cleri-
co commissio deponi d. 3. et in monaste-
rio detrudi ad agendum penitentiam.

Constitutus

h. d.

Menes pertrahentium exigere possunt penam ad in-
vicem promissa cum uterque venit contra
contractum. **Nota** glo. que alle. q. non ser-
vanti fidem non est fides servanda.

Liber

Item dicit q̄ ultima moza nocet

Super his
Clericus ex sola captiōe infamis nō est. Vel sic Si testis propter vacillatōem incarceratur infamiam non incurrit. hoc dicit. Nota glo. que dicit q̄ genus pene non infamat per se nisi sententiā precedat. Et vide hic doc. qui notant hic d̄ duplici infamia iuris et facti. hic loquit̄ d̄ infamia iuris

Suam ad nos
Qui d̄ certa die solvere quantitates sub pena si soluit partē ad penam integram non tenetur. Nota glo. que ē notabilis i hac materia et distinguit quando pena apponitur in aliquo dando vel aliquo faciendo

Ad aures.
Vasalli qui interficiunt ep̄m sūt om̄ibus que tenebant ab ecclā spoliandi. nec sunt eis nec eorum heredib⁹ aliq̄ ulterius ab ecclā cōferenda. hodie sūt aucte pene in occidente capiente vel banniente ep̄m. de quibus penis vt i cle. si quis suadente. co. ti. et i doc. Nota g. que plus dicit q̄ omnia alia bona sua sunt tradenda ecclē

Dilectus filius
Qui conuincitur de mendacio contra verba iudicis commissio a superioris puniuntur. Vel sic. Qui iudici iniuriantur per superioris arbitrium puniri debent. Vel sic. Prosumpens cōtra iudicem temere arbitrio superioris puniuntur. hoc dicit. Et dicit glosa istud verum cum litigator temere dicit contra iudicē et iudicis assertōem utputa cum iudex ostendit per acta.

In quibusdam.
Patroni aduocati vel vice domini i ecclesijs plus sibi vendicātes q̄ iura permittunt. per cen. ecclē. compescus

tur. Et si p̄ se vel p̄ alios mutilarint vel occiderint prelatos clericos priuante iure quod habēt i ecclesia. et vsq̄ ad quartaz generatōez non ordinantur sine dispensatione nec ad religionem recipiuntur.

Grauem capituli.
Domino excommunicato manente subditi ad fidelitatem non tenentur. Et si longo tempore sic manens monitus iuri non parer ecclesia ab ip̄s debitis et monitis absoluat. Nota glo. de illo qui stat per annum in excommunicatione. Item notat glosa q̄ in penis infligendis habetur respectus nobilitatis

Titulus de penis li. vi.

Romana ecclā
De veteri iure potest archieps cum in provincia iurisdictōnem suam exequitur punire notorios iniuriantes sibi nuncijs suis et familie sue si per id sua iurisdictio impeditur alias nō nisi si consuetudo amplius tribuat. s̄ hodie tales iniurias tunc punit etiam p̄ per has sua non impediatur iurisdictio. Vide glo. quādo quis potest eā iudex in propria cā. et.

Degradatio
Ista decretalis docet in primis quib⁹ assistentib⁹ fieri d̄ degradatō. Secūdo quib⁹ vestib⁹ ornamētis libris et instrumētis in degradatōe fiat exspoliatio. Tertio quibus verbis vraf̄ tpe degradās. Vide g. que querit an degradatus conficiat.

Quamuis.
Quāq̄ carcer inuent⁹ sit ad custodiēdū reos. potest tamen ep̄s punire clericos convictos pena temporalī vel

quintus

perpetua ipsos carceri mancipando.
**Nota glo. de carcere et de pena tem-
porali et perpetua que intelliguntur
p talia verba 2c**

Ubicumq;

pena posteris imponitur
temporalis vel perpetua talis pena non
extendit se ad sexum femininum nisi hoc
specialiter caveat in iure vel in pena
sic imposita.

Felicitate.

Ista decretalis in prima parte ponit
penam insequentium aut capientium
aut percutientium cardinales et eorum
socios. Item in secundo punit eorum
filios et nepotes. Item in tertio ipsi
persecutoribus penam addit. Quarto
ponit quam satisfactionem facere
debent postquam fuerint absoluti. Item
trahat de nudis consiliariis vel fau-
toribus huic crimini. Item punit in-
sequentes familiares pape vel cardina-
lium clericos vel religiosos.

Titulus de penis in Cle.

Siquis

percutiens episcopum capiens ban-
niens vel hoc mandans vel ratificans
socius vel consiliarius fautor et defen-
sator cum suis posteris. et civitas in
hoc delinquens et eius officiales pe-
nis variis per concilium puniuntur.

Aultorum ad nos

procuratores capi viros ecclesiasti-
cos ut renunciarent beneficiis. vel ut ci-
tati non vadant ad curiam. preter pe-
nam excommunicationis quam per anti-
quos canones incurrunt. si sint prela-

ti a perceptione fructuum per trien-
nium sunt suspensi. Inferiores vero
beneficiis sunt privati. eandem penam
incurrunt ipsi citati qui se capi procura-
rant. Resignatio etiam sic facta non
tenet. etiam si per prelatos recepta fue-
rit vel ratificata. hoc dicit 2c.

Cupientes

Ista clementina excommunicat reli-
giosos mendicantes transgressores con-
stitutionis bonifacii de excessu. prela. c.
vnic. li. vi. Item omnes religiosos
qui in sermonibus vel alibi proferunt
aliqua ut retrahant populum a solu-
tione decimarum quarum solutionem
certis diebus etiam in confessionibus
suadere tenentur sub certis penis quos
incurrunt nisi sint tales quorum mo-
nasterijs vel ecclesijs competit perci-
pere decimas. Et etiam ista clementi-
na excommunicat violatores decre-
talis prime de sepul. li. vi. et absolutio-
nes pape reservat. Vide glosam que
dicit de multiplici suspensione. Et no-
ta quod dicitur in text. quod non sufficit a
malo abstinere nisi etiam fiat quod bo-
num est.

Titulus de penitentibus et remissionibus

Manifesta

peccata manifesta publica et non oc-
cultis correctione corrigenda sunt. Vi-
de glosam que dicit quod predicta vera
sunt siue peccata fuerint gravia siue
levia ut sedetur scandalum.

Qui presbyterum.

Ista decretalis ponit penitentiam in

Liber

terficientis sacerdotem. quia xij. annis penitebit. et hoc intelligendum est si temere hoc facit. Item carebit cingulo militie et carebit vxore. Nota glo. sam que tangit quedam crimina que impediunt matrimonium perabendum.

Significauit

Consideratis circumstantijs penitentia imponitur his qui occidendo excesserunt. Vel sic Consideratis circumstantijs arbitraria penitentia est in dicenda ei qui se defendendo modum excessit. hoc dicit. Nota glo. que tangit q. penitentia e. arbitraria et i. ipa seruari debet mra. et q. q. quis aliqd facit bono zelo. tamen excedere non debet quia si excesserit pot. possit puniri debet. et est mitius agendum cu aliquo ne a seruitio ecce retrahat.

Quod autem

Remissiones siue indulgentie non p. sunt non subditis remittentium nisi proprii iudices id concedat. Vide gl. que querit ad q. valent indulgentie. Vel sic Indulgentie que concedunt per prelatos non subditis non pot. lunt nisi proprii iudices id concedat.

Quod quidam.

Non est vere penitens qui peccandi animum non deponit. recipitur tñ eius cofessio. Vel sic Non est respue da confessio non valentis abstinere a peccato. sed debet recipi et sibi exhiberi prouidum cofiliu. hoc dicit.

Et dicit glo. q. talis penitentia no. e. vera id est fructuosa quo ad vitā eternam tamen valet zc. ut in glo. que ponit tria que operatur talis confessio et vltimo qz deus citius illustrabit cor suum ad veram penitentia de pe. dist. v. falsas.

Dicit tam

Qui ex penitentia in pane et aqua certa die ieiunare tenetur ppter panis carentia alijs cibarijs vti potest. non tamen ad delicias. Nota glosaz que dicit q. cibus non prohibetur s. abusus.

Questum

Sacerdotes greci opera dantes vel scienter oppressionem filiorum procurantes ab officio altaris suspenduntur et si hoc publicum est publice penitebunt. Vel sic et melius ut faciat ad titulu. Sacerdoti greco procurati vel studiose negligenti oppressionem filiorum non imponit penitentia publica. Sed debz abstinere ab altaris officio et aliter in secreto agere penitentiam. Sed si delictum est publicu debet publice agere penitentiam. Dicit glo. q. iudei nolunt intelligere ut bene agant et tangit de negligētia z publica penitentia.

Deus qui.

Sacerdos arbitrari debet penitentia fin quantitatem excessus et penitentis contritionem et alias circumstantias. Vide gl. q. dicit nouitas detrahite iuri. Et circumstantie aggrauat peccatu. et q. paulatim lup. comedit agnu.

Officij

Auditor confessio mulieris que sibi parum alienu supponit vel propriu ex adulterio suscepit et hoc non vult marito suo detegere. Nota hic glo. bene et dicta doctorum an filij tenentur credere matribus hoc casu.

Noua quedam

Abbatisse non possunt moniales benedicere neq. iparuz confessiones audire nec euangelium legere vel publice predicare. Nota glo. que est i. hoc singlaris que docet qualia potest mu.

quintus

licet exercere et non exercere, et sunt octo in numero

Quod in te.

Tempore generalis interdicti conceditur penitentia et viaticum morientibus. hoc primo. Clerici qui seruauerunt interdictum possunt cum silentio in cimiterio sepeliri. hoc secundo. In conuerialibus ecclesijs clerici bini et terni vel trini possunt dicere horas submissa voce. hoc tertio. Peregrinis et cruce signatis tempore interdicti potest penitentia iniungi. hoc quarto.

Omnia vtriusque sexus

Quilibet christianus dolicapax tenetur ad minus semel in pascha omnia sua peccata simul suo proprio sacerdoti confiteri et sacramentum eucaristie sumere nisi ex rationabili causa de consilio proprio sacerdotis abstineat. Et si proprio sacerdoti ex iusta causa noluerit confiteri licentiam ab eo confitendi alteri petet. Item ponit penas sacerdotis reuelantis peccatum sibi in confessione detectum. quia deponendus est et in monasterio ad agendas perpetuam penitentiam detrudendus est.

Cum infirmitas.

Antequam veniat medicus corporis vocandus est medicus animarum. Et nihil est a medicis suadendum unde possit incurrere detrimentum anime. Nota quod anima est preciosior corpore. et a. 110.

Cum ex eo

Non debet elemosinarum questores sine literis pape vel dioecani admitti. nec tunc proponant ultra id quod in ipsi litteris continetur. hoc primo. Et dicit esse modesti et a locis et expensis incō-

gruis abstinere. hoc secundo. In dedicatione basilice ultra annum etiam in anniversario dedicationis et in litteris indulgentiarum processis ab alio quam a papa ultra .xl. dies remissio excedere non debet. hoc dicit usque in finem. Et ponit ista decretalis formam quam solus papa in predictis litteris seruare. et dicit quod deo. In illa forma debent litteras suas moderare. Item dicit de abusionibus questorum. Item dicit quot dies indulgentiarum episcopi debent dare in dedicationibus ecclesiarum.

Notro postulasti

Archiepiscopus potest pro sua prouincia procedere in indulgentias. ita tamen quod statutum generalis concilii non excedat. Nota quod archiepiscopus non habet iurisdictionem potentiosam in subditis episcopi. ipse habet tamen voluntariam

Ne pro dilatoe

Episcopi et inferiores exempti possunt sine licentia superioris discretum sibi eligere confessorem. Nota quod ubique periculum timeatur dilatio atque mora vitanda est. Item notat quod sacerdos cito currere debet ad infirmum. Item tangitur clericus in foro pleicie sine licentia sui episcopi alienum possit eligere iudicem siue confessores

Titulus de peni. et remis. li. vi.

Romana

Archiepiscopus remeum non potest dare potestatem questoribus fabrice remeum ecclesie super subditos suffraganeorum suorum. possunt tamen questores ab eis charitative aliquid petere. nec debet archiepiscopus in procedendo indulgentias statutum concilii generalis excedere. Nota quod supra verbo prouicie.

Si episcopus.

Si episcopus dat subdito suo licentiam eligendi confessorem ille sic electus non potest absolueri eligente a casibus episcopo spe

Libet

clalitter referuatis. nec aliqua p̄t con
suetudine induci ut quis sine licentia
sui superioris possit eligere confesso
rem qui euz possit absoluere vel liga
re. Et nota hic glosam que ponit ca
sus ep̄o referuatos.

Indulgentie

Indulgentie ab vno vel a pluribus
ep̄iscopis in dedicationibus ecclesia
rum concessa non valēt si statutuz cō
cilij generalis excedant. Nota glosaz
que dicit an vtile per inutile viciatur

Titul⁹ de peni. et remis. in Cle.

Cum scdm

Damnatis ad mortes hoc petentib⁹
penitentia cōcedi d̄z necualz p̄traria
p̄suetudo. Et locorūz ordinarios ad
hoc exequendum excitat. Notat glo
sa q̄ suspensus non debz deponi sine
licentia iudicis quam iudex facilliter
concedere debet. Et

Abusionibus

Ista cle. in prima sui parte repetit cō
ciliū generale de questoribus nō ad
mittendis sine literis apostolicis vel
diocesanoz. Et addit p̄ diocesanos
lras apostolicas p̄dictoz questorum
prius debere examinari. Secūdo po
nit octo actus rep̄hensibiles p̄dicto
rū questorū quos fieri p̄hibet et p̄tra
ria p̄uilegia renocat. Tertio delinquē
tes per ep̄os puniri precipit. Nō tes
xtū q̄ dicit q̄ plerūqz aurū subtili vel
fallaci potius ingenio extorquet ab
hoibus. Item tangit tex. et glo. de in
dulgentijs a pena et a culpa.

Titulus de sententia excom

municationis

Super eo

Impubes qui percussit clericuz per
ep̄iscopum absolvitur. Qui ioco vel
causa discipline percutit clericum est
amfi sit maior excommunicatus nō
est. qui vero ex odio excommunicat⁹
est. et per solum papam absolvitur.
Tangit glo. an pater possit filium p̄
cutere existentem in maioribus ordi
nibus. Et vide docto. Et.

Monachi

Monachos se inuicem percutientes
absolvit abbas. Vel sic Absolvuntur
monachi per abbatem si se inuicēz p̄
cusserint. Idem in canonicis regula
ribus et abbatis discretionē deficiē
te recurritur ad ep̄m. Nota glosaz q̄
limitat istud capitulum et dicit. secus
si monachus violentiam fecerit p̄
lato vel clerico seculari

Si vero

Hostiarius qui clericum percutit
nō grauer ab ep̄scopo absolui po
test. Hoc primo. Officialis clericum
deliberare percutiens per solum pa
pam absolvitur. Hoc secundo. Per
cutiens clericum repellendo suam in
iuriam excommunicatus nō est. hoc
tertio. Qui clericuz percutit inuentū
cū matre vxore sorore vel filia turpic
agentem excommunicatus non est. se
cus si cum renota. hoc quarto. No
ta glo. q̄ canon dolosos et violētos

Si vero.

Qui percutit clericuz p̄babiliter hoc
ignozas excoīcatus nō est. cui⁹ rei du
biū purgatur p̄ iuramentū. et si iura
re nō vult habet p̄ excommunicato.
Nota glo. que ē hic notabilis valde.

quintus

Non dubium.

Percutens clericum vel cuiuslibz religionis conuersus incidit in canonē nec ab alio q̄ a papa nisi in mortis articulo absolui potest. Nota gl. 1. que disputat de conuersis qui sunt et degunt in monasterijs et de illis qui dāt hō sua ecclē et manēt in domo

Mulieres

Mulieres et serui clericos percutientes ab ep̄o absoluntur. delicati fm̄ consilium pape debent absolui. mandantes clericum percuti pro absolutione ad sedem apostolicam mittunt. Vel sic et magis distincte credit tamē in idem. Mulieres que inciderunt in canonem. Si q̄s suadēte. absoluantur ab ep̄o. Idem in p̄sonis que non sūt sui iuris vel delicati de quibus dubitatur q̄ non possunt comode accedere curiam et hoc vsq̄ ad. 5. illi. Et ille. 5. d. Mandans clericum percuti excommunicatus est sicut percutiēs

Porro

Excoīcat̄ p̄ iniectōe manuū i clericū lz occult̄ p̄ papā solū d̄ absolui. Arguit g. q̄ nō valz penitētia sine satisfactōe

Nulli se

Pretertu p̄uilegiū nō ē excoīcato p̄cedū. Vel sic. etiā p̄uilegiatū tenent vitare excoīcatū. et p̄ iniectōe manuū i clericū excoīcati sūt. h. d. Ad. g. q̄ querit an papa communicando excommunicato incidat in canonem.

Parochianos

Percuties mōchū vel religionis cōuersū denūciari et vitari d̄ donec absoluat a papa. Ad. glo. q̄ tāgit an monach̄ p̄t agere iniuriarū et dicit q̄ nō

Ex tenore

Hic ponit forma absolutionis eorū qui iniiciunt manū violentas in cleri

cū. Nota gl. hui⁹ capituli q̄ ponit. v. casus in quibus licz percutere clericus fallit tñ fm̄ aliquos i quinto casu

De cetero

Incidens in canonez qz in clericum inan⁹ iniicit violentas si capitales hz iniuricias ita q̄ sine piculo apostolico p̄spectui se p̄ntare nō p̄t absolui tur a suo ep̄o qm̄ tñ potest ire d̄ hoc est impedimento cessante

Ad hec cum

Cū absolutōem excoīcati papa delegat mādāt cautōem recipi de stando mādatis ecclē. Nota gl. h. c. q̄ vult q̄ rescriptū d̄ esse obtentū fm̄ stilū curie alias redditur suspectū. Itē q̄ solet argumētari ab eo qd̄ fieri p̄uenit

Ea noscitur.

Excommunicatus p̄ canonez. Si q̄s suadente propter manuū iniectōez in clericum si pauper sit vel diues p̄ papam vel legatū debet absolui. fallit i mulere sene infirmo et mutilato qui per ep̄m absolui possunt

Cum non ab homine

Ante denunciatiōem vitandus est excommunicatus pro violenta manuū iniectōe i clericos nisi forsan sit occultus. hoc p̄mo. Sc̄do dicit q̄ q̄ ineficit clericum contēnentē habituz et enormib⁹ se immiscens excoīcat̄ nō est. hoc sc̄do. Notat quando excommunicatus debet vitari et quādo nō. Itē dicit q̄ ex p̄sona augeat delictum

Cum desideres

Istud. c. tria dicit. Primo dicit q̄ an absolutōem cōmunicandū nō ē excoīcato licet iurauerit stare mādatis ecclē vel se p̄posuerit cū offenso. et hoc vult p̄ma ps̄ vltia. Sc̄da dicit q̄ infamato d̄ excoīcatiōe cōmunicandū non est nisi se purget vel absoluat

ad cautelam. Notat glo. qd illud qd quis debet alijs prohibere ipse hoc facere non debet. Vide etiam glosas que ponit casus in quibus licet communicare excommunicato. et sponit hos versus. Nec anathema quidem faciunt ne possit obesse Utile lex bus mille res ignorata necesse

Veniens ad ap.

Sacerdos turbantez divinū officium potest ab ecclesia expellere sine excommunicationis pena. etiam si illi fuerit regulares. Notat glosa qd sola temeritas et violentia notantur in capitulo Si qd suadente

Peruenit ad nos

Ista decretalis licet brevis sit. tamē propter multiplicem eius intellectuz non summatur. Videtur tamen dicere qd arbitrio episcopi absoluedi sūt qui clericis leuem vel modicam irrogant iniuriam. Vel sic Excommunicati pro leui iniectōne manū in clericum possunt per ep̄m absolui

Significauit

Clericus qui scienter et sponte communicat excommunicato a papa in diuinis excommunicatus est maior excommunicatōe et per papam absoluedus Vide gl. que exponit istaz decretalem et doc. dicunt qd intelligitur solum de excoicatis a papa ꝛ

Tua nos

Excommunicatus pro iniectōne manuum in clericum vel incēdiarij post publicatōnem per solum papam absoluedus Nota glo. que ponit differentiam inter manū violentas ꝛ temerarias Item dicit qd fm leges incēdiarij igni traduntur

Ad eminentiam

Legati missi de latere. pape possunt absoluerē excommunicatos pro violenta manu iniectione in clericos Nota glosam qui dicuntur legati missi de latere. et remittit. Item dicit qd ex officio legatōnis absoluerē p̄nt

Ad nobis fuit

Generalis excommunicatio non ligat nisi subditos excommunicacionem proferentis Nota glosam que dicit qd in hac generali forma verborum nominatim intelliguntur excoimunicati qui furtum fecerunt tanq̄ expressis nominibus

Conquesti sunt

Qui cum effractione spoliant ecclesiam excommunicati sunt et post denunciationem per solum papam sūt absoluedi. Glosa videtur arguere hic qd violatores ecclesiarum ipso iure sunt excommunicati sed contrariū videtur. s. e. tua.

Perpendimus

Clericus se immiscendo secularib⁹ negotijs et seuis amittit priuilegium suum etiam sine monitione precedente. et legitur tribus modis fm doct. Nota glosam que t̄git qualiter clericus seipsum priuat priuilegio suo ꝛ

Uniuersitatis

Abbas qd facit mōchū p laicū sberari excoicatioem incurrit sicut ille qd de mādato ei⁹ pcutit. et nō absolued nisi a papa Vel sic et generali⁹ Iudex ecclesiastic⁹ faciēs pcuti clericū p laicū etiā cā discipline excoicat⁹ ē ip̄e rōberas. ꝛ p absolutōe tenēt ire ad papaz h. d. Vide g. qd dicit qd executor p̄fide rare nō hz an hnia sit iusta vel iniusta sꝛ dꝛ facē officium suū et glo. alle. ꝛ

In audientia

quintus

Clericus potest sine pena excoꝛcacio
nis verberari si ter monit⁹ abstinere
noluerit qui deferat arma militaria
7 per consequens perdit priuilegiuz
clericale. hoc dicit **Uel sic 7 generali⁹**

Cleric⁹ ut laicus incedens et tertio
monitus perdit priuilegiuz clericale
Nota tex. qui dat rōem casus qz qui
committit in lege frustra petit legis
auxilium **Nota** glo. que videtur dis
putare an et quando sit iniuria cleri
co matrimonio militi atq; mulieri in
habitu meretricali repertis

Quod de his.

Ista decretalis videt tangere casus
in quibus ipso iure q̄s excommunica
tōem incurrit pro eo q̄ manus violē
tas iniecit in clericū et absolui possit
ab alio q̄ a papa scz in mortis articu
lo **I**ta tamen vt cessante impedimē
to visitet papam. **Uel sic. Excoꝛcat⁹**
p̄ iniectōez manuū in clericū impedi
tus ire ad curiā potest ab inferiorē ab
solui. **S**ed impedimento cessante tes
netur curiam visitare suscipitur man
datū apostolicū. h. d. **I**te qz paup̄ zc.

Cum pro causa

Ex plurib⁹ causis excoꝛcat⁹ si ex vna
causa fuerit absolue⁹ alijs causis sup
pressis atq; tacitis in alijs manet ex
communicat⁹ **Uel sic Ligat⁹** plurib⁹
excommunicationibus licet ex eodē
facto obtinens absolutiōem expressa
vna causa seu vna excommunicatione
non habetur p̄ absoluto quo ab aliā
Hoc dicit **Q**uia vt dicit gl. talis ab
solutio per surreptōem est obtenta. 7
vide gl. huius capituli que est i hac
materia notabilis

Ad nobis sepe

Excommunicatus in quo euidentia
signa contritiōis apparuerint i mor
te post mortem absoluitur ab eo a q̄

viuēs fuerit absoluenus. heredes tñ
ipius satisfacere compelluntur. **Uel**
aliter et sic. **E**xcommunicato decedē
ti in excommunicatione quantūcūq;
contritus decesserit non est commu
nicandum ante absolutiōem nec pro
eo orandum licet sit quo ad deū ab
solutus **S**ed si constet ecclesie de cō
tritiōe precedēte absoluetur etiā post
mortem ab eo a quo viuens fuit ab
soluendus et heredes eius compelli
tur per ecclesiam ad satisfacienduz p̄
eo. **T**angit glosa differentiam quali
ter quis potest absolui post mortem
et non baptisari. **I**tem tangit glo. q̄
hoc casu quilibz absoluerē potest eti
am laicus zc.

Super a nobis

Retinens clericum in carcere vel in
vinculis et sine aliqua lesione corpo
rali excommunicatus est. hoc primo
Secundo dicit q̄ communicans ex
communicato scienter in crimine ex
communicatus est maiorē excommuni
catione 7 absoluenus est a suo exco
municatore vel superiore cuz iuramē
to **I**tem communicans extra crimē
reconciliari potest ab ordinario vel
simplici sacerdote **Nota** glosam que
dicit q̄ nō refert hoc casu an quis cō
pedibus vel parietibus teneatur **I**te
dicit quando quis ex consilio obli
gatur scilicet quando faciēs aliās nō
fecisset factū

Quod in dubijs

Nullus debet communicare excom
municato exceptis personis que in se
quenti capitulo continentur scilicet
xi. q. tertia. in capitulo quoniam mul
tos **Uel sic** fm Panormitanum et la
tius. **I**uramentum excommunicati
de stando mandatis ecclesie non ha
bet vim absolutiōis. **Hoc primo.**

Liber

Excoꝛcato nullus cōmunicare tenet̄
p̄ter personas exceptas. alias com
municans excommunicato incurrit
minorem. ⁊ est excommunicāus ma
iori nisi ille esset excommunicatus cū
p̄cipibus q̄ tunc esset excommuni
catus maiori. hoc dicit. **N**otat glosa
q̄ q̄nq̄ p̄mittit̄ alicui v̄t possit t̄ges
re sacra licet non possit ingredi illa.

Inter alia

Excommunicato cōmunicare tenentur
qui prius sibi erant ad familiare
obsequiū obligati. alij vero de neces
sitate cōmunicare nō tenentur licet
in quibusdam casibus possint v̄gen
te necessitate. **N**ota textum q̄ ad pas
sam p̄tinet iuris interpretatio

Cum illorum

Qui excommunicatus maiori excōi
catione p̄ manuū iniectione scienter
recipit ordines deponendus est si est
clericus secularis. si regularis ab exe
cutione ordinis est suspensus. **Q**ui ig
norans ius et factum et excommuni
catus recipit ordines si est clericus se
cularis dispensat cum eo solus papa
si regularis abbas dummodo fuerit
p̄babilis ignorantia ⁊ non graue fa
ctū. **N**ō ex hoc tex. duo. p̄mū q̄ maio
ra p̄hibita includūt minoz p̄hibitōz
Itē si q̄ p̄uilegiū meret̄ amittit̄ q̄ cō

De monialibus missa sibi ⁊

Moniales excōicatas p̄ manuū inie
ctione absoluet̄ ep̄s. **V**el sic et alie. **M**o
nialis percutiens monialē seu cōuer
sam vel clericū secularē incidit in ex
communicatōem ⁊ ab ep̄o loci absol
ui potest. **N**ota glo. q̄ vult docere q̄
et qualia mulieres non possunt exer
cere q̄ non possunt absoluere neq̄
bc. edicere ⁊.

Si vere

Scdm Jo. an. **S**i locati opaz p̄sona
lem solvisti precium vel eius p̄tem licet
postea ille excōicet̄ ad satisfaciendū
tibi posses sibi licite cōicare i re loca
ta. **V**el sic **C**ōtract̄ etiā q̄ sine cōione
explicari nō p̄t nō dissoluit̄ seu impe
dit̄ p̄ excōicatōez supuenientē in eū q̄
tenet̄ aliqd̄ p̄stare nō excōicato. **N**ō
tex. q̄ dicit q̄ debitū ab excommuni
cato licite peti potest

Et fame

Prelat̄ clericū suū incorrigibiles in
carcerare d̄ ⁊ p̄t. hoc p̄mo. **S**ecūdo
dicit q̄ laici citra metū excōicatōis d̄
platozū licentia cape p̄nt clericos et
ad iudiciū ducē. **N**ota tex. q̄ dicit q̄
publice vtilitatis interest ne crimina
maneāt impunita ⁊.

Contingit interdum.

Excoꝛcatus est q̄ in satisfactōem p̄ce
dentis iniurie in clericū etiā volentē
violentas manū iniecerit. **E**t ar. hic g.
quare hoc casu dicat̄ clerico fieri ini
uria cū volenti nō sit iniuria. **I**tē tā
git gl. an clericus excommunicatus
p̄dat p̄uilegium

Relatum est

Seruus excommunicatus propter ma
nuū iniectionem in clericum mitti
tur ad papaz absoluendus. **S**ed si do
minus non fuerit in culpa et graue
damnum ex hoc sentiat. vel hoc ser
uus fecerit in fraudem eius ab ep̄i
scopo absolvitur nisi enormis fuerit
lesio.

Sacris

Qui propter participatiōem factam
cum excōicatis cū suis p̄cipibus ex
cōicationē incurrit nō ē propter ipu
gnatōez eozū absolut̄. **N**ō g. q̄ tāgit

quintus

de eo qui volūtarie communicat excommunicatis

Sicut nobis

Qui dicit se absolutum a papa ei nō creditur nisi hoc probz et lrās sue ab solutionis ostendat. **Uel sic.** Semel excommunicatus debet vicari temp ut excommunicatus nisi legitime pber se fuisse absolutū. **Et intellige hoc verum in foro cōtentioso secus in foro penitentiali. 2c.**

Per tuas

Si excommunicatus ab epō ad metropolitanū appellat metropolitānus potest ipm absolvere nisi suffraganeus deferens epō illum absolventem remittat et remittere tenetur. si notorius est excessus. hoc primo. **Secundo dicit q excommunicatō an ab solutōem non audit volens excōicacōem pbare iniustam. auditur tamē si vult illam pbare nullam.**

Si aliquando

Si papa in suis literis aliquē excōicatum salutat non propter hoc illuz absoluit. **Nota gl. q excōicati salutā di non sunt. Itē q gravis est pena in ter hoies esse et eozū carere cōsortijs**

Officij

Excommunicatus a pluribus prelatis non restituit cōioni si ab vno tm absoluitur. **Uel sic.** Excōicacō a pluribus prelatis ob plures causas non est cōmunioni restituendus licet de vna cā velit satisfacere. et si impetrat absolutōez tacitis alijs causis nō valet absolutio. **Notat glosa. q excommunicatō p̄t itez excōicari. Itē qrit g. q̄liter iste dz absolui q̄ in plurib⁹ 2c.**

Responso

Excōicatis et interdictis p̄dicari po

test verbū dei. hoc primo. et tpe generalis interdicti p̄cedit baptisim⁹ cōfirmatio i frōte et penitētia morientiu3 hoc secdo. **Et nota glo. q̄ dicit q̄ hec duo sacramenta excipiunt i interdico semper.**

Inquisitioni

Si p̄iur scit impedimentū m̄rionij p̄ certo nō dz reddere debitū s̄ potius excōicacōem pati. **Reddet autē sed nō eriget si hoc credit ex pbabili cā et discreta. s̄ si ex leui et temeraria cā hoc credit deposita p̄scia reddere et exigere dz.** **Uō g. q̄ dicit qualis hoc casu sit dz pbabil. s̄ si viderit p̄sāguineam 2c.**

Contingit

Cleric⁹ si a p̄lato suo ter monit⁹ nō reassumit habitū et tonsurā pdit p̄u legiuz clericale. **Uel sic.** Clericus qui nec in tonsura nec in negotioz q̄litate d̄ clericatu3 q̄c̄q̄ oñdit et tertio monitus se non emendat pdit p̄uilegiū clericale

In presentia

Ab excōicati denūciatōne repellit q̄ nō p̄monuit et illi cōicauit. **Notat g. denūciās dz p̄mo monere illū quem vult denunciare. Et q̄ q̄s p̄ patientiā perdit beneficium exceptōis**

Quante

Excommunicatus est qui cuz possit prohibere clericum verberari et hoc dimittit. **Legitur istud capitulū duobus modis et fin alium intellectum hoc dicit. Excommunicatus est permittens clericum percuti. si rōe officij poterat prohibere et non prohibuit fin tertiāz lec. Hoc dicit. Excōmunicatus est dolose permittēs clericuz p̄cuti ex q̄ poterat phibē et nō phibuit**

Ratio est in tex. qz agentes et consentientes pari pena plectuntur Nota g. que vult dicere q omnes illi peccant qui possunt alium defendere et ipsuz non defendunt iuxta illud non caret scrupulo Item q licitum est pecuniā capere pro defensione Item qui non potest defendere facto defendat clamore.

Sacro approbante
Prelatus excommunicare non debz subditam nisi competēti admonitiōe premissa et ex manifesta et ratōnabili cā. 7 contrafacienti pena iponitur hic expressa Secundo punit subditū qui falso conqueritur se excommunicatum iniuste Tertio quid iuris si p̄latus dicēs se errasse vult excommunicatum absoluerē. et aduerfarius appellat ne absolvatur. et vide glo.

Noverit
Ista decretalis excommunicat hereticos et eorum fautores et ceteros q̄ servari faciunt statuta edita et cōsuetudines introductas cōtra libertatē ecclē nisi ea 7 eas deleāt de libris suis infra duos menses p̄ huiusmodi publicatiōem et faciant amoveri. Item excommunicat statutarios. scriptores. consules. rectores. et consiliarios et iudices.

Canonica.
Statutum de regularib⁹ excommunicatis pro iniectione manuum p̄ suos prelatos absolvendis ad hospitalarios hierosolimitanos extēditur vt eorum priores ipsos absoluant Vel sic Fratres hospital hierosolimitani excommunicati pro iniectione manuum in clericuz seu confratrē absolvi p̄nt per eorum priore. nisi excessus fuerit difficilis et enormis. h. d. Vide tex. et

glo. qui dicunt summarū verum nisi lesio fuerit eorumis zc.

Super eo.
Excommunicatus vel suspensus ap̄ scandalum vitandum absoluitur ab q̄ iuramento dūmodo manualem prestiterit cautōez. Nota tex. q̄ interdū consideratis locorum et tempoz qualitibus seueritati est aliquid detrahendum. et glo. alle. concoz.

Tenerabili
Prestito iuramento absoluitur quis ad cautelam cum de viribus sentētie dubitatur. Vel sic Ita iurat in absolutōe a suspē. vt iuratur in absolutōe ab excommunicatiōe Vide glo.

Grauem
Excommunicantē officiales locorum in q̄bus sunt statuta cōtra ecclasticaz libertatem nisi faciāt illa deleri 7 statuarij sunt feudis ecclesiasticis privati. Et dicit glo. hos verum nisi infra duos menses statuta deleantur.

Cum voluntate
Qui excommunicatū alloquit de ill' que pertinet ad salutē aie etiā si vba interueniant que salutē nō respiciūt sed indirecte excommunicatus nō ē. Secūdo dicit q̄ predicatores preferim q̄ alias sustentari nō possunt ab excommunicatis seu detinentib⁹ aliena elemosinas recipere possunt. Tertio dicit 7 ponit aliquos casus i quib⁹ p̄ntiēs clericū excommunicat⁹ nō ē

Si concubine
Communicans excommunicato in crimine damnato excommunicatus est maior excommunicatione Nota g. que dicit q̄ snia propter p̄cipatōez in crimine ligat illum cōtra quē lata non fuit. Et ponit glo. simile et alle. p̄coz. et solet istud capitulum pluries

quintus

ad hoc allegari.

Duobus.

Excommunicatus minori excomūicatione alium minori excommunicatōne excommunicatū absoluit si hoc habet ī priuilegio. De isto arguit gl. contra quia priuatus sacramētis alium ad sacramenta restituere non p̄t.

Permittimus.

Causa conficiendi corpus domini p̄ infirmis licitum est tempore interdicti semel in ebdomada celebrare. Vel sic s̄m panormitanū. permittitur ministris ecclesiarum semel in ebdomada celebrare tempore interdicti concurrentibus his que exprimuntur in ter. Sed hodie istud capitulū seruit ad nihilum quia hodie permittitur singulis clericis ianuis clausis. excommunicatis et interdictis exclusi ut habetur iu. c. fi. e. ti. li. vi. §. fi. et sequente. Not. g. q̄ in hoc capitulo nō attenditur fauor personarū sed sanctitas corporis christi.

Quamuis

Licet excommunicatus pro infectione manū leso satisfecerit non potest absolui nisi per se. ap. nisi excuset̄ propter casus hic in ter. numeratos scilicet infirmitatis periculo mortis et inimicie.

Si quem

Qui excommunicatur sub hac forma verborum. illū excommunico vel eū profero excommunicationis sententię subiacere talis non minori sed etiam maiori sententię excommunicationis censetur innodatus. Vel sic et breuius. Excommunicatio simplicit̄ lata intelligitur d̄ maiori. hoc dicit Et intellige predicta a iudice suo. Et nota glosas que ponit operationes ma-

ioris et minoris excommunicatōnis et quā instiguntur.

Pueris.

Pueri qui inciderunt sententiā canonis si ante pubertatem vel post petierit se absolui d̄o. potest eos absolueri propter defectum etatis propter quem rigor est mansuetudine temperandus. Vel sic Pueri excommunicati pro iniectione manuum in clericū absolui possunt etiam si ante absolutionem effecti sunt puberes. Vel sic et generalius Beneficium indultū ratione minoris etatis postq̄ cepit habere locum non distinguitur licet minor peruenerit ad maiorem etatem. hoc dicit.

Titulus de sententiā excommunicationis li. vi.

Cum medicinalis

Iudex qui excommunicat suspendit vel interdicit i scriptis hoc faciat. causam conscribat. et requisitus exenoplum sententię tradat infra menses q̄ contra fecerit per menses ab ingressu ecclesie et diuinis est suspensus. et relaxabitur illa sententiā per superiorē absq̄ difficultate. Et cōdemnabitur latoz in expensis et aliter pena puniendus condigna. Si sic suspēsi celebrāt ut prius sūt irregulares nec absolui tur ab alio q̄ a papa. Tangit glo. q̄ in sententiā excommunicationis expr̄menda est causa

Solet

Qui petit absolutionem ad cautelas dicens excommunicatōnis sententiā

in se latam esse nullam absoluetur cuius contradictione non obstante nisi dicatur et probetur infra octo dies excommunicatus pro manifesta offensa. Qui probat se excommunicatum post appellationem probatione pendente in iudicijs evitabitur. extra iudicium vero non.

Statuimus.

Excommunicatio lata in participantes excommunicatis in locutione canonica monitione non premissa non tenet. Notat glosa que monitio dicitur canonica. et tangit que operatur excommunicatio minor. Item tangit de episcopo communicante excommunicato.

Quia periculosum.

Quia periculosum est quod episcopi et eorum superiores propter executionem pontificalis officij ipso facto interditi vel suspensionis penas incurrant statuimus ut alicuius constitutionis vigore ipso iure predictarum sententiarum non incurrant nisi de ipsis in predicta constitutio fiat mentio expressa etc.

Romana.

Ista decretalis dicit quinque. Primo quod archiepiscopus sententias latas a subditis suffraganeorum suorum nisi hoc habeat de consuetudine non relaxet. Secundo dicit quod generalis sententia archiepiscopi ligat tantum subditos. Tertio quod pro preteritis vel presentibus culpis monitione non premissa ab eis lata sententia est iniusta. Quarto quod pro futuris culpis vel iam commissis scilicet nisi satisfaciant excommunicari non debent nisi mora culpa vel offensa vel alia iusta causa subsit. Quinto quod in universitatem vel

collegium non feratur excommunicationis sententia sed in illos qui culpabiles extiterunt.

Dilecto filio.

Prelatus contra personam ac potestatem temporalem temporali et spiritali gladio scilicet censure ecclesiastice se tuere potest. Nota glosa que tangit quod quilibet potest se et sua defendere. Item quod quilibet tenet primum suum defendere. Item in fine dicit quod duplici gladio scilicet defensionis et executionis iusticie. et loquitur iste textus de gladio defensionis et non executionis.

Venerabilibus

Excommunicatos a subditis suffraganeorum archiepiscopi non possunt absolvere sed excommunicatos a suffraganeis vel officialibus bene absolvere possunt si ad eos fuerit appellatum.

Discernimus

Judices seculares compelli possunt et debent ut excommunicatos in eorum iudicijs testificari patrocinari et agere non permittant. Nota glosam que tangit an excommunicatus possit testamentum facere et de notario excommunicato an potest instrumentum conficere.

Constitutionem

Non valet excommunicatio lata in participantes nisi moniti fuerint nominatim. et dicitur monitio canonica que habet dierum intervalla nisi necessitas facti aliud suadeat.

Presenti.

Beneficium relaxationis ad cautelam locum non habet quo ad interdicti sententias in civitates castra vel que libet alia loca sive terras generaliter

quintus

promulgatas. **N**ota glosam que ponit differentiam inter excommunicationem et interdictum. **E**t que dicit in quibus casib⁹ absoluat^r, ad cautelam.

¶ **Quicumq;** dat licentiaz innadendi p^rlatos propter sententiam excommunicationis quam tulerunt siue eorum corpora res aut bona inuaserint nisi predictam licentiam re integra reuocauerint et nisi bona ablata restituerint infra octo dies ipso facto sunt excommunicati. et si spatium duorum mensium in predicta sententia permanserint a solo papa debent absolui zc.

¶ **Si** index laicus **S**i malefactor captus a iudice laico dicit se clericum huiusmodi rei p^rgnatio ad iudicem ecclesiasticum spectat. **E**t si notorie v^t publica fama vel communi estimatiōe habetur pro clerico statim fit remissio. **I**tem si prius se gerebat pro clerico et modo deprehensus fuerit in habitu laicali. **S**i autem prius se gerebat p^r laico licet modo in clericali habitu deprehensus fuerit non fiet remissio donec fuerit de clericatu probatum. **S**ed interim contra eum index in nullo procedat.

Statutum

Non tenet suspensio vel interdictum latum in participantes canonica monitione non premissa. **N**ota glosam que dicit q^d hoc casu paria sunt sententia excommunicationis z interdictum et facit ad idem infra eo. **I**s cui zc.

¶ **L**icet excommunicationis **P**er negligentiam non prosequētis debito tempore appellationem excommunicatio postea lata non conuale-

scit sed poterit tunc denunciari et debet vitari donec de sententie nullitate docuerit. **N**ota glosaz circa finem q^d arguit an denunciatus sit censendus excommunicatus.

¶ Si clericos.

Prelatus capi faciens et includens etiam per laicos clericum nondum in corrigibilem excommunicatus non est nec etiam ipsi capientes. **S**ecundo dicit q^d si tales clerici dant fideiussores res de parendo inri detineri non debent nisi iusta causa id suadeat.

¶ Si sententia interdicti

Interdictio clero non est interdictus populus nec econtra interdicta ciuitate propter delictum domini ciues non interdicti extra ipsam audiūt diuina. **I**nterdictio populo singulares de populo intelligunt interdicti. hoc dicit in summa zc.

¶ Si ciuitas

Interdicta ciuitate suburbia et continentia edificia dicuntur interdicta. **E**t interdicta ecclesia capella contigua et cymiterium cōtiguū dicitur interdictum. h. d.

¶ Is qui in ecclesia

Celebrans scienter in ecclesia polluta sanguine vel semine vel coram excommunicatis maiori excommunicatione irregularis non est. licet male agat cum id non reperiatur expressum in iure. **S**ed qui scienter celebrat in ecclesia vel loco interdicto irregularitatem incurrit nec potest per aliū q^m papam liberari zc. nisi super hoc fuerit priuilegiatus aut a iure id sit sibi concessum et efficitur ineligibilis active et passive.

¶ Quoniam in baptismo

f z

Liber

Tempore interdicti crisma ipso die ce-
ne domini licite p̄fici potest. **E**t vidē
glo. que reddit causam quia vet̄ crism
ma non debet esse vsui nec de illo de-
bet quis crismari. et deponitur sacer-
dos qui cum veteri vngit. **¶** **T**el-
fic. Quoniam in baptismo et confir-
matione vtimur crismate ⁊ hec sacra-
menta etiam adultis tempore inter-
dicti conferuntur.

¶ **I**s cui est

Cui interdict̄ est ecclesie ingressus in-
terdicta ē etiā diuinorum celebratio
et si celebrat irregularis efficitur. **E**t
si durante tali interdicto decedat nō
debet in cimiterio sepeliri nisi peni-
teat. **S**ane sicut excommunicatio nō
suspenditur per appellatōnem sequē-
tem ita nec appellatio suspendit ab
officio vel ingressu ecclesie latā suspē-
sionem. **H**oc dicit

¶ **R**eligioso.

Religiosus absoluitur ab episcopo q̄
in manus violentas iniecit in clericum
secularem in casu quo clerico secula-
ri concederetur id facienti. **I**niciens
manus violentas in illum qui ingre-
ditur religionem. licet religiosus an-
te professionem censeri nō debeat cū
effectū et vere tamen excommunicatō-
nem non euadet.

¶ **E**os qui a sententiā

Absoluti in casibus grauib⁹ ad illi-
qui duntaxat habent absoluerē tem-
pore necessitatis debent cessante ne-
cessitate se superiorib⁹ suis presentare
quod si non fecerint in pristinam in-
cidunt excommunicationis sententi-
am. **I**dem etiam dicēdum est in illis

qui absoluntur a delegatis vel lega-
tis sedis apostolice. qui post absolu-
tionem debent se suis ordinarijs pre-
sentare et lesio satisfacere

¶ **C**um quis

Iniciens manus violentas in clericū
tuo nomine absq̄ tamē mādato tuo
si hoc ratum habueris excommuni-
cationem non effugies cum ratihabi-
tio retrahitur ⁊ mandato equipa-
ratur. **E**t si iniecit tuo nomine non
fit facta et quāq̄ ratum habueris ex-
communicatione nō ligaberis. quia
quod nomine meo non est gestus ra-
tum habere non possum

¶ **A**lma mater.

Tempore interdicti etiam sani ad pe-
nitentiā admittuntur nisi sint exco-
municati qui non nisi in mortis arti-
culo admittuntur aut causam dede-
runt interdicto qui non admittuntur
nisi satisfaciant vel caveāt prout pos-
sunt. **S**ecundo dicit q̄ illo tempore
misse et alia diuina officia lub pena
distributionum sicut prius in ecclesijs
celebrantur ianuis clausis plane sine
excommunicatis et interdictis et so-
nitu campanarum. **T**ertio q̄ quater
in anno alte cuz campanis et ianuis
aptis celebrari potest exclusis exco-
municatis et interdictos admittere.
ita tamen q̄ hi propter quorum ex-
cessum latum est non appropinquāt
altari in certis seruandum est interdi-
ctum.

¶ **T**itulus de sententiā excom-
municationis in Cle.

quintus

Ex frequentibus.

Religiosi etiam exempti violantes interdictionem positam per sedem apostolicam vel ordinarium loci vel generalem cessationem diuinorum factam per provinciale concilium vel eum qui hoc possit puta per cathedralem vel matricem ecclesiam loci excommunicati sunt ipso facto non obstantibus privilegijs consuetudinibus conuentionibus et statutis etc.

Graves

Homines temporales qui cogunt alios quos in loco interdicto celebrare diuina vel qui per prebendes faciunt tunc ad illa audienda populum euocari vel prohibent ne publice excommunicati vel interdicti super hoc per illos qui missas celebrant moniti ecclesias creant. et ipsi nominati mox qui non exeunt excommunicati sunt. et per papam absoluendi.

Cum ex eo.

Fratres minores si tempore interdicti recipiunt in suis ecclesijs ad diuina fratres vel sorores tertij ordinis sancti francisci excommunicati sunt. nec iuuant eos ipsorum privilegia.

Si summus.

Si papa scienter excommunicato participat literis verbis vel osculo siue alio quouis modo per hoc illud non absoluit nisi hoc exprimat se uelle. Et si scienter sub titulo dignitatis aliquem nominet vel honorat per hoc illud in tali dignitate non approbat. Nota glossa que dicit idem si papa cum excommunicato communicet ambulet vel oret. Item dicit glossa. quod voluntas pape

habetur pro ratione in statutis per eum.

**Titulus de verborum
significatione**

Innouate.

Nonale est ager nunc primo precisus. Vel secundum leges dicitur quod nonale est terra precisa que anno cessat vel dicitur non uale terra de nouo ad culturam redacta cuius non extat memoria quod culta fuisset. hoc uerbum nonale exponit hic Hieronimus quod habet Osee x. capi.

Nam et rex.

More scripturarum qui ascendentes sunt patres nominantur. Item omnes descendentes filij dicuntur. Et usque ad tritauium parentes dicuntur ultra uero maiores etc. Vel sic Appellatione patris ueniunt in lata significatione omnes ascendentes

Nam et ego.

Nota quod ille se quasi unigenitum nominat quem fratrem uerinum precessisse scriptura testatur. quia ille qui primo natus fuit mox quasi nunquam natus fuit et sine nomine decessit. Item non uidetur fuisse qui non durauit. Vel non dicitur natus qui statim postquam assumpsit naturam humanam decessit.

Quod dicitur.

Dictio anteq̄ non semper implicat. hoc dicit. **D**icit hic **D**icronimus q̄ ex his verbis non sequitur q̄ postea convenirent **M**aria et **J**oseph sed sc̄ptura q̄ hoc non sit factum per predi-
cta verba ostendit.

Joseph

Primogenitus dicitur qui primo na-
scitur etiam si nullus sequitur eū **N**o-
ta glosam q̄ in expositionibus scrip-
turarum semper debemus recurrere
ad communem consuetudinem intel-
ligendi.

Intelligentia dictorum

Ex causis est assumenda intelligētia
dicendi quia non sermoni res sed rei
est sermo subiectus **U**el sic. **V**erba sūt
intelligenda non s̄m q̄ sonant s̄ s̄m
mentem proferentis. **N**ota q̄ verba
instituta sunt ut per ea quisq̄ in alte-
rius noticiam cogitationes suas pro-
ferat.

Nihil obstat

Nihil obstat narrādi diversitas vbi
eadem dicuntur. maxime cum vnus
quisq̄ evangelistarum eo ordine cre-
dat se dicere quod deus voluit. **I**sta
sunt verba textus. sed sic summat̄ s̄m
Panormitanum. **D**iversitas verbo-
rum non viciat si idem in substantia
concluditur. **U**el sic s̄m eundem. non
viciatur factum vario modo narra-
tum vbi idem in substantia concludi-
tur. **N**ota glosam que dicit q̄ nomi-
na et verba transposita idem signifi-
cant.

Preterea.

Sensum non verba considerare de-
bemus **N**ota q̄ plerunq̄ dum pro-
prietate verborum attenditur sensus
veritatis amittitur. non enim semper

ad proprietatem verborum recurrē-
dum est. sed videndū est qd̄ testator
senserit. in qua presumptōe sunt qui
morantur in eodem loco quod ē no-
tabile.

Quamvis.

Ius tenet illos vocari prepositos
qui quandam prioratus habent cu-
ram super alios. **N**ota glosaz que di-
cit rite hoc est s̄m originariam verbi
significatōem

Forus.

Iste textus plura dicit **E**t primo qd̄
sit forus et vnde dicatur et vnde con-
stat. **I**tem dicit quid sit negociū. **I**te
quid sit lis. **I**tem quid iusticia **E**t qd̄
iudiciū **I**tem quis dicatur actor et
quis reus **I**n fine dicit q̄ iusticia p̄t
cum scelerato hoīe habere cōmerciū

Pactum

Pactum dicitur inter partes ex pace
conueniens scriptura legibus et mo-
ribus comprobata dicitur pactum
quasi ex pace factum. **I**tem pactum
duorum vel plurium in idēz placitū
et consensus. cuius diffinitionem ha-
bemus in. l. i. in principio. ff. de pact.
et hic in glo. ff. huius. c.

Ius.

Ius dicitur est a iure possidēdo hoc
enim quod iure possidetur hoc iuste
Et quod iuste hoc bene. quod anteq̄
male possidetur alienum est. male au-
tem possidet qui vel suis male vritur
vel aliena presumit. **S**cias q̄ hic nō
diffinitur ius prout est generale no-
men **S**z prout applicatur ad specia-
lem rē quando quis dicit habeo ius
in re tali tunc enim dicitur ius a iure
possidendo. et ita intellige istum tex.
Sed capiēdo ius generaliter ius di-
citur a iusticia et est ars boni et equi

quintus

cui⁹ merito quis nos sacerdotes ap-
pellat. l. i. ff. de iusti. z iure. et istud ius
generale habet sub se multas spēs zc.

Causa.

Oblationum nomine intelliguntur
que iuste ecclesie conferuntur et per se-
culari potestatem retineri nō possunt
sunt. Vide glosam que dicit que sunt
bona ecclesie Item q^d de illicitis pos-
test fieri elemosina.

Quæsiuit.

Sacerdos cum vno clerico vel solus
potest inungere infirmum. Item dicit
qua die profestum beati Mathie
seruari debet in anno bisextili Item
notat glosa vnde procedit annus bis-
sextilis. Et quot dies annus habet.
Vel sic Summa istud capitulū hoc
modo fm panoz. Solus sacerdos p^o
sacramentuz extreme vñtionis infir-
mo conferre. In anno bisextili serua-
ri debet loci consuetudo circa diē s^ci
mathie festiuandū dūmō tamen vigi-
lia cōtinuetur festo

In his.

Si iudex dicat statuo vel p^ocipio idē
ē dicere ac si dicat condēno vl absol-
uo. Nota tex. q^d non d^z q^s p^oderare
verba sed voluntatē. cum nō intentō
verbis s^z verba intentioni debēt de-
seruire zc. Nota etiā q^d p^o v^oba statuo
z p^ocipio diffinitiuā s^onia ferri p^ot

Quid tibi

Mandatum de providēdo alicui ut
residentibus ad viciū quotidianum
extenditur et vestitū Nō g. q^d bñficia
dicuntur manualia Itē infamis ē qui
maliciose interpretat respctuz p^oncipis.
Itē verba p^ouilegioz latissime sūt int^o
p^otanda Nō etiā q^d bñficiū p^oncipis
latissime est interpretandum

Cum in partibus

Generale dicit interdicitū cū regnuz
prouincia villa vel castruz subijcitur
interdicto Notat gl. q^d verbū simpli-
citer positum intelligitur generaliter

Cum tibi.

Privilegiū cōtra p^ouetudinē iuri cōi-
p^ondicās obtentū large ē interpretan-
dū. et fm hūc intellectū ē casus nota-
bilis fm panoz. q^d ponit hic casū i ter-
minis Vel sic Verbū clericorū etiā
canonicos p^ophendit Nō g. q^d dicit q^d
in reb⁹ p^orimonialib⁹ clericorū z intul-
tu persone ad quoslibet succedunt pro-
ximiores clericorū

Cum clerici

Istud. c. docet qualiter iuramētū in-
telligi d^z qⁿ cleric⁹ siue canonic⁹ iura-
uit fidelitatē ecclē collegiate z epō et
cui poti⁹ d^z obedire. et p^ot sic sumari
Iurās obedire p^olatoz ecclē nō clero
diocesano s^z capitulo ecclē cathedral^{is}
obedire tenet Nō g. q^d dicit quot mo-
dis sumitur hoc nomē ecclesia

Querenti.

Istud. c. docet q^d sub ista clausula cē-
sura ecclēastica iudex discret⁹ intellige-
re debet non solum interdicitū sed sus-
pensionis et excomunicatōis s^onia
fm circūstantias personarum Item
dicit g. q^d v^obū correctōis depositōez
continet. Item in penis infligendis
deferendum est dignitati.

Quid per nouale.

In p^ouilegijs de decimis noualium
non soluendis illud dicit nouale ter-
ra culta de nouo de qua non est me-
morā q^d fuit culta. et ex qua ante cul-
turam ecclesia parochialis parū vel
nihil habuit.

Generabili.

Nomine matricis ecclesia cathedra

Liber

lis intelligitur non romana. **¶** Vel sic fm Panonitanum. Si ecclesia subiecta episcopo vni: alteri vel gubernanda committitur salvo iure matricis ecclesie per matricem ecclesiam intelligitur cathedralis non romana. **¶** Nota glosaz que dicit qd sicut papa vult sic nos velle debemus ex quo illud precipit obseruari. **¶** Item interpretatio pape facit ius.

¶ Ex parte.

¶ Clausula privilegij qua dicitur qd non est relaxanda sententia nisi prestatur emenda intelligit de sententia et offensa manifesta. Nam in offensa dubia vel contumacia sufficit si stando iuri cautio prebeat. **¶** Vide glosam que dicit de contumacia.

¶ Cum olim

¶ Offensa dicitur manifesta id qua per confessionem vel euidenciam constat vel de qua quis in iudicio est confessus. **¶** Nota glosam que dicit quid sit manifestum et quomodo differt a notorio.

¶ Abbate sancti. s.

¶ Ex consuetudine et privilegio peti potest ut vnum in monasterio de alio possit eligere et teneatur. **¶** Vel sic. In privilegijs posita determinatio ad privilegium trahitur intellectus. **¶** Vel aliter. et sic. verba privilegiorum largam habent significationem. unde verbum fm et iuxta in eis positum causative tenetur non conditionaliter. ita communiter summatur. **¶** Sed hec summatio videtur nimis generalis et non est vera indistincte iudicio panon. quia privilegium in quantum preiudicat alteri seu iuri communi non debet lar-

ge sed stricte intelligi ut dictum est per enim in capitulo olim supra eodem tit. et ideo potest sic summari. verba privilegiorum debent intelligi ut aliquid afferant et non remaneat ambiguitas et ideo verbum fm et iuxta videtur apposita causative et non conditionaliter. **¶** Nota glo. que tangit de iudicio contradictorio consuetudinis etc.

¶ Super quibusdam.

¶ Istud. c. dicit qd dicunt heretici manifesti. **¶** Item qd sint pedagagia guidagia et salmaria interdicta. **¶** Item qualiter debet intelligi mandatum factum laico qd de se conquerentibus teneatur in foro ecclesiastico respondere.

¶ Novimus

¶ Clericus traditur curie seculari quia degradatur seculari potestate presente cui denunciatur ut in suum forum illum recipiat. hoc dicit usq; ad. s. de illo. ille s. non facit ad titulum et ponit gratiam fm quosdam. **¶** Nota etiam qd in dubio videtur sequenda opinio a pluribus approbata. verum est nisi illa communis opinio sit evidenter falsa ut notat Jo. an. l. c. i. de p. s. i.

¶ Dilecto.

¶ Papalis indulgentia impetratis iura conservat sed ius non tollit alteri aduersus vel etiam adquirendum. **¶** Vel sic et aliter. **¶** Si papa indulget reo qui propter absentiam actoris possessionem recuperare non potest qd ei lapsus anni non noceat. intelligitur hec indulgentia fm ius commune. **¶** Notat glo. in fi. sui quando factum percuratoris nocet domino et quando sibi imputatur et quando non.

¶ Cum inter

quintus

Omnia que offeruntur ecclesie infra vel extra ecclesiam oblationum nomine continentur. Nota glosam que dicit q̄ quadragenalī prescriptio omnes tollit actōnem siue ambiguitatem.

Ex parte.

Verba ista a tempore morte litis ad litis contestationem t̄at̄ummodo referuntur. Vel sic. **L**is dicitur mota cū fuerit contestata. Hoc dicit. Nota glosam que dicit q̄ semel in abolitioe ne pena remissa reiterari non debet. Item dicit glosa quando iudicium dicitur inceptum.

Ex parte vestra

In constitutione generali legati exceptiones iuris intelliguntur excepte. Vel sic. **C**onstitutio legati de solvenda tertia mortuorum episcopo debet intelligi de his mortuariis in quibus de iure communi debetur. Hoc dicit. Nota glosam que tangit que potest et non potest legatus in sua provincia et extra eandem exercere.

Tua nobis.

Qui propter onera debitorum impetrat ut fructus beneficiorum vacantium valeat biennio retinere maiora et minora beneficia retinebit. Vel sic. In privilegio de percipiendis fructibus beneficiorum appellatio beneficiorum maiora beneficia comprehendit. Hoc dicit s̄m̄ Panormitanum. Hoc verum quando privilegium est concessum episcopo pro honesta et favorabili causa. Notat glosa q̄ infamis est qui privilegium principis sine iustre interpretatur.

Transiisse
Verbum moderationis diminutiones

continet non augmentum. Notat alii qui ex hoc textu q̄ quāto quis plus habet tanto plus habere desiderat. Item notat glosa q̄ statutū circa numerum canonicorum canonici sine auctoritate pape etiam ex iusta causa diminui non possunt.

Titulus de verborum significatione li. vi.

Veniens.

Ista decretalis declarat quid significant ista verba in privilegiis posita recepimus vos in proprios ecc. ro. filios et quis locus dicatur desertus. Item dicit textus q̄ per talia verba videlicet recepimus vos intelligit q̄ illi quibus talia verba in privilegiis ponunt ab alio quam a papa vel legato eius latere missio in eum dici suspendi vel excommunicari a quoque non possunt.

Constitutionem.

Primo dicit et declarat manifestum et evidens esse synonyma et idem significare quo ad casum decretalis. si forte de elec. Secundo dicit et declarat eos conspiratores et coniuratores qui statuerunt et iuraverunt de non recipiendo aliquem in canonicum ad mandatum pape donec possent resistere. Tertio dicit et declarat tale statutum de restabile et illicitum multis ex causis.

Verit qui seminat.

Ista decretalis non glosatur per Jo. an. Et longa et proluxa est tractatus de regula fratrum minorum de ordine san-

de francisci confessoris. et de eius ap-
probatione atq; confirmatōne ⁊ de
clāratōe ⁊.

Privilegium

Ista decretalis vult dicere q̄ exem-
ptis cellis alicuius monasterij quid
appellatione celle significetur et fig-
nificantur duntaxat celle in quibus
monachi vitam ducunt solitariam a
confortio hominum separata ⁊ va-
can. contemplatōibus iuxta capitu-
lū nisi de renū. Vel sic Privilegiū cō-
cessum monasterio ut monachi i cel-
lis ipsius habitantes non possunt ex-
communicari aut suspendi nisi a pa-
pa aut eius legato. nec celle possunt
interdicti ab alio. soluz intelligitur d̄
cellis separatis a communi vita ho-
minum et habitantibus in eis solita-
riam vitam ⁊ contemplatiuam agen-
tibus non de ecclesijs prioratib⁹ aut
alijs monasterij capellis. h. d.

Sicut nobis

Privilegiato aliquo ut possit cōfer-
re beneficia clericorum suorum quid
sub appellatione clericorum suorum
designatur ostendit videlicet q̄ illi sui
dicantur clerici qui familiares sui sūt
et in expensis et continui commensa-
les etiam si ex illis aliquos aliquan-
do pro suis gerendis negocijs abesse
contingat. Vel sic. Quidam habent
privilegium q̄ possunt conferre bñ-
ficia clericorum suorum cedentiū vel
decedentiū Item q̄ clerici ipsorum
possunt percipere fructus prebenda-
rum in abundantia. His ergo casib⁹
⁊ similibus illi dicuntur esse alicuius
clerici ⁊c ut in priorū sumario

Titulus de verborum signifi-

catione in Cle. ⁊

Sepe contingit

Casus est et in summa dicit determi-
nat atq; declarat quid significant at-
q; important ista verba inserta in iu-
dicialibus commissionibus que fiunt
a principe vel a iure scilicet q̄ proces-
satur simpliciter et de plano et sine
strepitu et figura iudicij. et determi-
nat. nota per Innocentium ⁊ Hosti-
lem d̄ accus. olim. Et latius sic potest
summarī Iudex qui datus est simpli-
citer et de plano sine strepitu et figu-
ra iudicij procedere potest sine libelo
sine litis contestatione et ferijs in-
dictis fauore hominum amputat di-
lationes. abbreviat lites. repellit fru-
strationes. exceptiones et appellatio-
nes. refrenat iurgia partium et mul-
titudinem testium. dat siml terminuz
ad ponendum et articulandum pri-
mo. Secundo producendo omnia ac-
ta et munimenta cause. interrogat p-
tes vbi suadet equitas. nō citat pem-
ptorie ad sententiā quaz profert stās
vel sedens etiam conclusione non fa-
cta. citare tamen tenetur et recipere
petitionem in scriptis vel verboten⁹
tunc scribendam in actis. Item iura-
mentum calumnie veritatis vel mali-
cie probationes necessarias et defen-
siones legitimas et facta remissione
pro testibus producendis debet tūc
recipere instrumenta. tenetur partes
ad sententiā citare quam tenetur
in scriptis ferre et secundū acta cause
h. d. Nota g. que i hoc ē special atq;

quintus

notabilis quia notat an 7 quando li bellus est dandus.

Titulus de regulis iuris

Omnis.

Omnis res per quascunq; cas nascit p eadem dissoluitur. Nota q; contra ctus dicitur nasci tpe consensus 7 dissoluti cu cōtrari^o dissensus intervenit.

Estote

Bibia in meliozē ptem interpretari debent. Nota ex tex. q; verba euāgelij adduci pnt ad decisionē causarū etia multi canones extracti sūt ex auctoritatibus no. et ve. testamenti.

Qui scandalisauerit

Propter scandalum evitandū veritas non ē obmittenda. Nota gl. que dicit q; veritas est triplex scz bone vite discipline et iusticie

Quod non est.

Propter necessitatez illicitū efficitur licitū. Itē notat ex tex. q; necessitas excusat a peccato. Itē i voto intelligitur tacita conditio si potero

Quod latenter

Illicite factum obligatōem nō inducit. h. d. fm panoz.

Cū in contemplatōe

Formeta iudicij non precedentib⁹ inferenda non sunt. h. d.

Que multotiens.

Sacrileg⁹ est offendēs rē vel psonaz ecclesiasticā. Nota ex gl. iūcto tex. q; omnia bona ecclesiarū largo modo possunt dici sacrata. quia oblata sūt ecclesie pro sacris

Qui ex

Qui facit aliter q̄ debet facere non dicitur. h. d. Nota q; non est considerandū solum factū sed animus faciētis et maxime quo ad deū qui respicit non quod fit sed quo animo fit

Defleat

Committens unum peccatū reus est oīm quo ad vitā eternā. Notat gl. q; sine charitate nemo absoluitur et al legat apostolum

Quamuis.

Ignorantia pastoris non excusat eū si lupo oves rapit. hoc dicit quo ad literam. Sed quo ad mysticum 7 morale intellectum ignorantia non excusat prelatum in peccatis subditoz hoc dicit. Nota glosam q; pastor tenetur de custodia oviū

Indignum

Pro spūalibus homagium nō pstat. Itē nota q; cōsuetudo romane ecclesie sequenda ē. Itē homagium dicitur quasi hominis ligium quia intrans ligatur et obligatur illi cui iurat. 7 efficitur homo illius

Titulus de regulis iuris li. vi.

Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtineri. Nota q; hic beneficium sumitur largo modo prout comprehendit dignitates personatus ecclesias omnes sine cura et cū cura que cū titulo habentur. s. de concess. preben. n. l. i. q. iij. Si quis dator. Institutō canonica appellatur in qua oīa substantialia val. de institutionis cōcurrunt largo modo sūptovocabulo scz

collatio. inuestitura. in possessionem corporalem missio. et persone habilitas tam ex parte instituentis q̄ institutē Et nota fm dūm dy. q̄ p̄ institutōem verbalem tribuitur ius proprietatis. per inuestiturā determinatur et confirmatur illius iuris collatio. s̄ per tertium ius tribuitur possessionis et administratōis

Possessor inalefidei vllō tempore nō prescribit. **I**ntellige dupliciter fm duplicem p̄tuationem. q̄ nunq̄ prescribit qui habet malam fidē. aut q̄ nullo tempore prescriptōis debz esse mala fides. **Jo. an. et dy.** dicūt q̄ inalefidei possessor dicitur qui contra leges et canones mercatur.

Sine possessione prescriptō nō procedit. **Glo.** scilicet naturali et civili vel civili tm̄ inchoata vera et presumpta. **I**tem possessio est ius ex approbatione rei corporalis adquisitū corporis et dominij et iuris amminiculo concurrente.

Peccatum non dimittitur nisi restituatur ablatum. **Glo.** verū est si potest. **S**ed tamen manet obligatus vsq̄ ad pinguiorem fortunam

Peccati venia nō datur nisi cor recto. **Glo.** verum est tam de generali q̄ de speciali p̄ca. tamē venia bene datur nō correcto propter scandalū **xxiiij. q. ij. legimus. C. de manicheis l. Manicheos. R**atio istius regule qz in peccati absolutione duo sunt prescipue necessaria. **P**rimus est culpe remissio et hoc facit deus. **S**ecundus ē peccantis dispositio. et hoc facit hō **D**eus igitur est principale agens. hōmo est principale disponens. **U**nde **Augustin⁹** Qui creauit te sine te non iustificabit te sine te.

Nō potest ad impossibile obligari. **Glo.** scilicet impossibile nature facti vel iuris. **N**ota q̄ triplex est impossibile iuris facti et nature. **D**e primo exemplum. **liij. di. abbari.** **S**i enim abbas obligat se ut manumittat seruum suum non potest quia est impossibile iuris. quia nō potest alienari possessio nisi a pprio domino **D**e secundo pone exempluz. si enim promitto tibi alpes vltra mare trāsserre non tenet obligatio. quia est impossibile facti. ut. ff. d̄ verbo. obli. l. generaliter. **D**e tertio exempluz. quia si promitto tibi dare solem vel lunam non tenet quia ē impossibile nature. ff. de verbo. obli. l. si stipuler.

Priuilgium personale psonaz sequitur et extinguitur cum persona. **Glo.** verum ē si persona est causa immediata illius. secus si remota ut i restitutione in integrum vbi lesio ē causa immediata **I**tem quis pallium nō potest alteri communicare sed debet cum eo sepeliri. de auc. et vsupal. c. ij. **I**te. vij. q. i. petisti. **S**i conceditur alicui episcopo ut habeat pro sua sede dute adiutorē istud priuiligiū eius sequitur et cum eo extinguitur.

Semel malus semper presumit esse malus. **Glo.** quia quilibet presumitur esse bonus nisi postea fiat malus. non tamen est presumptio iuris. **P**one exemplū in semel periuro **xxij. q. v. parvuli.** **I**n semel calumniante **xxv. di. c. vlt. s̄. de electione super eo.** **E**t est ratio fm **Jo. cardinales.** quia quilibet presumendus est bonus donec probet contrarium de presump. dudum. **C**uz igitur bonus fit semel malus semper presumitur imposterus ē malus quia humana natura d̄ facili

quintus

labitur ad delicta. In aucten. de mo-
nachis si. vero col. 1.

Ratus quis habere non potest
quod suo nomine non est gestu. Glo-
sa. quod intellige tamvocaliter q̄ rea-
liter. Pone exemplum supra de sen.
excom. cuz quis. Si occidisti clericū
non nomine in eo ⁊ ratum habeā nō
suum aggravatus quia ratum quis ⁊c

Ratibabitonem retrorabi et
mandato non est dubium compara-
ri. Glo. quia quod possum manda-
re possum ratus habere nisi sit specia-
liter prohibitum. vel nisi mihi possz
imputari tacita renūciatō. Pone ex-
emplum in cōtractibus. C. ad mace-
do. l. ult. si quis emit rem aliquā sine
mandato meo sed nomine in eo ⁊ po-
stea ratum, habeam efficioz domin⁹
rei ac si ab initio mandassem

Cum sunt partium iura obscur-
ra reo favendum est potius q̄ actori.
Glo. quia absolvitur. Fallit hoc
in quatuor casibus in testamento. in
dote. in matrimonio. i. libertate. Pon-
ne exemplum. si actor et reus pariter
probauerunt d̄ iure suo per numerū
testium equalem vel eque valida in-
strumenta favendum est reo ut absol-
vatur de probatio. ex lris.

In iudicijs non est personarum
acceptio habenda. Nisi quantuz ad
honorem in assurgendo et sedendo.
In penis etiam defertur dignitati p-
sone. non autem q̄stum ad ipam sen-
tentiam vel diffinitionem iudicij qz
ista iudicabis magnum ut parvuz. re-
gem ut alium de iudicijs. c. novit

Ignorantia facti nō iuris excu-
lat. Glo. scilicet ignorantia facti p-

babilis non crassa vlt supins excusat
nec illa in facto proprio nisi de dam-
no vitando. Sed iuris nō excusat ni-
si sit tale ius cuius frequentia nō ha-
betur. Item fallit in mulieribus mi-
litibus iusticiarijs et minoribus. Pon-
ne exemplum d̄ ignorantia facti. Si
dominus papa contulit alicui bene-
ficiuz postea ille qui debebat cōferre
ignorans hoc alij cōtulit ⁊ ille aliud
beneficium quod prius habuit refig-
navit non prejudicat illi quin possit
recuperare status suum quia ignorā-
tia facti excusat de pben. si beneficia.
li. vi. De ignorantia iuris exemplum
de preben. eum qui. quia qui benefi-
cium occupat vi ipō iure est privat⁹
non enim decz q̄ stultus melioris cō-
ditionis q̄ peritus existat Itē si ego
prelatus ignoro hoc ius q̄ infra sex
menses debeo conferre beneficium va-
cans non excusat ignorātia d̄ supplē.
negligen. prela. licet. Nota q̄ ignorā-
tia vocatur quādo quis ignorat qd̄
omnibus est notum tunc nō excusat.

Cum quis in ius succedit alteri
us iustam ignorantie causas censetur
habere. Glo. scz quando cuz successo-
re agitur secus si ipē agat quia cert⁹
debuisset esse in facto suo cum ad iudi-
cium provocavit Ista regula est exē-
plum precedentis scz q̄ ignorātia fa-
cti excusat. In ius scilicet presentadi
et in onere defendendi. et pone exem-
plum in filio patroni. Item pone ex-
emplum promissisti dare bovem i ka-
lendis augusti. si non dares promi-
sisti dare decem ex nomine pene de-
cedis pri⁹ heres ignorans promissio-
nem factaz non solvit in kalendis. tū

conuenitur ad penam cum effectu p
istam regulam **I**tem si predecessor pos
sedit aliquā rem iniuste et mala fide
ille non prescripsit h successor pscpsit
qz censet habere iustā ignorātie cām.

Odia restringi et fauores conue
nit apliari. **S**lo. vey est etiā si dubiū
ē qz magis debem⁹ esse dediti clemē
tie q̄ seueritati **P**one exēplū de elec.
e. li. statutu. vbi d̄r q̄ statutu de his q̄
ad regimē ecclesiaz parochialiū assu
munē p̄mouendi sunt ad sacerdotiuz
infra annum. alias ecclesijs sunt p̄ua
ti ad collegiataras ecclesias non debet
extendi quia odiosum est idō restrin
gi debet. **D**e secundo pone exempluz
eo. li. de p̄uile. licet. ij. respon. **S**i cōce
ditur alicui p̄uilegiū vt tpe interditi
debeat audire diuina ei⁹ familiares
domestici licite admittunt. **D**e vtrif
qz dicit lex. **S**i pater instituit filium
in certa re valet institutō. h̄ si exhere
det in certa re non valet. ff. de libe. et
postu. l. cum quidam.

Decet concessum a principe b̄n
ficiū esse mansurū **S**lo. vey est nullo
extrinsecus opante. **P**one exempluz
eo. li. de preben. si cui. **S**i papa alicui
cōcedit nulla facta exp̄ssione p̄sonaz
vt aliquis possit conferre beneficia
huius gratia re integra non expirat
p̄ mortem concedentis. quia gratiaz
continet quam decet esse mansuram.

Indultum a iure beneficiū non
est alicui auferendum **S**lo. verum est
si ius non aufert nec permittit hoīez
auferre. **F**allit i his. **P**auptas z̄ **P**o
ne exemplū xxvij. di. de his. qz licen
tia data nubendi ab apostolo nemi
est auferenda

Non firmatur tractu t̄pis quod

de iure ab initio non subsistit. **S**lo.
verū ē si durat cā impediēs vel cessa
uit et non superuenit p̄firmās qz sec⁹
ē si superuenit. **P**one exemplū. i. q. i.
principatus **S**i eo tpe quo quis ipe
trauit b̄nficiū fuit inhabilis licz mo
do factus sit habilis. regula tamē te
net qz non firmat z̄.

Non est sine culpa qui rei que
ad eū non pertinet se immiscet. vt pa
tet in medico z̄ quolibet artifice **P**o
ne exemplū. l. di. clerico. de clerico lu
dente cū laico si occidit eū cōmittit
homicidiū. h̄ a casu i culpa est. qz ad
eum nō p̄tisebat **I**tem de monacho
cyrurgico. s. d. homicidio. t̄na. i. resp.

Nullus pluribus vti defensionī
bus p̄hibet. **S**lo. verū ē si simul p̄t
stare. **P**one exemplū de p̄scrip. audi
ris vbi allegabat p̄uilegiū et p̄scrip̄io
Item si p̄posui ad meā defensionē pa
ctū de nō petēdo possum postea opi
ponere exceptōem rei iudicate vel iu
risurādi vel simul z̄ semel vel successi
ue. ff. de exceptio. nemo prohibet.

Quod semel placuit ampli⁹ displi
cere non potest. **I**sta regula fallit in
omnibus casibus i q̄bus pmittit ius
variare et penitere **P**one exemplum
in m̄rimonio. ex quo semel placuit in
terueniente legitimo p̄sensu ampli⁹ z̄
xxij. q. v. horrendis. **I**tem in electōe
prelari. viij. q. ij. dilectis.

Non debet aliq̄s alter⁹ odio p̄
gruari **P**one casum in f̄tio qui nō
excommunicatur p̄ peccato patris.
xxij. q. ij. si heres.

Sine culpa nū subsit causa nō
est aliquis puniendus **P**one exemplū
de consti. cogn. scentes. qz rem q̄ cul
pa caret in d̄m̄nū vocari nō puenit

ut ibi dicit rex.

Quod quis mandato iudicis facit dolo facere non videtur cum habeat parere necesse. Pone exemplum in milite qui mandato iudicis occidit. xliij. q. v. miles. Item in clerico vel laico qui mandato iudicis capit clericum de senten. excom. si clericos. et hoc verum est si verus est iudex.

Mora sua cuiuslibet est nociva. Glo. ultima mora semper nocet ei qui est in mora solvendi decimas que perierunt casu infortunato. periculum enim suum est non sacerdotis. quia fuit in mora xvi. q. i. decime.

Ea que fiunt a iudice si ad eius non spectant officium viribus non subsistunt. Glo. verum est si hoc constat. secus si est dubium. Pone exemplum lxxij. dist. quorum vices ubi simplex sacerdos conferendo ordines criminando virgines consecrando nihil agit. Idem si episcopus plus concedit de indulgentiis quam quadraginta dies nisi in de dicatone non subsistunt. s. eo. li. de pe. et re. romana.

Scienti et consentienti non fit iniuria neque dolus. Hic sunt due regule. In Bynum. Prima est quod scienti non fit iniuria. Secunda quod consentienti non fit dolus. Pone exemplum in prima quia si vendo hominem liberum volentem non fit contra me actio iniuriarum. ff. de iniurijs. l. i. In secunda si vendo hominem volentem et consentientem non teneor de libero homine exhibendo.

Que a iure communi exorbitant neque ad consequentiam sunt trahenda. Glo. imo magis oportet restringi ut odiosa que nunquam sunt laxanda. quia temerarium est sua auctoritate

presumere quod ex certa ratione romana ecclesia alicui voluerit indulgere. Et quia singulare privilegium communem legem non facit. Pone exemplum. xvi. q. i. hinc est. in velleiano naz regulariter quilibet intercedendo obligatur. fallit in muliere. ergo hoc non trahitur ad consequentiam etc.

Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. Glo. verum est si competit eis ut singulis non ut collegiatis. Pone exemplum in episcopo eligendo qui ab omnibus eligi debet de elec. q. 2. propter.

In obscuris minimum est sequendum. Pone exemplum supra de censu. ex parte ubi in dubio non compelluntur solvere vota ad maximam. sed ad minimam mensuram.

Cum quis certus est certiorari ulterius non oportet. Glo. vel certus esse debuit. Fallit in canonico qui vocari debuit. Pone exemplum de ap. pel. c. si duobus qui sciens excommunicavit illum qui appellavit ad papam.

Non licet actori quod reo licitum non existit. Glo. reus magis favorabilis est quam actor. Sed fallit quando reus ordinarios habet plures. et actor eligit unum. Pone exemplum iij. q. iij. c. ij. ubi accusator et accusari eque ratione audiuntur.

Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum. Secundum istam intellige illam. quod semel placuit. Unde fallit circa diversa que habent eundem effectum in quibus licet. Pone exemplum supra de elec. publicato scrutinio non potest mutari.

Generi per speciem derogatur. Fallit in tribus casibus in privilegijs de rescrip. cum ordinem. In genere quod

Liber

non habet nisi vnicam speciē de offi. dele. ex parte. **E**t quādo speciales li- tere exhibentur re integra de fide in- strumentoz. ex tua. **P**one exemplū de officio le. studuisti. **S**i papa com- mittit speciales causam alicui delega- to legatus qui est i provincia habēs generalem potestatem d illa causa se introumittere non potest qz generi zc.

Plus semper in se cōtinet quod est minus. **G**losa. verum est in quan- titate. secus si diuersitas est in quali- tate. **I**sta regula est ratō illius supra eo. **I**n obscuris quia plus zc. **I**tez re- gula **I**n obscuris zc. vera est in quan- titatibus et non in speciebus. **P**one exemplum supra de censibus ex par- te. quia si aliquis vouit sancto Jaco- bo soluere mensuram de blado z nō constat de qua intellexit nō compelli- tur soluere ad maximāz ad minimā.

Pro possessore habetur qui do- lo desijt possidere **G**losa. quia agitur contra eum ac si possideret. **I**dem est si in principio dolose possedit et sine dolo desijt possidere **P**one exemplū si dolo desijsti possidere rem quam a te petebam vel petere proponebam proinde teneris reuendicatione ac si possideres. ff. de rei vendica. l. si nautē **I**tez si lite cōtest. vel dato libello trās- fert possessionē i aliū dolo presumit desijisse possidere.

Tale non debet per inutile vi- ciari **G**lo. verū si sūt sepabilia **P**one exemplum de preben. dilectus vbi fa- ctū legati in vno capitulo pfirmatur et nō i alio. **I**tez si electio fuit canonica debet non per confirmatōez quā- uicunqz inutile viciari. s. e. li. de elec.

si confirmatōnem.

Et eo non debet quis fructum cōsequi quod visus extitit impugna- re. **G**losa. verum est cū effectu vel ni- tem quantum fuit in eo perseveraue- rit. **P**one exemplum xix. dist. si roma- norum. **S**i aliquis dicat decretales epistolae non esse auctoritates nullā pro se debet allegare.

Cuz quid prohibetur prohibē- tur omnia que sequuntur ex illo **G**lo- sa. regula loquitur causa prohibitio- nis durāte fin **D**ynum **P**one exem- plum quia prohibitio furto prohibe- tur omis rei illicita usurpatio liij. di. deniqz.

Pluralis locutio duorum nu- mero est contenta. verum est regulari- ter sed fallit vbi a iure adijcitur vlti- ratur alius numerus **P**one exemplū de cōsecre. dist. i. hic quoqz sacerdos quia dicit dominus nobiscum dz ha- bere ad minus duos ministros. quia pluralis locutio zc.

Imputari non debz ei per quez non stat si non faciat quod per eum fuerat faciendum. **N**ota tamen si ali- quis tenetur facere infra certum tem- pus nec per eum stat licet non impu- tetur sibi. tamē post tempus tenetur quando potest de dona. cum dilecti. **P**one exemplum qui recipit eccle- siam parochialem debet promoveri in sacerdotē infra annum aliter peri- dit ipō iure eam. verum est si stet per eum. sed si in isto tempore promoue- ri non posset. non imputaretur eidez de electio. commissa eodem libro.

Accessorium naturam sequi cō-

quintus

grate sui principalis. **N**ota q̄ aliquādo nō tenet principale sed accessorium aliquando principale sed nō accessorium. aliquando simul. **P**one exempluz hoc li. s. de offi. dele. si super gratia. quia sicut gratia facta alicui morte concedentis non extinguit sic nec potestas executorum quia accessorium un. c.

Qui tacet consentire videtur. **G**losa. verum si agitur de preiudicio generando presenti et tacenti. **P**one exemplum supra de presump. **N**ōne ubi christus tacendo ad hoc q̄ dicebatur samaritanus consentire videbatur.

Is qui tacet nō fateatur sed nec utiq̄ negare videtur. **N**ota tacere ē quoddam medium inter expressā voluntatem et expressam contradictionem. **P**one exemplum in eo in quem fertur sententia si tacet non habet p̄ consentiente nec pro contradicente infra decem dies infra quos potest appellare. ij. q. vi. anteriorum. **I**tem in p̄ lato quia tacet ex causa puta propter scandalum supra de prescrip. nihil p̄dest. **S**ed nota q̄ in facto honorabili appetibili et meritozō taciturnitas habetur pro consensu. **S**ed in facto oneroso necessarius est expressus cōsensus nisi ius contrarium statuatur.

Inspicimus in obscuris quod ē verisimilius vel quod plerunq̄ fieri consuevit. **G**losa. si hec non apparet minimum est sequendum. **P**one exemplum in viro qui cōtraxit cum vidua et longo tempore habitavit cum ea et dicit se incognitaz in hoc obscuro presumitur p̄gnita quod est verisimilius xxxij. q. i. si acceperit.

Si quis in ius succedit alterius

eo iure vititur quo ille vti debebit. **F**allit in conventionibus ubi ex persona converti mutat forma quia clericus in patrimonialibus coram iudice ecclesiastico convenitur. **P**one exemplum quia eodem convenit successor quo poterat convenire predecessor supra de foro compe. dilecti.

Presumitur ignorantia ubi scētia non probatur. **G**losa. scilicet facti et tale est quod indagare nō tenetur. **P**one exemplum de senten. excom. si vero. ij. **S**i aliquis intecit manus in clericum comam nutrientez prelatus ignorancia et non est excommunicatus si ignoravit.

Locupletari non debet quis cum alterius iniuria vel iactura. **F**allit in vsucapionibus et prescriptionibus. **P**one exemplū non debet ditari monasterium cuius iactura ecclesie cathedralis de dona. apostolice.

In penis benignior ē interpretatio facienda. **P**one exemplum. **S**i constet aliquem vim fecisse et ignoratur utrum cum armis vel sine armis presumitur q̄ sine armis quia in penis c. l. si preses. ff. de penis.

Actus legitimi conditionem nō recipiunt neq̄ diem. **G**losa. verba h̄ generaliter posita debet restringi. s. q̄ quidam sunt actus legitimi qui recipiunt vel diem vel conditionez. **P**one exemplum de postulationibus q̄ sūt actus legitimi. ideo sub cōditione fieri nō dnt et si fiat p̄ non factis habetur. s. de electōe in electionibus.

Semel deo dedicatū nō est ad humanos vsus ulterius transferendū. **G**lo. vez ē si manet i eadē forma vñ vasa ecce p̄pter necessitatē p̄nt p̄stari et v̄cā. **P**one casum. xij. q. ij. nulli.

Liber

Non prestat impedimentum quod de iure non sortitur effectum. *Glosa* verum est nisi aliquis prohibeatur et hoc propter maleficia que de iure non sortuntur effectum. *Pone exemplum* si mulier nullo modo consentit in matrimonium non impeditur quin possit contrahere cum alio *xxi. q. ij. si verum.* Item in electione que non tenet non prestat impedimentum supra de elec. congregato.

Cui licet quod est plus licet uti quod est minus. *Glosa.* verum est nisi prohibeatur in eodem genere et ordine. *Pone exemplum* *xxv. dist. ecc. ce quere supra.*

Qui prior est tempore potior est iure. *Glosa.* verum est quando utriusque est par causa. quia secus si causa secundum esset potior. *Pone exemplum.* Qui primo impetrauit prebendam primo debet habere. *supra de prebendis eum qui li. vi.*

Qui sentit onus sentire debet et commodum et econtra. *Fallit tamen* ratione societatis vel persone vel ubi ex causa quis prohibetur ab alio licet onus habeat. *Pone exemplum* in clerico qui propter lapsum detruditur in monasterium ad penitentiam quia res eius proficiet monasterio. *xvi. q. vi. de lapsis.* Item de sepultu. *c. i. ut sint socij consolationum qui passionum. et econverso.*

In re communi potior est conditio prohibentis. *Pone exemplum* in duobus coniugatis quorum uno vouere volente et altero prohibente potior est conditio prohibentis *xxiiij. q. v. capi. i.*

Contra eum qui legem dicere

potuit apertius est interpretatio facienda. *Pone exemplum* in dicto testis cuius interpretatio sit contra producentem supra de proba. in pntia

Non est obligatorium contra bonos mores prestitum iuramentum. *Iuramentum* non est iniquitatis vinculum quod verum si est contra iura persone. secus si fauore persone. *Pone exemplum* Aliquis iuravit patrem occidere vel simile quid facere. non obligat quia est contra bonos mores *xxij. q. iij. c. i. et per totum.*

Polo facit qui petit quod restituere oportet eundem. *Hec regula* locum habet in iudicio adipiscende vel retinende possessionis non recuperanda. *Pone exemplum* in eo qui petit usuras a debitore quas restituere oportet eundem. *xxij. q. iij. nullus.* *Picit tamen Jo. an. hanc regulam non habere locum in possessorijs iudicijs.*

Non est in mora qui petit exceptione legitima se tueri. *Glosa.* intellege per talem exceptionem que per replicationem non potest elidi. *Pone exemplum* in domino qui non requisitum seruū fugitiuum monachum factum infra triennium

Quod ob gratiam alicui conceditur non est in eius dispendium retorquendum. *Glosa.* verum est maxime si princeps motu proprio concederet. *Item* per contrarium regula est vera. *Pone exemplum* in iconomico qui in fauorem ecclesie vacantis constitutus est. non debet ecclesiam vacantem grauare. *xij. q. ij. charitatem*

Nullus ex consilio dummodo fraudulentum non fuerit obligatur. *Glosa.* quia nullus tenetur sequi consilium

quintus

alterius. sed quando est fraudulenti
tenetur consulens ratioe fraudis. Po
ne exemplum si dedi tibi consiliu
potius pecuniam tuam in emptoem
mercium q̄ in emptionem predioꝝ
conuerteres et male accidit tibi quia
forte naufragio submersus. Pubitatur
an teneat. distingue aut dedi consiliu
bona fide tunc non teneor. aut frau
dulenter tunc teneor. ff. e. consily.

Exceptionem obijciens non vi
detur de intentione aduersarij confis
teri. Ratio excipiens intendit inten
tionem actoris elidere q̄ si fateretur
haberet diversos effectus et fines. Po
ne exemplum de p̄sumpti. illud. de ex
ceptio. cum venerabilis. Et est ratio
huius regule. quia excipiens non fas
tetur.

Que contra ius fiunt debet vti
q̄ pro infectis haberi. Blosa. verum
est si habent perpetuam causam pro
hibitionis ut i matrimonio post vo
tum solenne. Pone exemplum supra
eo. li. de regula. non solum ubi profes
sio in ordine mendicantium ante an
num facta p̄ infecto habetur et in cō
similibus. Ratio quia est contra bo
nos mores quod ē impossibile iuris

In pari delicto vel casu potior
est conditio possidentis. Pone exem
plum si aliquis dedit pecuniam pro
iniquo iudicio nō repetet cum sit in
pari delicto. xiiij. q. v. nō sane. vel cuz
quis dederit pecuniam meretrici.

Cum non stat per eum ad quē
pertinet quominus conditio implea
tur haberi debet perinde ac si imple
ta fuisset. Blosa. cum non stat per eū
id est per impedimentum ab eo pre
stitum. et sic regula similiter vera est.

Pone exemplum abrahe per quem
non stetit quo minus domini prece
ptum filium suum immolasset. vnde
perinde apud eū gratum fuit ac si im
molasset. xiiij. q. ij. prophetauit. et ca
pitulo se.

Quod alicui suo non licet no
mine nec alieno licebit. Blosa. hec re
gula vera est in his que requirūt or
dini amaniculum. vnde sacerdos nō
potest crismare nomine pape vel epi
scopi. Pone exemplum lxxvi. dist. sicut
non suo. quia sicut meo nomine non
licet exercere senus sic nec nomine al
terius.

Potest quis per aliū quod po
test facere per seipsum. Hec regula
potest formari e contrario. Nō posi
sum per me quod nō possum p̄ aliū
multa contraria hic inuenies.

In malis promissis fidem non
expedit obseruari. Blosa. scilicet i re
bus que de se male sunt. secus si male
et bone promissis. Pone exemplū. Si
promitto tibi hominem occidere vel
simoniam vel furtum facere nō expe
dit fidem obseruari. xiiij. q. iij. in mal

In alternatiuis debitoris ē ele
ctio et sufficit alteruz adimpleri. Sic
sunt due regule. In alternatiuis con
tractibus semper ē electio debitoris
Sed in legatis distinguit. Prima re
gula in alternatiuis debitoris est ele
ctio. Secunda q̄ in alternatiuis suffi
citur alterum adimpleri. Pone exem
plum in primo. Si promitto tibi equū
vel asinum electio est mea quē velim
tibi dare. ff. de iure do. plerūq̄ i fine
De scdo si ddero equū nō teneor ad

Liber

animum etc.

Qui ad agendum admittitur et ad excipiendum multo magis admittendus. *Glosa.* hinc ut in regula. Cui licet quod plus est etc. ut supra. Pone exemplum in eo qui legitime prescripsit quia si cadat a possessione datur sibi actio multo fortius si possidet datur contra alium exceptio. xvi. q. liij. §. potest in prin.

Qui facit per alium est perinde ac si faciat per seipsum. *Glosa.* ubi eligitur industria persone regula non procedit. sed ubi non eligitur industria persone regula habet locum. Pone exemplum. qui verberat clericum per alium est excommunicatus ac si per se verberaret de sententia excommunicatiois cum quis eo. li.

Factum legitime retractari non debet licet casus postea eueiat a quo non potuit inchoari. *Glosa.* verum est si est factum. quia secus si fuit inchoatum et non perfectum. Vel dic. si res in eodem statu permanet. Pone exemplum quia si homo sane mentis. contrahit matrimonium non dissoluitur postea licet sit factus furiosus.

Quod alicui gratiose conceditur trahi non debet ab alijs in exemplum. *Glosa.* quia privilegia singulorum communem legem non faciunt. Exemplum si papa concedit alicui quod possit habere plura beneficia cum cura vel visitare vel aliquod facere quod est contra ius commune non debet hoc ab alijs trahi in exemplum.

Frustra sibi fidem ab eo quis postulat obseruari. qui fidem a se prestitam seruare recusat. Verum est si sibi

fidem solum promissit et non deo. et tunc intellige circa idem factum et non circa diuersa. Pone exemplum. Si duo fratres vna vel duas domos habent communes et inuicem conueniunt sub certa pecunia de non alienando et vna alienat. et vult quod alter abstineat non auditur quod frustra etc.

Delictum persone non debet in detrimentum ecclesie redidare. *Glosa.* verum est si non facit in ius capituli. et hoc si consistit in faciendo. In obmittendo nocet ut in lucro captando. Pone exemplum. si episcopus est depositus propter crimen suum propter hoc ecclesia non debet suis spoliari. xvi. q. vi. Si episcopus.

Rationi congruit ut succedat in onere qui sustinuit in honore. xvi. q. viij. filijs vel nepotibus.

In argumentum trahi nequeunt que propter necessitatem aliquando sunt concessa. *Glosa.* nisi sit eadem necessitas aut maior et specialiter non sit prohibitum. Pone exemplum propter necessitatem permissum fuit ut monachi reciperentur ad parochiales ecclesias cessante hac necessitate non debet hoc trahi in exemplum. Idem de electione. cum in cunctis ibi ne quod quibusdam pro necessitate temporis etc.

Nemo plus iuris transferre in alium potest quam sibi competere dino scatur. Pone exemplum. Si vendidero tibi et ex causa venditionis tradidero aliquam rem istud ius quod fuit apud me erit apud emptorem.

In toto partem non est dubium contineri. quia plus semper

quintus

in se continet quod est minus. qz qui absolutus est ab impetitione totius fundi & a qualibet eius parte absolutus intelligitur

In generali concessio:ne illa nō veniunt que non esset quis verisimiliter concessur' in specie. Hoc verbū generale artatur & speciale non concessur' derogat generalit' sub ipō nō comprehendatur. Pone exemplū. si episcopus subdito suo concessit vt possit sibi idoneum eligere confessor' rem. nihilominus casus episcopo re seruatos debet confiteri &c.

Qui cōtra iura mercatur bonā fidem presumitur non habere. Pone exemplū de eo qui recipit ecclesiaz de manu laici xvi. q. vij. Si quis deinceps. Item qui emit spiritualia de simo. non satis. Et breuiter vbicūqz est ignorātia iuris. presumitur mala fides ut in prescriptōibus et in vsucapionibus. ff. de vsucap. l. nūqz. Itē in eo qui emit rem a pupillo sine auctoritate tutoris. ff. de auctoritate p'f. st. eum qui. Et ratio est fm D'num quia aut emptor sciebat p'hibitionē iuris aut ignorabat. Si sciebat placū est q' malaz fidē habuit. Si ignorabat est malefidei possessor presumptio iuris. ff. de vsucapionibus. l. si fur.

Bona fides non patitur vt semel exactum iterum erigatur. Glosa verum est si causa vnica a'ctione finit' secus si non finitur vnica. Pone exemplū xij. q. ij. fraternitas. Ecclesia nō debet suum repetere cum augmento. Et intellige fm D'num regulam veram esse ab eodem vel qui ab exacto

causam habet nam a diuersis potest idem bis erigi. Et nota q' hec regula etiam locū habet in penis que semel exacte ab eodem iterum erigi nō debent.

Cum quidvna via prohibetur alicui ad id alia via non debz admitti. Ista regula locum habet quando aliquid prohibet respectu ad p'hibētes. Pone exemplū de elec. auaricie. e. li. qz quasi electus ante confirmatōz non potest administrare nec vti procuratore nec aliquo colore ad hoc quesito. & concess. p'ben. de testanda. eodem libro.

Contractus ex conuentione legem accipere dinoscuntur. Glosa. intelligas de conuentione honesta & nō contra bonos mores. Dicunt vulgares pactus rumpit leges. Pone exemplū xvij. q. ij. cleuterius vbi conuentionio inter episcopum diocesanū & fundatorem inita de oblationibus & obventionibus in festo ecclē suanda est.

Dammum quod quis sua culpa sentit sibi debz non alij imputari. Rō ē qz culpa suos d'z tenē auctores. Pone exemplū si procurator sua culpa dānat & penā soluat. sibi & nō dño debz imputari. ff. de p'cura. q' proprio.

Infamib' porte nō pateāt dignitatu. Glosa. v'z ē nō solū i' ecclasticis h' etiā i' secularib' qz sicut dicit lex. Neqz infamia notatis neqz his q's scel' & vite turpitudine inquinat & q's infamia ab inhonestoz segregat cetū dignitatis porte patebunt.

Certū ē q' is p'mittit i' legē q' legis v'ba p'lectēs p'tra legis nitē voluntatē. V'z legis ē rō q'mouit legislatorē q' v'banō dñt extēdi nisi ad eū casū

Liber

vbi extenditur ratio. vbi ergo constat
de rōne legis. extendā legem cōferen-
do verba fm dñm **S**icut enīz
facere fm verba legis et sententiā ita
fm sententiā tm. verbis non seruatis
paria sūt. ff. de ver. signi. l. necessarijs
sic ecōuerso facere cōtra verba et sen-
tentiā et cōtra sententiā verbis serua-
tis paria sūt **D**ic ē intellectus regle.
Data rhome apud sanctum pe-
trū quinto nonas martij pontificat^o
nostri anno quarto **N**ota hic ar. ex
glo. q. tabellio in instrumento debet
scribere locū inīti ptractus de hoc. s.
eo. li. de re iud. abbate.

artificio ac opa Johannis koelhoff
in alma ac floridissima vniuersitate
Coloni. impressum est Anno domini
M. cccc. lxxxv

Quisquis optime lector iuris
q. pontificij amator et cultor. hoc p
cōmuni utilitate lucubratiū op^o emē
datissimūq. accipito. amicis ve tuis
qui ad canonicarū sanctionū apices
pficisci gestiunt. reuoluendū p̄sua-
casus enīz sūmarios librorū decreta
liū sexti ac clementinarū cū glosulaz
medulla cerratis priorū impressorū
correctis. sūmarijs quoq. caplorū ty-
tulorū de biga. et si. presby. ac certorū
aliorū additis. circa quos panor. et
cōiter alij nō scribūt. dempto **A**n. de
bu. qui hīnōi tytulorū sūmarios ca-
sus pmulgauit emendatissime conti-
net. abbreviamentū vero laborū hoc
memorie sustentamentū ac vniuersi
ecclesiastici dogmatis ornamentū

Handwritten text on the left edge of the page, partially obscured.

